

Imprimatur.

JOH. HALL, R.P.D.

Episc. Lond. à Sac. Domest.

Ex ædibus Londinens. Octob. 27.

1664.

Imprimatur.

JOH. HALL, R.P.D.

Episc. Lond. à Sac. Domest.

Ex ædibus Londinens. Octob. 27.

1664.

In lumine. luminis

In

expers.

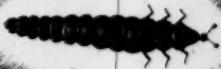
EXAMEN

Diatriba Thomæ Willisi Doctoris
Medici et Professoris OXONIENSIS

DE

FEBRIBVS

Autbore Edmundo de Meara
Ormoniensis Hiberno M.D
et Coll. MED. LONDON
Socio honorario.

In

Tenebris

lucens

Examen
D I A T R I B Æ
T H O M Æ
W I L L I S I I,

Doct̃oris Medici, & Pro-
fessoris *Oxonienſis*,
De Febris.

Cui acceſſerunt
Hiftoriæ aliquot Medicæ rariores.

Authore
EDMUNDO de MEARA,
Ormonienſi Hiberno, Me-
dicinæ Doct̃ore.

LONDINI,
Typis J. Fleſher : proſtat venale apud Oſtav.
Pulley juniorem, ſub ſigno *Bibliorum*
juxta oſtiolum boreale D. Pauli, MDC LXV.

Illustrissimo D.D.

KENELMO DIGBÆO,

Equiti Aurato, & Serenif-

simæ HENRIETTÆ

MARIÆ, Magnæ Bri-

tanniæ Reginae Matris,

Cancellario.

DIU mihi deliberandum
non fuit, Vir Ill^{me}, cui-
nam potissimùm lucu-
bratiunculas hasce nuncupa-
tum irem. Quem enim Li-
terarii hujus Certaminis ἀγω-
γόν & arbitrum auspica-
tiùs eligerem quàm Te, Virum
omni tum divinæ tum hu-

A 3 manæ

EPISTOLA

manæ Literaturæ supellectile
instructissimum, quem lite-
rati omnes tanquam Βιβλιοθη-
κην ἑμψυχον venerantur ac suspi-
ciunt? Cujus patrocinium
lubentiùs ambirem quàm Tu-
um, Viri & natalium splen-
dore illustris, & militari glo-
riâ inclyti, & rerum omnium
usu & cognitione supra mor-
taliùm plerosque cumulatis-
simè ornati? Cui labores hos
qualescunque alacriùs offerrem
quàm Tibi, cujus in me huma-
nitas omnem non modò re-
ferendi spem eripuit, sed &
gratitudinis exprimendæ facul-
tatem exhausit? Verùm alio
etiam titulo foetus iste meus
clientelam

DEDICATORIA.

clientelam Tuam non tam
ambire, quàm jure quodam
suo vindicare videtur : Tu
siquidem illum à parente suo
perpetui carceris damnatum
in lucem & libertatem as-
sertum voluisti : Tu ad-
versarios denso agmine in-
vasuros expavescenti , ani-
mumque ante tubam de-
spondenti , favoris Tui spiri-
tum & vigorem inspirâsti ;
quibus refocillatus, ultro jam
arenam & pulverem deposcit,
eruditorum scilicet omnium
judicii securus, si Tui. Patere
igitur ut sub Tuæ authoritatis
patrocinio lucem aspiciat ;
quâ benignitate ad subli-

EPISTOLA, &c.
miores conatus majores animos feceris

Ill^m Dom^{onis} tuæ Famulo
Addictissimo,

Edm. de Meara.

Examen

EXAMEN DIATRIBÆ
THOMÆ WILLISII,
Doct̃oris Medici, & Prof̃essoris
Oxonienſis, De Febris.

PRÆFATIO.

QUamquam in patentiſſimo
Speculationum Medicarum
Oceano, eodẽque non mi-
nùs magnalium & arcanorum quàm
perplexitatum & ambiguitatum pro-
pemodum inextricabiliũ feraciſ-
ſimo, liberrimum cuiſibet ſemper
fuerit, ac porrò debeat eſſe, diverſo
à Majorum veſtigiis curſu inſtituto
ingenii vela explicare, novòſque
Orbes & exotica Sidera luſtrando
detegere; quum tamen Medicina
non

PRÆFATIO.

non in Subtilitatum scrutinio quiescere, sed ad Praxin descendere, atque operi manum admoveere debeat, hanc indagandi libidinem, sive (ut Galeni verbis utar) ἐπωλὴν μακράν, eo moderamine temperari par est, nè lascivientis ingenii luxurie & insanâ innovandi prurigine, quâ plerique inescantur, Speculationes inanes forsan & inutiles, eatenus tamen innoxia quamdiu in illis subsistitur, nec ad Praxin fit progressus, periculosam errorum catenam in salutis humanæ perniciæ desituram à tergo trahant: Quod si quando contingat, tum enimvero omnibus Artis filiis id oneris incumbit, ut ingruenti tempestatì pro cuiusque modulo obviàm eant & periculo antevertant. Hâc ego consideratione impulsus, cum adver-

PRÆFATIO.

adverterem nonnulla Amplissimo-
rum Virorum, Harvæi sc. & Glis-
sonii, Theoremata, gravissimis
Thomæ Willisii, Medici alioquin
longè doctissimi, erroribus practicis
ansam & umbram præbuisse; non
potui quasdam eorum Opiniones re-
fellendas non assumere, ratus id
humani generis interesse, quum
quò celebrior est Medici errantis
authoritas, eò funestior esse debeat
egrotantium calamitas, & certior
discentium abusus. Ac profectò si
unquam laboranti Medicinæ suc-
currendum fuit, id hâc potissimum
tempestate factum oportuit, quâ
quamplurimi Viri Celebres in con-
vellenda ejus fabrica ruderibusque
complanandis ex professo insudâ-
runt; cum quibus ut sociam conjun-
geret operam Willisius, in loca
devia

P R Æ F A T I O .

Præf. de
Ferm.

devia vastamque solitudinem nullis calcata vestigiis sibi ipse dux & comes peregrinatus, novam cum Fermentationis mysterio inde reportavit Pyretologiam, numerosis monstrosarum opinionum portentis refertam, dignam sanè quæ eò unde advecta est ab hominum consortio denuo remigret ; in qua tamen adeò complacuit Authori, ut in ejus lumine jam affulgente non acquiescere, damnatis omnium retrò Seculorum tenebris, insignis esse per-
vicaciæ argumentum, quæque Viros prudentes & Philosophiam professos minimè deceat, affirmare non dubitaverit. Ejus hîc Synopsin exhibere placuit.

Præf. de
Febri.

Synopsis

Synopsis Pyretologiae
Willisianae.

CAPUT I.

FEbris Definitionem in tertii Capituli summario pollicitus, eam dicit esse Motum sanguinis inordinatum, ejusque nimiam effervescentiam, cum calore, fiti aliisque praeterea symptomatis, quibus Oeconomia naturalis varie perturbatur: In primo autem Capite dixerat Febrem esse Fermentationem, sive Effervescentiam immodicam sanguini & humoribus inductam; *Humores* verò Cap. 1. p. 2. quos sanguini in fermentationis societate conjungit, sunt succus quo cerebrum partesque nervosae irrigantur, chymus seu *succus nutritius*, & *latex serosus*. Succum cerebrum partesque nervosas irrigantem statuit *aquabili motu & quâdam circulatione* à sanguine in nervosum genus transmitti, indeque denuo ad sinum Ibid. cruoris

cruoris refundi, qui si labem à sanguine contrahat, vel in motu pervertatur, author sit Dolorum, Rigorum, Convulsionum, Delirii, Phrenitidis, & plerorumque nervosi generis symptomatum. Nutritium succum seu chymum statuit è quotidiano pabulo suppleri, sanguini misceri, ab eo inter circulandum sibi assimilari, in humorem perfectum maturari, demum *veterascentem* in partium nutrimentum abire & seponi: quamdiu hæ mutationes ritè obeuntur, sanguinem inculpate fermentari; *sin* ejusmodi succus à sanguine non ritè maturetur, nec assimiletur, sed confusus & tamquam heterogeneum quiddam in sanguine maneat, ebullitionem febrilem contingere, non quidem continuo, sed quando sanguis illo fuerit ad plenitudinem saturatus: hunc autem succum non *suo, nec viscerum, sed ipsius sanguinis vitio corrumpi*; sanguinem enim sanguificare rectè dispositum; *sin* à nativa & genuina indole, in *naturam acrem aut austeram degeneret*, succi nutritii penum pervertere.

Sanguinem

Cap. 3. p.
28, 29.

Ibid. p. 29.

Ibid. p. 29,
30.

Ibid. p. 30.

Sanguinem componit non ex quatuor Dogmaticorum humoribus, Sanguine scil. strictè sumpto, Pituitâ & utrâque Bile; sed ex *quinque Chymicorum principiis, Spiritu, Sale, Sulphure, Aquâ & Terrâ*: Pituitam autem & utramque Bilem, cum sint sanguinis *recrementa, in propriis receptaculis aut viscerum angustiis* concludi, ac sanguini non misceri existimat, ideoque nec Febris causam esse. Cap. 1. p. 3.

Duplicem in Sanguine ponit Fermentationem, naturalem unam, morbosam alteram. Naturalem ex duplici accersit causa: ex ipsius scil. Sanguinis crassi, quæ in debita Sulphuris, Salis & Spiritus proportionem consistit; & ex Hogelandico fermento, sive igne *Cartesiano* in cordis foco recondito, qui sanguinem eò influentem in momento accendit. Morbosam in principiorum unius aut plurium a-metria locat. Cap. 2. p. 10.

Ex morbosa Februm natales deducit, & pro triplice Fermentationis in sanguine gradu seu modo, triplicem ponit Februm continuarum differentiam;

Cap. 7. p. 65.

Ibid.

tiam; vel enim solum spiritum, vel etiam sulphuream & oleosam substantiam fermentescere, vel miasmate venenato sanguinem infici: Ex primo *Ephemeram* unius aut plurium dierum seu Synochum, ex secundo *Febres putridas*, ex ultimo Pestem, Variolas & Morbillos deducit.

Intermissionis & statarum periodorum causam constituit succi nutritii à sanguine malè temperato, illum nec probè maturante, nec assimilante, in alienam naturam degenerationem, quo cùm sanguis abunde fuerit imprægnatus, turgescere, fervorem concipere, ac paroxysmum febrilem excitare eousque perseverantem, donec materia peccans per insensilem, aut manifestam vacuationem excludatur: necesse enim esse, ut quod sanguini fervorem exactè periodicum impertitur, aliquid sit quod statâ semper & æquabili mensurâ in corpore generetur; quod nihil aliud esse possit quàm succus nutritius. Non enim esse humorem aliquem excrementitium in minera delitescentem, qui

qui sensim & stato tempore ad exaltationem promoveatur, & commotus putrescat, ac sanguinem accendat; quod rationibus & experimentis probandum suscipit. Experimenta in loco adducemus: Rationes autem sunt hujusmodi. Primò, Quia Sanguis perenni circulationis motu omnia vasorum diverticula perluit, eorùmque sordes abluit; ideòque nihil noxium in vasis remanere possit. Secundò, Nec in visceribus, cum id fieri non possit sine tumore aut abscessu. Tertiò, Non potest concipere quo instinctu ejusmodi humores in foci conclusi stata putrescentiæ, absorptionis & repullulationis habeant tempora. Quartò, Ejusmodi humores omnino fictitios existimat, quum quales à Dogmaticis finguntur sinceri in corpore nullatenus inveniri possint; atque ità conficit succum nutritium qui statâ quotidie mensurâ in sanguinis refectionem cedit, statarum esse periodorum causam.

Diversitatem autem periodorum
B propter

propter quam Febres in quotidianas, tertianas & quartanas distinguuntur, in sanguinis ipsius diathesin acrem, acidam aut austeram rejicit, cujus merito nutritium succum nunc tardius, nunc celerius putrefacit.

Hæc est præclara illa *Pyretologia Willisiana*, in Sanguinis & Succorum nutritii & nervosi distributione, motu & effervescentiis fundata, quam *non in libris, sed per rationum syllogas, in vivis & spirantibus exemplis, crebrò agris assidendo, singula symptomata diligenter observando, eaque in exacta diaria referendo, acquisivit.* Jam superest ut perpendamus,

Quid dignum tanto ferat hic promissor hiatu.

An Febrim rectè definiverit

Willisius.

CAPUT II.

UT rectè definiatur Febris, ut & aliud accidens quodcumque, debent assignari tum Subjectum ejus, tum Causæ efficiens & formalis; ita ut Causa formalis sit loco Differentiæ, Subjectum & Causa efficiens loco Generis. At nihil horum assecutus est *Willisius*, dum Febris Subjectum ponit Sanguinem, Causas autem, Motum & Effervescentiam ejusdem. Nam quum Sanitas in actionum integritate consistat, actionum autem similiarium integritas à debito partium temperamento ut causa efficiente procedat; manifestum est, debitum partium temperamentum tum causam esse efficientem actionum rectè editarum; tum formalem Sanitatis causam: at quum Sanitas & Morbus sint contraria, Sanitas autem, ut dictum, in actionum integritate consistat, necesse est Morbum in earundem acti-

onum vitio consistere, & à temperamenti partium ametriâ proficisci; adeoque eandem temperamenti ametriam tum formalem esse morbi causam, tum efficientem actionum malè editarum: similarium autem partium temperies est ipsum calidum innatum: ergò calidum innatum malè dispositum est morborum similarium Causa formalis, & actionum similarium non rectè editarum Causa efficiens. Febris autem est morbus similis: nam quamvis in Febre nonnunquam actiones organicæ lædantur, id tamen non fit primariò, sed secundariò, quatenus scilicet ex partium similarium, ex quibus organicæ componuntur, eupragiâ organicarum integritas dependet. Febris igitur Causa formalis est calidi innati mala temperies, eadèmq; mala temperies actionum in Febre læsarum est Causa efficiens: non igitur Sanguis, vel ejus fermentatio aut motus inordinatus. Rursus, cum omnes corporis viventis actiones à principio vitæ particeps oriantur, Sanguis au-
tem

tem in partium viventium censum non debeat admitti, sequitur Sanguinem, quantumvis bene dispositum, non rectè statui actionum corporis viventis Causam efficientem; proindèque nec malè dispositum Causam actionis vitiosæ, quum tum actionis integræ tum vitiosæ idem sit principium, licèt non eodem modo dispositum. Jam quum Febris sit morbus universalis omnes corporis functiones lædens, vel erit omnium simul partium affectio, vel ejus saltem partis quæ est ad omnium usum & conservationem necessaria: hujusmodi autem partem Cor esse apud omnes in confesso est, & negari non potest à quo, mediantibus Sanguine & Spiritu, in universum corpus Calor seu bene seu malè temperatus derivatur.

Sed nec Sanguis potest esse Subjectum Febris; quia cum partium temperies, in cujus debita constitutione actionum integritas consistit, & consequenter Sanitas, in partibus ipsis ut subjecto hæreat, procul-

dubio ejus contrarium, Morbus, in iisdem partibus ut subiecto hærere debet.

Libenter sanè fateor *Willisianam* Effervescentiam & Sanguinis motum inordinatum esse posse, imò sapissime esse, Causam Febris mediatam, quatenus Cordis ac partium temperiem immutat, & calorem nativum accendit: quod tamen quia perpetuum non est, imò quia utrumque sine altero potest existere, Febris scilicet sine Sanguinis effervescentia, & è contrà, quod de Febre & Cordis temperamento in calorem præternaturalem mutato affirmari non potest; conficitur, alterutrum alterius propriam & immediatam Causam non esse. Quòd autem Febris possit esse absque immodica Sanguinis effervescentia aut motu inordinato patet in Febre hectica, quæ citra observabilem Sanguinis motum aut fervorem partium substantiam depopulatur. Quòd verò Sanguis citra Febrim ultra modum ferveat, & æstu mirabili cieatur, luculentam faciunt

faciunt fidem Scorbutus, Rheumatismus, multi morbi cutanei, narium & hæmorrhoidum fluxus sanguinolentus, ac profluvium menstruum. In Rheumatismo tantus est ac tam inordinatus Sanguinis motus, plerumque sine Febre, ut impetu præcipiti ab uno membro ad aliud rapiatur, & cruciatus intolerabiles excitet; ac tanta corruptela, ut sectâ venâ (quam operationem ad Sanguinis ardorem extinguendum sæpissime repeti oportet) nullam Sanguinis ideam, sed ichorosam putrilaginem incendio superstitem exhibeat. In Scorbuto (ut plurimum etiam sine Febre) sæpenumero tam effrænis est Sanguinis orgasmus & calor efferus, ut cutis & vasa sanguinem torrentis instar sponte nonnunquam effundant, non aliter quàm ex vena scalpello divisa; quod in multis me vidisse possum verè affirmare: Sed notissima est historia D. *Thoma Balman* Civis *Bristolensis*, quam etiam ego, dum adhuc recens esset, perscripsi ad Excellentissimum D. D. *Theodo-*

rum Mayernum, Medicum Regium, tum in vivis. Huic per integrum biennium tam manifesta fuit arteriarum cuti vicinarum pulsatio, motus humorum inordinati index, ut cutis elevationem oculis è longinquo facile perceptibilem exhiberet, adeoque Sanguinis æstum incredibilem testaretur. Ex gingivis autem copiosè ac ferè continuò sanguis stillabat: nec ex gingivis tantum, sed nonnunquam ex temporum, brachiorum, crurum & femorum venis, sine phlebotomi opera, cum impetu erumpebat; quamvis interim ad motum sanguinis compescendum, ejusque fervorem cicurandum, multiplex phlebotomia, catharsis, alterantia, topica, & revulsionum omne genus administrarentur. Tandem *Augusti* decimaquartâ anni 1654. ex gingiva dextra tantâ ferociâ sanguis erupit, ut nullo ingenio potuerit cohiberi donec syncope corripereetur, adeoque unius noctis æstivæ spatio supra sexaginta uncias excrevit; quam profusam hæmorrhagiam confestim sequutus est Hydrops,

drops, quo sub hyemis initium obiit, Hic insignem fuisse Sanguinis fermentationem, inordinatum motum & immodicam effervescentiam non diffitebitur, ut arbitror, *Willisius*, nec tamen febricitabat; nam appetitu erat ut plurimum laudabili, dormiebat, & munia domestica & forensia semper erectus obibat, priusquam incidit in Hydropem. Non negabit *Willisius* multos narium & hæmorrhoidum fluxu è vivis sublato, non vi Febris, cujus sunt omnino expertes, sed spirituum & alimenti inopiâ; in quibus quid causabitur præter inemendabilem Sanguinis fervorem & acrimoniam? Fatebitur multas sceminas pertinace ac diuturno mensium profluvio confici ac tabescere; quod serosæ sanguinis acrimonix, fervori & motui inordinato, ni fallor, feret acceptum. Ego hujus rei testes producere possum tum multas alias, tum præsertim Civis cùjusdam *Bristolien-sis* Conjugem, cui à multis annis sanguis continuo ferè fluebat in magna copia, vel ab utero, vel ex naribus, vel per

per utrumque simul locum, etiam dum utero gereret, donec frequente sanguinis detractone ejus fervor fuisset extinctus; nec tamen unquam febricitabat, nam curis domesticis semper vacabat, & quotannis foetus valentes & vegetos enitebatur. Sanguis ex brachio huic, ut & prædicto D. *Balman*, iteratò detractus putris semper & adustus apparebat; quod in scabie, pforâ, leprâ & plerisque diuturnis cutaneis affectibus contingit, certo fermentationis & fervoris prægressi indicio, qui tamen rarò Febrim habent comitem: ut omnino certum sit, Febris essentiam non in Sanguinis sed partium dyscrasiâ consistere; licet æquè certum sit Sanguinis dyscrasiam partium temperiei evertendæ sæpissime occasionem præbere, adeoque *Willisium* pro morbo, morbificam causam, eamque nec proximam nec perpetuam, adduxisse.

Ex alio item Capite vitiosa convincitur *Willisiana* Febris Definitio, quæ omnes Febris species non complectitur, Febrim sc. hecticam, quæ
non

non in Sanguinis fervore, aut motu inordinato, sed in habituali partium solidarum dyscrasiâ consistit; quod etiam *Willisius* tacitè concedit, qui ejus non meminit dum Febris species ex triplice Fermentationis modo oriundas enumerat. Quàm autem vitiosum sit Definitum ejusque Definitionem non esse convertibilia, aut unum altero latius patere, potuit ex Logica meminisse.

Respondebitur fortasse pro *Willisio*, illum non accuratam Febris Definitionem, sed ejus tantum Descriptionem, Febris naturam utcumque exprimentem, tradere voluisse, eâque propter eum consciùm quàm imperfectè Febrim definivisset, eam Descriptionem, non Definitionem in tertio Capite nominasse, licèt in ejusdem Capitis summario Febris Definitionem fuerit pollicitus. Atqui profectò talem Descriptionem debuit exhibere, quæ partem saltem affectam explicaret, sine cujus cognitione frustrâ se Medicus ad curam accinxerit, in quam, ut finem primariò intentum,

intentum, collimare debet, nè Andabatarum more cæcis ictibus cum hoste non agnito confligat. Præterea, cùm Veterum de Febre Doctrinam evertere, aliâque astruere apertè profiteatur, novæ certè Doctrinæ accuratam & omnibus numeris absolutam ἀποδείξιν, quæ absque Definitione haberi non potest, proponere debuit; vel Veteris Doctrinæ affeclas *insignis pervicacia*, quæque *viros prudentes & philosophiam professos minimè deceat*, non infimulare.

---

*Succorum Nervosi & Nutritii
Doctrina rejicitur, contra Wil-
lisium & Glissonium.*

CAPUT III.

Ferunt Philosophorum quempiam, cùm sacrosanctam Hebræi Legislatoris historiam de Mundi Creatione legerit, dixisse, *Hic vir multa dicit,*
sed

sed nihil probat. Hoc impium Ethnici Philosophi in sacrum Legislatorem scommæ non malè in *Willisium* quadare mihi videtur, qui Sanguinis facultatem ἀπὸ τοῦ πινέου, Succum nervosum, nutritium, aliâque portenta in Medicinam invehere absque ulla vel minima probationis umbra aggreditur, illisque novæ quam parturit Medicinæ chimæricam superstruit fabricam. Hanc doctrinam videtur mutuâsse à *Francisco Glissonio*, publico *Cantabrigiæ* Professore, & Collegii *Londinensis* Socio; cui tamen in omnibus non assentitur, verùm dissensus rationem non explicat. *Glissonius*, Libri de anatomia Hepatis Cap. 45. duplicem ponit *Succum nutritium*, quorum alter per lacteas thoracicas in subclaviam, indeque in venam cavam sanguini confundendus, tandemque in parenchymatum sanguineorum nutrimentum absumendus pergat; alter per sexti Paris rami stomachicum ad Cerebrum & spinalem medullam, inde in partium spermaticarum nutrimentum

trimentum derivandus feratur: cui
 usui ut melius inserviat, non oportuisse illum sanguini misceri asperâ
 ejus & scabrosâ conditione imbuen-
 dum, sed aliò divertere in mitiorem
 & suaviorem constitutionem conver-
 tendum. Willisius priorem in san-
 guinem mutari, cum eo circulari, in
 eo tamdiu manere dum veterascat,
 tandêmque in partium nutrimentum
 abire & seponi existimat; sed quas
 nutriat partes, sanguineas an sperma-
 ticas, parùm pensi habere videtur:
 Posterioris nullum usum assignat,
 nisi ut cerebrum & partes nervosas
 irriget, & cum sanguine circulandus
 per vasa lymphatica in sinum cruoris
 refundatur; quo in motu si perver-
 tatur, Dolores, Convulsiones, Phre-
 nitides, & reliqua nervosi generis
 symptomata accersere contendit. U-
 bi inprimis advertendum, Succum
 hunc nutrimentum sanguini è quotidiano
 pabulo advenientem à Willisio non
 chylum, sed chymum passim appellari;
 nè sc. non solum veterem Medici-
 nam pessundedisse, sed & Græcos
 terminos,

terminos, contra omnium Græcorum sensum, correxisse videretur. Sed frustra: quamvis enim tum *χυλός* tum *χυμός* Succum quemlibet significare possit; cum tamen *Hippocrates* in mille locis per *χυλόν* simpliciter Ptissanae succum expressum intelligat, factum est ut Græci ejus posteriores eundem ad lacteum succum ex alimentis in ventriculo genitum, & succo ptissanae simillimum, exprimendum elegantius metaphorâ transtulerint & restrinxerint; reliquos autem humores, tum corpori alendo idoneos, tum incommodos, ὅς *χυμός* vocabulo intelligendos reliquerint; quibus cur nomina ad libitum rebus imponere non licuerit, dicat, si potest, *Willisius*, ac præterea rationem reddat cur nutriendis partibus nullum concedit alimentum nisi veterascens & effœtum. Cui fini Succum illum nervosum Sanguini miscet & remiscet? an non ab eo asperitatem & scabritiem contraheret partibus nutriendis inidoneam, cui periculo avertendo *Glissonius* tantâ industriâ tam mirabilem excogitavit

tavit semitam? Vel si partes nutrire non debet, cur ejus alium non affignat usum? Ideone solum à natura institutus est iste Succus, ut si quando in motu pervertatur, corpora nostra vel dolore crucientur, vel spasmò torqueantur, vel reliquis nervosi generis nocumentis affligantur? Verum dimisso parumper *Willisio*, in Succum hunc nervosum paulò diligentius inquiramus, & cum assertore ejus *Glissonio* congregiamur.

Existimat *Glissonius* plerasque corporis humani partes, præsertim *spermaticas*, *Sanguine nutriri non posse*, quas cum propter jure substantiæ dispendium refarciri oporteat, nullaque præter Succi nervosi ad illas appulsum refarciendi ratio appareat, inde eas refici sit necesse. Cujus rationes quantum concludant, videamus.

Primò objicit, Omne nutritum nutrimento sibi simili nutritur: At Sanguis non est similis partibus spermaticis, Oculi splendidi sunt, Sanguis opacus; imò illis nocet, siquidem
oculi

oculi sanguine suffusi rerum omnium conspectum amittunt, &, cum sit opacus, speciebus visibilibus recipiendis inhabiles redduntur: Cerebro item nimiam sanguinis copiam inundato, rerum omnium ideæ in mente obliterantur.

Respondeo, Inter nutriendum & nutriens non actuale semper & omnimodam similitudinem intercedere, sed potentialem sufficere, id est, talem quæ à facultatibus Nutrici inservientibus in actum reduci possit: Nutrici autem præter alias inserviunt Concoctrix & Expultrix. Concoctricis operâ qualitates minus amicæ alterantur & familiares redduntur: Expultrix inutilia & concoctioni inepta secernit. Ità triticum, legumina, plantæ, licet corpori nostro colore, consistentiâ, multisque aliis qualitatibus dissimilia, multiplici tamen præparatione & præviis alterationibus, nec non secretionem noxiarum & inutilium, in alimentum corpori familiare & simile tandem faciunt. Ità Sanguis opacus, & diversus

diversi à speciebus opticis coloris, multis tamen alterationibus in materiam iisdem spiritibus generandis idoneam transit, omni opacitate deposita: Si verò casu, vel ipsius sanguinis aut partis vitio, confertim & nimia copiâ vel ante præparationem debitam in oculorum tunicas vel nervos, aut in cerebri ventriculos irruat, eosque obstruat, quid mirum si in oculis cæcitatem, in cerebro phantasmatum obliterationem producat?

Objicit secundo, Modum nutritionis esse progressum alimenti à cruditate ad coctionem, non è contrà: At Sanguinem partibus esse magis coctum; Quod probat, quia est calidior, spirituosior, & volatilitati propinquior; partes autem fixæ minusque spirituosæ; Ergò minus coctæ.

Respondeo negando Minorem. Ad cujus probationem dico, Concoctionem non in intensiore gradu caloris, sed rei concoquendæ magis debito ac idoneo consistere, multaque à caloris gradu

gradu majore ad remissionem ejusdem gradum per ulteriorem coctionem procedere: ita allia, caepe, nasturtium, & multa ejus generis, ut & vina potentiora, elixatione multos caloris gradus amittunt, quæ tamen minus cocta nemo dixerit; ita aquæ ardentes ignitione mitescunt; ita sanguis, qui in arteriis calidior est ut sic, quam ut proportionatum partibus alimentum præbeat, ulteriore concoctione, spirituumque & calidiorum exhalationum expiratione temperatus, iisdem nutriendis opportunus evadit; ita denique sanguis vi Febris accensus dicitur crudus, qui deinde à pepasino deservescens & temperatior factus nihilo secius concoctus dicitur.

Obijcit tertio *Glissonius*, Sanguinis asperam & scabram substantiam partium solidarum, quæ mites sunt & lenes, nutritioni ineptam esse; sibi que responder, Sanguinem esse quiddam heterogeneum & constans diversæ naturæ partibus, quarum aliæ sint asperæ & volatilitati propinquiores, aliæ novitiæ, mites, & à
C 2 chyli

chyli natura minùs recedentes, ideò-
que partium spermaticarum substan-
tiæ refarciendæ magis idoneæ. Quod
Responsum à se profectum ferociter
impugnat, & fingit adversarium fa-
teri succum nutritium tantò esse præ-
stantiorem quantò magis ad chyli
naturam accedit, tacitéque solùm
innuere, illum priùs debere sanguini
misceri: tum subsumit, *Quorsum
igitur cum sanguine miscetur*, quum
per ejusmodi mixtionem à chyli na-
tura magis recedat, ab eoque de-
mum sit separandus, priusquam alere
possit: tum ludibundus interrogat,
*An credibile sit Naturam, nè otio
torpeat, aliquid facere quod denuo
infectum velit.*

Verùm enimvero Hydram quam
ipse finxeris levi negotio debellave-
ris; nam profectò nullus sanæ men-
tis adversarius aliquam ejusmodi sca-
britiem in sanguine concesserit, nec
succum nutritium eò esse præstantio-
rem quò minùs à chyli natura re-
cesserit; imò reponet sagacem Na-
turam consultò succi in partium nu-
trimentum

trimentum abituri iter tot diverticulis & ambagibus in lactearum mesentericarum amfractuosis Mæandris implicuisse, tam multiplicibus secerniculis, cum privatis singulorum organorum, tum publicis universi corporis instruxisse, quò elaboratior, defæcator, & à chyli natura remotior ad partes appelleret: fatebitur tamen massam Sanguinis, licet ad sensum sit quiddam homogeneous, reverâ tamen constare, & constare debuisse, diversæ conditionis partibus, ut multiplicis naturæ organis commune præberet alimentum, unde singulæ partes quod sibi magis esset proprium & familiare prolicere possint.

Objicit quartò, A ratione alienum esse, ut illud quod pascitur in pastum cedat illismet partibus quas devorat: Sanguinem autem partes devorare: Ergò illis in pastum non cedere. Minorem probat, ex eo quòd Calor vitalis partes in diuturna fame devorat & absunit: Calorem autem vitalem in sanguine originaliter tamquam in subjecto hospitari: quicquid

quid igitur Calori attribuitur, Sanguini attribuendum esse. Similiter in Febre partes absumuntur, Sanguine non absumpto, adeò ut bis, ter, vel etiam pluries phlebotomiam celebrari sit necesse, licèt, potu excepto, æger nihil quo reficiatur admittat; signo manifesto partium spoliis augeri Sanguinem.

Respondeo negando Minorem. Ad cujus probationem dico, Calorem vitalem (quo nomine calorem insitum sive innatum debet intelligere) non in Sanguine, sed in partium solidarum humido primigenio tamquam subiecto inhærere; nec eum partes devorare posse, cùm sit ipsarummet partium primigenia temperies. Partes autem devastantur non à Calore nativo vel Sanguine, sed à Calore febrili in ipsis partibus accenso: non solæ autem partes, sed & Sanguis in Febre accenditur, ex qua febrili incallescencia Sanguis in naturam nutriendis partibus inidoneam transit, quapropter à partibus non attrahitur, nec fit insignis ejus jactura: proindeque

déque atque etiam ratione plenitudinis in Februm initiis pluries educi postulat, ut materiâ exhaustâ incendium deflagret; in progressu autem Febris, tum ipse Sanguis tum partium humiditas exhauriuntur, ut parùm alterutrius in moribundis superfit. In fame verò diuturna natus Calor expirat, propter defectum pabuli absumpto partium humido primigenio, cujus humiditatis dispendia à Sanguine resarciuntur, quamdiu aliquid pinguis & oleosæ substantiæ superstes habet. Quæ insuper addit de Sanguine helluone, de eodem comedone & cibo, prædatore & præda, de agni & lupi parabola, responsum non merentur.

Objicit quintò, Partium alimentum debet esse simile substantiæ ex qua ab initio constiterunt, iisdem enim nutrimur quibus & constamus, nec ex quolibet ligno fit Mercurius: At ejusmodi substantia non est Sanguis, sed succus liquidus à sanguine multum diversus tum colore tum consistentiâ, aliisque præterea qualitatibus,

bus, nempe Semen in Viviparis, eique analogum Albumen in Ovis.

Jam responsum est, actualement similitudinem non requiri inter nutriendum & nutriens, sed sufficere potentialem, proindeque Sanguinem, licet materiae seminali ex qua foetus in utero formatur colore & consistentia dissimilem, si tamen ulteriore subtractione & inutilium secretionem similis evadat, foetui in posterum nutriendo idoneum fieri: nec propterea ex quolibet ligno Mercurium conflare asserimus, dum similitudinem potentialem quidem, non tamen valde remotam, sufficere concedimus.

Ad Comparationem inter Ovum & Embryonem dico, In ovo concretum album sive albumen respondere materiae spermaticae in embryone, & ovi vitellum sanguini materno: eademque ratione quam sanguis maternus in foetu virtutis plasticæ operatur ex dissimili similis fit, & in partium seminalium nutrimentum pariter & incrementum convertitur, utque albumen ovi in partium seminalium

Alicis

Alitis alimentum & incrementum tranfit; ità in avicula exclusa & foetu adulto alimenta communia primò in sanguinem, mox etiam in materiam semini & seminalibus partibus analogam virtutis concoctricis operâ elaborari: nec tantam esse dissimilitudinem inter semen & sanguinein quantum imaginatur *Glissonius*, qui externæ similitudini, colori scil. & consistentiæ, nimis fortè attentus, internæ similitudinis in qualitatibus symbolis & multiplicium in singulis coctionum officinis alterationum non meminit.

Objicit sextò, Membra resoluta in paralyfi marcescere & atrophiam laborare, non propter defectum Sanguinis, cujus abundè sit in corpore, nullaque sit venarum aut arteriarum obstructio; imò primis diebus propter nimiam sanguinis affluentiam pars laborans tumescit: Ergò atrophiam contingit defectu succi nervosi propter nervorum obstructionem. Quo argumento similiter probat nervos esse vasa succum aliquem deferentia,

tia, licet non videatur in illis manifesta
cavitas.

Hoc argumentum omnino difficultate non caret. *Riverius* cum Practicantium vulgo ait id contingere, quia propter spirituum animalium interceptionem calor natus languet & effœtus evadit: quam rationem veram esse conficit spadonum marcor post testes exectos, qui cum toti sit corpori communis, non penuriae nutrimenti, quod nullum à testibus toti ministratur, sed spirituum animalium defectui attribui potest, qui abundanter à testibus in totum derivantur. Verum aliter & nervosè ex acutissimo *Casalpino* 2 Quæst. Medicar. Cap. 13. responderi potest, id contingere propter amissum sensum tactûs in parte marcescente: Cum enim nutritio non fiat nisi concurrat attractio alimenti & expulsio recrementorum, neutrum autem citra sensum tactûs fieri possit; Natura enim non attraheret, nisi alimentum familiare esse sentiret, neque aliena expelleret, nisi ab illis irritaretur; manifestum

nifestum est partes debere marcescere, si nervi sensum tactûs deferentes obstruantur. Unde, referente eodem *Casalpino*, concludit *Aristoteles*, 3. de Anima, text. 67. necessarium esse animalia solo sensu tactûs privata mori: atque hinc est quòd provida Natura viscerum parenchymata & carnem innumeris nervorum furculis instruxit, quum tamen motûs & sensûs non sint organa, tum ut alimentum attraherent, tum ut nocitura expellerent. Quod de tumore partium resolutarum in paralyâ incipiente asserit, non Sanguinis, sed Seri vel Pituitæ à Cerebro descendentis accessum probat.

Objicit septimò, Emplastra cephalica calida & sicca in Phthisi convenire, non solum quia fluxiones sistunt, sed quia nutritionem promonent: quod tamen gratis & sine fundamento asserit, nisi intelligat Cerebrum ab illis exiccatum melius concoquere, & minorem Excrementorum proveniunt facere; quod quidem verum est, sed tamen ad quæstionem non facit.

Objicit

Objicit octavò, Macilentos sanguine abundare, nervis autem præditos humidis, apertis & spongiosis facilè pinguescere. Solutio facilis est, Macilentos sanguine abundare fervidiore, ideòque continuis vaporum effluviis esse obnoxios: contrà, carne spongiosâ & flaccidâ præditos ab immoderatis effluviis esse immunes, quia frigidiores, unde corpus in mollem attollitur. Præterea Cerebri sunt frigidioris & multa excrementa cumulantis; unde flaccescunt, & spongiosi ac tumidi evadunt; quo habitu præditi molles sunt, inertes, & exercitii impatientes: quod à laudabilis nutrimenti copia proficisci non est probabile.

Objicit nonò, Roscidum humorem ex nervosarum partium vulneribus extillare, ex ossium fracturis viscosum humorem exudare, ruptis ossibus ferruminandis utilem; qui, cum sint seminali materiæ analogi, per venas aut arterias deferri non possunt: verisimile igitur esse illos per nervos depluere. Præterea, in scrophulosis

phulosis tumoribus materiam candicantem conspici, & nonnunquam veluti ova membranoso involucri inclusæ, quæ ad formationem quandam animalis, licet imperfectam, tendunt, imò in vermiculum aut aliud monstri genus desinunt; quæ non à Sanguine, sed ab alia quapiam mitiore & suaviore materia proficisci posse *Glissonius* existimat. Denique, carneas excrescentias in fonticulorum labris & dentium cavis luxuriantes à Sanguine proficisci non autumat *Glissonius*, cum sensus sint exquisitissimi; proptereaque vel à nervis oriri, vel illis multum esse cum nervis commercii.

Resp. Omnia illa proficisci à Sanguine per arterias vel venas ad partes affectas delato, sed à Sanguine vitioso & partes vitianti, quæ partes debilitatæ assimilationem imperfectam faciunt, aliquo tamen modo partium ipsarum substantiæ analogam. Non enim negamus, imò hoc est quod concedimus, Sanguinem etiam in materiam feminalem, imò in semen converti,

verti, si ad organum semini conficiendo destinatum appellat. Quod autem ex partium nervosarum vulneribus extillat roseidum, vel ex ossium fracturis exudat viscosum, ipsum est partium alimentum semicoctum quod effluit rotentricis vitio à vulnere vel fractura debilitatæ; & alimentum ad justum perfectæ assimilationis tempus retinere nequeuntis. Quod candidans in scrophulis observatur, Sanguis est pituitosus in cerebro, vel ejus membranis hæreditariâ à semine vel asciticiâ idiosyncrasiâ malè constitutis, in materiam crassam & malignè putridam, sed partibus unde emanat quadantenus similem, conversus; quæ materia per venas, arterias, ossium & periosteorum interstitia, carnis poros, imò, si lubet, & nervos delatâ, patris in quam decumbit indole in eum cujus est capax maturationis gradum perductâ, in massam albumineam, vel carneam, vel vermiculum convertitur: Natura enim ex patri materia tum in corpore humano, tum etiam alibi; libentius animal quam

quàm quodcumque inanimatum, utpote præstantius, producit. Hi tamen succi, quamvis candidi & materiae feminali non absimiles, non video cur à *Glissonio* mites vocitentur, cum carnem exulcerent, ossaque ipsa corrumpant & putrilagine morificent: Nec cur carneas excrescentias in vulneribus partium nervosarum, in fonticulorum labris dentiumque cavis succo feminali per nervos delato ascribat, cum carnea parenchymata, & universim quamcumque carnem, sanguinis esse affusiones coagulatas paulo antea concesserit: in quibus quid mirum est si sensus sit exquisitus, cum in carne legitima plurimi sine ubique nervorum furculi, in excrescentiis etiam eorundem nervorum productiones reperiantur? Tandem quamvis libenter concedamus humores peccantes præter Naturæ institutum in nervos quandoque irumpere; inde tamen conclusum nolumus Naturam providam, quæ aliis omnibus succis conspicuos & patentes ductus largita est,

tam

tam nobili ac tanti momenti succo, qualis est nutritius, quique tam copiosus esse debet, ut indè omnium corporis partium dispendium refundi possit, cæcos tantum & inaspectabiles meatus destinasse.

Nutritionis inæqualitatem in Rachitide (ita Morbum puerilem *Angliae* familiarem appellat) non, ut *Glissonius*, in nervorum quorundam ad nutritionem præ aliis ineptitudine, sed in earundem obstructione collocamus, cujus merito partibus quibusdam marcor supervenit propter ablatum tactus sensum, sine quo nec alimentum attrahere, nec recrementa expellere, proptereaque nec nutriri possunt, ut in Argumenti sexti solutione dictum est. An verò (ut ait *Glissonius*) Rachitidis sedes sit in medulla spinali, quæstio est alterius loci.

Quod ultimò dicit, parum aut nihil sanguinis ad testes transmitti, est contra *αυτοψίαν*, quum copiosæ arteriæ & venæ eò ferantur: imò & experientiam, quum compertum sit
sala-

salaciores & nimia Venere urentes, post exhaustum semen, sanguinem in coitu ejaculatos fuisse. Multò tamen plures nervos eò ferri fatemur, non ut nutrimentum, sed ut uberem spirituum animalium copiam illis impertiantur, quorum nimiam profusionem sequitur mœsticia à coitu, & Cerebri debilitas, intemperiesque frigida totius.

---

*An Sanguis sanguificet : contra
Harvæum.*

CAPUT IV.

JAM Succu nervosi figmento satîs, ut arbitror, discussio, ad *Willisium* denuo revertamur, & sciscitemur cur hæmatoseos munus ipsi Sanguini attribuat. Verùm ille, ut video, pleraque quæ obtrudit paradoxa supponere mavult quàm probare; quæ nobis eâdem quâ obtruduntur facilitate liceret rejicere, nisi *Guilielmi*
D *Harvai*

Harvæi obstaret authoritas, in qua plerique veteris Medicinæ demolitores ἀνεξαρτήτως & ἀβασανίστως acquiescunt : Cujus idcirco mirabilem de Sanguine Discursum cum nostris in illum animadversionibus hîc exhibere operæ pretium existimo, ut quid nudæ illius assertioni tribuendum sit, æquus Lector judicet. Ipsum audiamus.

* Edit.
Amstelredamens.

Harvæus de Gener. anim. Exerc. 51. p. * 202. Si Sanguis secundum totam ejus substantiam, prout in Venis se habet, consideretur, nil vetat quò minus alimentum in se convertere & concoquere, partibusque apponere dicamus; eandemque rem ita sumptam tum alere tum alituram materiam etiam corporis & efficientem causam esse.

Animadversio. Quomodocumque Sanguis consideretur, quum non sit pars Corporis organica, chylum certè nec poterit concoquere, nec in sanguinem convertere, proindeque nec sibi assimilare : non enim potest fieri laudabilis chyli concoctio citra impuritatum quæ in eo plurimæ insunt exclusionem,

onem, quod Sanguis neutiquam efficere potest, quum vasis huic muneri peculiariter destinatis sit destitutus: recrementa autem à chylo in sanguificatione secernenda sunt, Bilis & Melancholia, quibus alliciendis & expellendis ex Naturæ instituto inserviunt Vesica fellea & Lien, quæ, cum nihil agat frustra, organa tanti momenti non construxisset, si id muneris à Sanguine ipso fieri potuisset. Si dicatur chyli impuritates post aliquot inter circulandum circuitus in Vesiculam felleam Lienemque deponi: Ego repono, contra Naturæ providentiam esse, chyli impuritatibus sanguinem in spiritus vitales & animales iturum inquinare, quas in promptu sit eliminare priusquam in cordis thalamos ferantur.

Sed nec Sanguis alimentum partibus apponere potest: nam quum chylus ab *Harveo* supponatur sanguini assimilari proutquam partibus apponi possit, ac sanguis genitus ejusdem sit rationis cum eo qui genuit, cumque illo confusus, tum vel una pars aliam apponet, vel unaquæque seipsam, quorum neu-

trum dici potest. Non primum; quia non est major ratio cur illa hanc, quàm hæc illam apponat. Non secundum; quia cùm nutrimentum in nutriti substantiam transire debeat, idque fieri non possit sine substantiali nutrimenti mutatione & formæ ejus corruptione, non potest fieri ut ulla pars sanguinis seipsam partibus nutriendis apponat, quum nihil sui ipsius interitum appetat vel causet. Præterea, si in partium nutritione & alimenti appositione Sanguis haberet rationem agentis, proculdubio partes potiùs assimilerentur sanguini quàm sanguis partibus, quum quodlibet agens naturale qualitates suas in patiente producere, idque sibi quantum potest simile efficere, soleat.

Concedimus quidem sanguinem corpus nutrire: id tamen intelligendum non est activè & efficienter, sed passivè & materialiter, quatenus passivam habet aptitudinem, ac dispositiones partium temperamento symbolas, quarum ratione, sed ipsarum partium nutriendarum virtute, apponitur

tur & assimilatur. Quòd verò eadem Causa ejusdem Effectûs possit esse Materia & Efficiens, in Philosophia hæcenus inauditum est.

Harvæus, in eadem Exercit. 51. p. 197. *Neque hîc disputandum censeo, utrùm partis Definitio Sanguini propriè conveniat.*

Animadversio. Ad quid ergò duas Exercitationes prolixas contexuit, ut probaret Sanguinem non solum esse partem corporis, sed primogenitam & principalem? aut ubi hanc controversiam magis appositè tractandam censeret? Sanguinem autem non esse partem propriè dictam, constat ex Partis Definitione ab omnibus Medicis recepta, quum non sit pars toti cohærens; quam Definitionem vel admittere debet *Harvæus*, vel meliorem saltem assignare; quod nondum aggressus est.

Harvæus, Exerc. eadem, p. 195. *Quinimmo ex vario ipsius (sanguinis) motu in celeritate aut tarditate, vehementiâ aut debilitate, &c. cum & irritantis injuriam & fo-*

ventis commodum persentiscere manifestum est; ideoque concludimus Sanguinem per se vivere & nutriri, nulloque modo ab alia aliqua corporis parte priore vel prastantiore pendere.

Animadversio. Sanguis ad quamlibet corporis partem injuriâ aliquâ graviore laceffitam accurrit, non propriâ vi, sed facultatis corpus regentis imperio, spiritu vitali impellente, & feroso humore vehente; ut illato vulnere ad partes læsas, in paroxysmo febrili ad viscera & Cor acribus aut venenatis humoribus stimulata, in passionibus Animi ad facultatis irascibilis & concupiscibilis sedes: unde bene sequitur Corpus sentire & vivere, non autem Sanguinem: in passionibus enim Animi in quibus sanguinis accursus & recursus maximè est conspicuus, quid commodi aut incommodi sanguinem sentire credibile est? Ad voluntatis item imperium hosti vel occurrentis, vel eundem fugientis, si moveatur, motum sibi intrinsicum non arguit, sicuti nec quando à calore attrahitur, vel frigus aut aliam quamlibet qualitatem

tatem molestam retrocedendo fugit: quod provenit à pugna contrariarum qualitaturn, vel amicarum prosecutione; quorum exempla in inanimis sunt obvia; ut in fuga plumbi ex fusione candentis à frigidâ, in antiperistasi, fermentatione, antipathiâ & sympathiâ; ut in magnete ferrum, heliotropio Solem sequente, quæ tamen ideo movere vel sentire non dicuntur. Malè igitur *Harvæus* motum animalem cum naturali & violento confundit.

Sanguinem item, cùm à se non possit generari, semper autem generetur, ab aliqua certè corporis parte in generatione pendere manifestum est, partemque unde ità dependet illo esse priorem. Nec obstat quòd, ut ait *Harvæus*, in pulli fabrica ante reliquum corpus sanguis existere videatur; (quod damus, non concedimus, quum, ipso *Harvæo* teste, Exercit. 55, vesicula pulsans seu macula alba, cum quibusdam circulis albis, quæ proculdubio sunt partium lineamenta, ante punctum rubrum appareat.) nam

non solum sanguis iste, sed & reliquæ partes in ovo ex albumine & vitello, in foetu viviparo ex parentum semine formantur, à plastica facultate vel vi formatrice, quæcumque tandem illa sit, sive matris anima, sive ipsius foetus, seu facultas uteri, seu vis plastica ipsius seminis. Nulla autem pulli aut foetus pars aliam ex compartibus efficit. At in formato jam & edito foetu, quum partes à Cunis ad extremum usque spiritum, imò longè post, existant, & nunquam iterum generentur, sed tantum nutriantur, (si dentes exceperis) sanguis verò in perpetuo fluxu sit, & identidem in partium alimentum faceffat, ac perpetuâ generatione opus habeat, nec à seipso, ut dictum est, possit generari; restat ut ab aliqua partium generetur, & ab illa dependeat.

Harvæus ibidem, p. 190. An verò totum corpus ab illo (Sanguine) pendeat, cui illud post genitum, adjunctum & quasi adnascendo appensum cernimus, non est hujus loci determinare.

Ani-

Animadversio. Mirabilis profectò Conjectura, cujus elucidationem, utpote arduam & difficilem, satis ridiculè in alium locum rejicit *Harvaus*: scilicet Hominis, animalium nobilissimi, hujusque Universi post Omnipotentem Deum Principis ac Domini, stupendam fabricam non nisi fortuitò conditam, & Sanguini velut adnascendo appensam. Equidem Sanguis in ipso corpore generatur, omnes ejus canales, poros & spiracula permeat; illi intimè & secundùm omnes ferè dimensiones immiscetur, & in substantiam ejus convertitur: quomodo igitur Sanguini adnascendo appenditur?

Harvaus, Exerc. 50. p. 190. *Et quoniam vesicula pulsans, indeque deducta fibra sanguinea, ante alia conspiciuntur, crediderim rationi consentaneum esse, ut Sanguis receptaculis suis prior sit; Contentum scil. suo Continente.*

Animadversio. Quum triplex sit apud Philosophos Prioritatis acceptio, scilicet Temporis, Naturæ, & Dignitatis; hîc prioritatem Temporis debet intel-

intelligere *Harvaus*, qui contendit sanguinem ante reliquas partes existere, easque fabricare. At quum continens & contentum sint correlata; relata autem sint simul tempore, ut ex Logica potuit meminisse *Harvaus*; fateri debet sanguinem vasis continentibus non esse priorem tempore. Præterea, ut antè notavimus, *Harvaus* Exerc. 15. concessit *Vesiculam pulsan-tem seu maculam albam cum quibusdam circulis albis ante sanguinem existere*. Vesicula autem ista pulsans proculdubio Cordis est rudimentum; Circuli albi sunt Venæ & Arteriæ: Cor autem, Venæ & Arteriæ Sanguinem factum continent: Ergò Sanguis extra relativi notionem consideratus tempore posterior est suis receptaculis. Quod autem omnes corporis partes Naturâ priores sint Sanguine, indè patet, quia Finis Sanguinis est nutritio partium: naturâ autem prius est partes esse quam nutriri. Item quum Sanguis nutriendarum partium causâ sit factus, suamque naturam debeat exuere, ut partium natura

turam induat, sequitur Sanguinem esse partibus Dignitate posteriorem, ut & singulæ partes dignitate sunt posteriores composito cujus gratiâ factæ sunt, quum Finis sit Mediis præstantior. Tandem frustra Sanguinem ante sua receptacula produxisset Natura, quia cum sit consistentiâ liquidus, proprios non habet terminos quibus ab effusione conservetur.

Harvæus, Exerc. 50, p. 192. Crebrâ enim, ut dixi, vivorum dissectione expertus sum, moriente jam animali, nec amplius spirante, Cor tamen aliquamdiu spirare, vitamque in se retinere: quiescente autem corde motum videas in auriculis superstitem, ac postremò in auricula dextra; ibique tandem cessante omni pulsatione, in ipso Sanguine undulationem quandam & obscuram trepidationem, extremum vitæ indicium reperiatis; & cuilibet cernere est sanguinem ultimò in se pulsus vitæque authorem retinere.

Animadversio. Solent obsessarum Urbium propugnatores subterraneos hostium cuniculos pelvibus aquâ ple-

nis in terræ superficie dispositis explorare : Similiter Medici vascula aquâ plena ægrorum syncöpe laborantium pectoribus applicant , sumpto ab aquæ undulatione hîc vitæ ; ibi cuniculi indicio. Quid hîc *Harvæus* ? Istâmne undulationem intestino cuiuspiam calori aut vitalitati in aqua latitanti ascribet ? aquâmne suoapte ingenio moveri contendet immoto vasculo ? an non potius concedet aquam moveri ad vasis motum, licet inconspicuum ? Cur igitur idem in moribundo corde contingere neget ? si ejusmodi motûs & pulsûs redintegratio non cordis sed sanguinis opus est, cur idem sanguini in venis à corde remotis non contingit ? An non meminit *Harvæus* Doctrinæ à se stabilitæ in Libro de Motu Cordis & Circulatione Sanguinis , ubi Sanguinis in extremis refrigerationem præcipuum constituit circulatoriæ necessitatis fundamentum, quam ideo perenni circulationis motu identidem ad Cor revehi contendit, ut ibi novo caloris supplemento imbua-

Harvaus, Exerc. 70. Sanguinem ait corpus aliud divinius participare, ac supra Elementorum vires agere, & esse Elemento Stellarum analogum. Sed operæ pretium est audire quid per [supra Elementorum vires agere] intelligat. Qui igitur (inquit, p. 321.) rem nullam ex Elementis compositam supra illorum vires agere posse autumat, nisi corpus aliud, idque divinius, participet, na illi rationes suas malè subduxisse mihi videntur. Quippe vix ullum corpus elementare invenias, quod in agendo vires proprias non superet. Nè longè quarum quod ubique obvium est, Aër & Aqua; dum navigia ad extremos Indos & circumcirca Orbem terrarum, sæpèque simul in contrarias partes, deferunt, cum molunt, pinunt, cribrant, puteos exhauriunt, ligna secant, ignem suscitant, quadam vehunt, alia obruunt, &c. an non corpus aliud præter Elementa, idque divinius, participare videntur?

Animadversio. Hic, Candide Lector, Magni illius Philosophi ac Medici

dici quidlibet ex quolibet deducendis nervosum ratiocinium attentè considera & mirare. Aërem dicit agere supra suas vires, quia navigia circa orbem terrarum & in contrarias simul partes desert. Sed ut omittam non Aërem, (sed Ventum id præstare), quid aliud præstat navigiis Ventus quàm impulsus? quem supra ejus vires esse quis, præter *Harvæum*, dixerit? Quòd autem in contrarias partes id agat, hoc diversæ velorum & reliqui apparatus nautici applicationi tribuendum est. Aqua omnia se graviora obruit, nisi cava vel porosa sint, ideoque aërem includant; se verò leviora velut, multaque alia efficit secundum machinarum diversimodè applicatarum varietatem; quæ tamen uni ejus gravitati & impetuoso cursui propter humiditatem propriis terminis incoercibilem accepta referri debent. & quid hic mysterii est, quid occultum aut intellectu arduum, ut corpus aliud divinius coelo sit deducendum?

Harvæus, Exerc. 51. p. 202. Sanguinem ait eandem naturaliter constitutionem

tutionem habere quam Aristoteles in parte primogenita necessariam censuit, nempe ut sit partim similis, partim dissimilis constitutionis; ita enim Aristotelem loquentem introducit, sed locum non assignat: Et quum vis movendi & vis sentiendi in eodem membro (scil. primario) continentur, sit necessarium ut membrum quod primum principia ejusmodi tenet, & simplex existat; ut omnium sensibilibus sit capax, & dissimulare, ut moveat & agat. Et non multò post addit Harvæus, p. 203. Sanguini verò ut primum conspicitur, & vesiculâ comprehensus pulsatur, constitutio illa quam Aristoteles parti principi necessariam judicavit, manifestè inest: quippe Sanguis dum in corpore naturaliter se habet, similis ubique constitutionis apparet; quamprimum autem extravasatur, caloremque naturalem exiit, protinus seu dissimulare quiddam in diversas partes abit.

Animadversio. Sanguis igitur ex Harvæo (qui, penitente Aristotele, ut ipse fatetur, id muneris Cordi abripit) simi-

similaris est, ut omnium sensibilibum sit capax, dissimilaris, ut moveat & agat. Ergo si Sanguis in venis est similis, extra venas dissimilaris, in venis erit sensus author, extra venas motus: At quum extra venas corrumpatur & calorem nativum exuat, nec prius sit dissimilaris quam extravasetur, sequetur sanguinem tum solum motus authorem esse quum corrumpitur & calorem nativum exuit.

Nec sufficit dicere dissimilaritatem actualem non requiri, sed potentialem seu ad sensum dictam sufficere ad hoc ut aliqua pars statuatur motus organum: nam licet ad sensum, qui in passione consistit, sufficere possit constitutio similis; tamen ad motum animale, qui consistit in actione, requiritur organum partium actu diversarum, quum omne illud quod se ipsum movet, debeat esse divisibile in partem per se moventem & partem per se motam: at hoc de Sanguine dici non potest, cum non sit actu dissimilaris; partes autem quibus potentia constare supponitur confusæ sint & indistinctæ

distinctæ ac informes, quod etiam est contra rationem organi determinatam conformationem & figuram requirentis. Et hoc videtur sentire *Aristoteles* ab *Harvæo* citatus, qui instantiam facit in Corde, quod reverâ & ad sensum constat partibus diversi generis, proindeque motus esse principium potest; ratione autem alicujus partium simularium ex quibus componitur, potest esse principium sensûs, qui in passione consistit: At propterea simile dici neutiquam potest; simile enim & dissimile sunt contradictoria, quum unum includat alterius negationem, & è contrâ; simile verò & organicum minimè, cum ad rationem organi simpliciter sufficiat ut pars habeat figuram certam & conformationem, verbi gratiâ nervus, qui facultatem sensibilem & motricem defert, se tamen non potest movere nisi appellat ad muscolum.

Harvæus, Exercit. 70. Sanguis quoque supra vires Elementorum agit, cum jam pars primogenita, & calor innatus existens, ut sit in semine & E spiritu;

spiritu, reliquas totius corporis partes ordine fabricat, &c.

Animadversio. Quo jure *Harvæus* paulò post in eadem Exercitatione Sanguinem ait esse hominis Animam, eodem jam, sed minore impietate, Calorem nativum appellat; de quo statim erit dicendi locus : interim fateri debet, Sanguinem in pulli generatione ex ovo ab agente aliquo à se diverso fabricari, quum nihil seipsum generare possit. Quid igitur impedit quò minus illud ipsum agens etiam reliquas partes fabricet ? aut quo argumento inducitur *Harvæus* ut id muneri soli Sanguini vendicet ? Quid sunt Vesicula illa pulsans, & macula alba, & circuli albi tamquam circino ducti qui punctum album pro centro habent ? nonne est verisimile partium solidarum esse rudimenta ? quod etiam agnoscit *Harvæus*, Exerc. 215. p. 60. A quo agente producta sunt ? Non à Sanguine, cum Sanguis ipse nondum existat, ut fatetur *Harvæus* in inspectione ovi secundo incubatus die, Exerc. 14. p. 58, eumque quarto

to tandem die sive tertio inspectionis lineâ exili purpurascēte rutilantem accedere testatur. Ergò ab aliquo alio. Ergò Sanguis omnes partes ordine non fabricat. Multa alia his non absimilia nec minùs absurda congerit *Harvæus*, résque & functiones longè disjunctissimas confundit & invertit; quæ omnia minutim prosequi nostrum non est consilium.

---

*Ejusdem Controversiæ Prosecutio ;
contra Glissonium.*

CAPUT V.

Sanguinis facultatem sanguificam, quam *Harvæus* nudo propriæ authoritatis fulcimentò munitam exhibuit, *Glissonius* etiàm ratione stabilientiam suscipit, Lib. de Anat. Hep. Cap. 35. Sanguinem tamen considerat non nudum, sed vitalem, qui scil. vitalem spiritum in se continet, adeoque sive Spiritum sive Sanguinem dicat,

perinde esse, próque synonymis habenda asserit.

Porrò supponit spiritum quendam sive liquorem vitalem in prima seminali materia, unde pullus in ovo & factus in utero formatur, hospitantem, ipsissimum esse Sanguinem, ruborem tamen nondum adeptum, qui se à reliquis partibus, quibus promiscue commiscetur, segregat, & in rivullos quosdam excurrit. Hosce asserit in unum punctum (Cor postea dictum) coire: ex hoc rivulorum confluxu exurgere tantam liquoris vitalis stagnationem, ut loci angustia nequeat contineri: cumque propter affluentes novos à tergo gurgites eodem quo accessit itinere non possit remeare, alio viam pertundi, novosque canales fabricari necesse sit; unde contingere circumgyrationem, ductusque priores in venas, posteriores in arterias abire. Interea liquorem hunc vitalem, accedente ex incubatu novi caloris incrementa, in sanguinem rubesceri, caloris enim ac motus excessum compluribus rebus ruborem conciliare: atque ejusmodi

modi liquorem vitalem hoc modo in sanguinem rubefactum, hamatoseos deinceps in fœtu formato & adulto authorem constituit. Ità præfidenter philosophatur *Gliffonius*, non aliter quàm si, ut *Actæon Dianam*, Naturam nudam & sine veste conspexisset.

Verùm enimvero quàm vana sint hæc somnia, haud arduum est ostendere ex partium fœtus formationi inservientium structura, nullumque ejusmodi spiritum aut liquorem vitalem in materia feminali præexistentem in sanguinem abire, sed partium fœtus solidarum lineamenta ex materia feminali fieri, nutrimentum autem & vivacitatem illis ex utero materno per vasa umbilicalia accedere per sanguinem & spiritus indè delato. Cujus rei argumentum evidens illud est, quòd vasa umbilicalia in fœtu nondum excluso perforata sint & pertusa, signo manifesto Naturam, quæ nihil frustra molitur, alicujus liquoris per illos canales accessum destinasse, qui nullus alius esse potest quàm sanguis

maternus : in foetu autem excluso & adulto impervia sint & solida, & ex vasis in suspensoria Vesicæ & Hepati stabiliendis destinata degenerent, usu scilicet cui antea inserviebant cessante. Unde necessario conficitur, primum sanguinem in foetu inter formandum conspicuum non generari vel in foetu ipso, vel ab aliqua ejus parte, sed aliunde in foetus nutrimentum & augmentum suppeditari.

Quod ulterius confirmatur, quia in Ovo, ex cujus historia *Harvæus* & post illum *Glissonius* tot paradoxa deducunt, non in ejus centro, sed in limbo exteriori, ut debet *Harvæus*, vel chorio membrana, ut *Glissonius*, primus sanguis lineâ exili purpurascente comprehensus conspiciatur, ab extrâ scilicet ad foetum adveniens per vasa umbilicalia, ad pullum verò ex vitello facultatis plasticæ virtute in sanguinem elaborato, sicut ex albumine (si *Harvæo* credimus) pullus ipse formatur. Hinc apparet non eandem debere esse foetus nondum formati aut absoluti, ejusdemque jam exclusi

clusi & adulti considerationem, actionesque naturales juxta ac vitales, quæ à partibus imperfectis ac tantum in fieri constitutis non possunt produci, ideoque necesse sit illas ab alio produci, (sive illud aliud sit uteri aut seminis vis plastica, sive Anima ipsa) à partibus ramen perfectè formatis in foetu jam manumisso, & sui juris factis, posse ac debere produci. Quocirca *Glissonii* confidentiam satis mirari non possum, ejusmodi mercedem, quæ non nisi cautè fuit exponenda, tam audacter obtrudere non ambigentis, quæ licet Juniorum animis minus attentis fucum facere possit, Doctiorum certè perspicaciam nullatenus effugere potest. Ut quid enim liquorem quemcumque in organicum motus localis authorem, ipsorumque organorum opificem constituit? cur liquorem cum spiritu, res toto coelo diversas, confundit? Nam quamvis Chymici liquores ex mineralibus vel vegetabilibus vi ignis elicitos appellent spiritus, id tamen abusivè faciunt, ideoque solummodo quia olim in or-

gano distillatorio in vaporis consistentia ascenderant. Unde probat ductus illos priores in venas potius, posteriores in arterias abire debuisse, quàm è contrà priores in arterias, posteriores in venas. Et, quod omnium caput est, cur spiritum illum vitalem dicie sanguinem gignere, cum potius, ut ibidem ait, ab externo incubatus calore in sanguinem excoquatur? Unde in animalibus viviparis, ubi incubatus locum non habet, externum eliciet calorem ad liquorem vitalem in sanguinem excoquendum? Unde colligit spiritum illum vitalem esse sanguinem, antequam sanguinis ideam acquirat? vel si ipsissimus est sanguis, quomodo seipsum gignit? Quo autem jure vitalem spiritum cum sanguine confundat, dicatque hunc illum in se complecti, expendemus in primi Argumenti solutione, quod est hujusmodi.

Quidquid primum sanguinem in foetus formatione producit, id sanguinem toto vitæ spatio producere credendum est; identitas enim effectus

fectus causæ identitatem supponit :
At in foetus formatione Sanguis vitalis primum sanguinem efficit. Minorem probat, Quid nec Cor, nec Hepar, nec Venæ id muneris exequi possunt : aliud autem ab his diversum præter Sanguinem vitalem assignari non posse asserit.

Respondeo, Verum esse, quidquid primò sanguinem in foetu generat, id toto vitæ spatio sanguinem producere : primum autem sanguinem in foetu inter formandum conspicuum non in foetu, sed extra illum produci, paulò antea diximus, & ex vasorum structura probavimus, & quomodo id fiat in oviparis explicuimus : proindeque argumentum falso supposito nititur, sanguinem nempe unde foetus nondum absoluti partes incrementum capiunt à foetu ipso, vel ab aliqua ejus parte produci : ac propterea concessâ Majore, Minorem nego. Si verò de sanguine in foetu adulto & excluso argumentum intelligatur, *Glissonio* explicandum restat quid per sanguinem vitalem intelligat. Quum
enim

enim, ut paulò antea vidimus, sanguinem & spiritum pro synonymis habeat, vel hujus spiritus vitalis naturam ac definitionem debuit exhibere, vel ejus receptam inter Medicos definitionem admittere: ac proinde debet intelligere vel spiritum vitalem communiter à Medicis dictum, qui in Cordis ventriculis ex naturali spiritu & aëre per inspirationem attracto in pulmonibusque preparato generatur, vel spiritum insitum, (aut influentem ex illo productum) qui proximum est animæ instrumentum, quod videtur intelligere, cum illum dicat in prima seminali materia hospitari, vel denique virtutem plasticam universi Corporis opificem. Si primum, manifestè errat, cum spiritus iste vitalis ex naturali, hic ex sanguine fieri supponatur, proindeque sanguinem unde ipse fit conficere nequeat. Si secundum, perinde est ac si nihil dicat: Nam spiritus insitus siye influens nullam functionem particularem obit à partium quibus implantatur actionibus distinctam, sed in

in agendo à privata singularum partium constitutione determinatur: ita in Pede v. g. ambulat, in Manu apprehendit, in Ventriculo chylum, in Hepate sanguinem conficit, non ut propria dictarum functionum causa, sed tamquam vis & energia partibus impressa, ut proprias quaelibet actiones, pro privata cujuslibet crassi & conformatione, nec non proprii officii ratione exercean. Et quamvis partium virtus absque ejusmodi spiritu ad proprias functiones obeundas inefficax sit, nemo tamen, ut arbitror, illum ambulationis aut apprehensionis aut chylosecos organum appellaverit, quorum nihilominus par est ac hæmatosecos ratio. Hinc sequitur hunc spiritum ad hoc, ut hæmatosecos sit opifex, in parte aliqua huic muneri peculiariter destinata, tamquam proprio & idoneo organo, residere debere, eamque quasi informare, quod de Sanguine, qui omnino inorganicus est & informis, affirmari non potest. Si denique per Spiritum vitalem intelligat virtutem plasticam,

plasticam, (quam non nisi ineptè & erroneè Sanguinis appellatione exprimeret) licèt concederemus, quod concedere non possumus, primum sanguinem in foetu conspicuum per illum fieri, id tamen toto vitæ spatio non efficeret, quum partibus absolutis, adeoque cessante facultatis plasticæ usu, ipsa cessare debeat. Cæterum quod antea in *Harvæo*, hic in *Glissonio* non notare non possum; Illum notiones & acceptiones rerum elegantes & emphaticas à Medicinæ parentibus posteris relictas, nullo emolumento aut doctrinæ compendio, sed cum insigni discipulorum abusu, invertere & confundere.

Minoris probationem duplici rationum apparatu munit: alias enim Cordi, Hepati & Venis communes, alias Cordi & Hepati peculiare adducit. De Venis enim minùs videtur sollicitus. Prioris ordinis sunt istæ.

1. Ratio: Necessè est primum sanguinem fieri ab aliquo agente? Non fit autem ab aliqua partium solidarum,

darum, quia illæ non formantur nisi post natum sanguinem, quum nihil agere possit priusquam existat: Restat ergò ut fiat ab ipso Sanguine.

Jam responsum est, falsum in argumento supponi, sanguinem sc. primo conspicuum in ipso foetu confici, qui manifestè aliunde foetui communicatur, ad augmentum & nutrimentum partium solidarum quarum lineamenta jaciuntur ante appulsum sanguinis.

2. Ratio: Sanguificatio fit per assimilationem, estque actio similis; pars igitur sanguificationi idonea debet esse sanguini omnifariam similis: Cor autem & Hepar sanguini sunt dissimilia, ac Venæ adhuc magis; Sanguis autem sibiipso simillimus est. Sanguificationem esse actionem similem probat, quia chylus ex quo, & sanguis qui fit, sunt similia, chylusque in sanguinem transit non separatione alicuius partis ab alia, sed exaltatione quadam spiritus naturalis in vitalem.

Respondeo primò, negando Sanguifi-

guificationem fieri per assimilationem, quæ prima pars est Antecedentis : Assimilatio enim, quæ perfecta est & absoluta nutritio, sive ultimus nutritionis gradus, sanguini non competit, sed potius generatio, cum res sit inanima : nutritio enim & accretio solis viventibus competit, ut ex Physica clarum est, & conditiones accretionis & nutritionis ab omnibus Philosophis traditæ, nec non discrimen inter generationem, accretionem & nutritionem planè evincunt ; in hoc enim differunt generatio, accretio & nutritio, quòd Generatio sit motus ad substantiam simpliciter, Nutritio ad substantiam sub forma præexistente, & Accretio ad substantiam auctam sive quantitatem. Horum motuum solus primus inanimis competit ; omnes autem tres viventibus. Conditiones item accretionis & nutritionis solis viventibus, non inanimis conveniunt ; quæ tres sunt : 1, ut quod crescit & nutritur, idem numero maneat ; 2, ut non solum totum, sed singulæ ejus partes augeantur

geantur & nutriantur ; 3, ut ex materia intus recepta, non extrinsecus accedente, fiat augmentum & nutrimentum. Hæc autem inanimis non competere perspicuum est: nam quamvis majorem molem acquirant, crescere tamen aut nutriri non dicuntur, quia id fit per juxtapositionem, non per intus receptionem, quæ fit per organa & ab interno principio : quemadmodum animalia & plantæ, nutrimento ex uno principio seu radice per canales manifestos, vel ratione saltem comprehendendos, singulis partibus inter se distinctis communicato, eadem numero manentia, nutriuntur & augentur; tritici autem acervus plurimum granorum accessu augetur, non autem crescere dicitur, quia singulis granis nulla fit additio, ipsæque acervus idem numero non manet : ita per additionem aquæ nova numero fit aqua, ac tota augetur, non autem crescit & nutritur, quia singulis ejus partibus nullum fit incrementum; quod de Sanguine omnibusque

búsque liquidis affirmandum est, cùm sint inorganica, partiúmque distincti-
one careant, quibus ab uno principio
vel radice possit accedere nutrimen-
tum.

Respondeo secundò, negando secun-
dam partem Antecedentis, id est,
Sanguificationem esse vel fieri per
actionem similem: nullam enim
actionem similem in Corpore ag-
noscunt Medici præter Nutritionem:
jam autem probavimus sanguificati-
onem non fieri per nutritionem. Ad
priorem Antecedentis probationem
dico, ad hoc ut actionis similaritas
dignoscatur, non tam considerandum
esse an quod generatur, vel ex quo
aliquid generatur, simplex sit vel
compositum; sed an agens per quod
fit simile sit, an organicum: ad
hoc autem ut sit organicum, non
semper requiri partium heterogene-
itatem, sed sufficere certam conso-
mationem & figuram determinatam.

Ad posteriorem Antecedentis con-
firmationem dico, sanguinem ex
chylo fieri per ulteriorem concocti-
onem,

onem, & complurium recrementorum separationem, ut sunt bilis & melancholia, quorum exclusioni Hepar & Lienem Natura dicavit, luculento indicio Sanguificationem non esse similem actionem, quæ sine tot operosis organis non potuit fieri. Addo, sub iudice adhuc litem esse, an dentur spiritus aliqui naturales, quos, si dentur, non ex chylo, sed sanguine fieri eorum assertores contendunt: ut mirum sit *Glissonium* passim tam promiscuè & sine ulla probatione plerisque terminis abuti.

Denique, *Glissonii* in gratiam admissio (non concessio). Antecedente quoad partem posteriorem, nego Consequentiam: Similaritas enim & Similitudo toto cœlo differunt; quum Similaritas tantum notet partium homogeneitatem, vel carentiam certæ ac determinatæ figuræ, quatenus simile opponitur organico; Similitudo autem etiam qualitates & consistentiam aliâque comprehendit. Vi igitur argumenti non sequitur effectum debere esse agenti similem,
 F   quia

quia fit per actionem similem.

3. Ratio : Si Cor & Hepar aut Venæ sanguificationis officio se accingerent, chylum ad suam speciem suæque substantiæ similitudinem tantum deducerent, ibique subsisterent, neque ad formam sanguinis introducendam progredierentur, quum nihil agat ultra sphaeram suæ activitatis.

Respondeo, argumentum supponere, ulteriorem elaborationem requiri ad hæmatosin quàm ad partium solidarum ex sanguine reparationem five homoiosin : quod falsum esse quis non videt ? quum è contrà sanguinem prius confici, ac deinde multiplici alteratione in partium substantiam converti, manifestum sit, ut progressus iste ultra propriæ activitatis sphaeram chimærica sit suppositio. Verum quidem est, quodlibet agens naturale effectum sibi quàm potest similem producere, nec infra subsistere, & consequenter organum sanguini conficiendo destinatum non in sanguinis confectione desistere, sed chylum in suam substantiam convertere

tere debere, nisi impediatur: multa autem impediunt. Inprimis, Major materiæ copia jam in sanguinem conversæ quàm quæ organo ipsi nutriendo sufficiat, quam idcirco aliò amandari necesse est. 2, Continuus novæ materiæ in sanguinem convertendæ appulsus, quæ priorem ulteriùs impellit. 3, Reliquarum partium attractio sanguinem continuò ad sui reparationem rapientium: ac tandem, facultatis corpus regentis imperium in partem officialem & publicæ totius Oeconomix inservientem. Cæterum si quid valeret hæc *Glissonii* ratio, ventriculus cibos non converteret in chylum, qui suæ substantiæ non minùs est dissimilis quàm Sanguis Hepati.

4. Ratio: Ex *Galenicorum* sententia hæmatoseos organum ideo sanguini impertitur ruborem, quia ipsum rubrum est, Cor putà aut Hepar: Atqui Sanguinis rubor saturatior est quàm sit Hepatis aut Cordis; imò hæc ante accessum sanguinis in foetu pallida sunt, & si ex ani-

malis recenter demortui hepate sanguinem calidâ eluas, non rubri, sed furvi coloris apparebit : Sanguinis igitur rubor aliunde accersendus est quàm à corde aut hepate, quum nihil alteri communicare possit illud quo ipsum destituitur.

Respondeo, Quamvis *Galenici* verè dicant Hepar esse sanguificationis organum, posse tamen contingere ut aliquæ eorum rationes efficaciter non concludant, ac satîs esse si quædam sint efficaces : fateorque ruboris in sanguine causam adæquatam non esse ruborem hepatis, sed concurrere ipsius chyli conditionem ad ruborem ex ulteriore concoctione contrahendum dispositi; imò non esse necessarium, ut quod alteri quampiam qualitatem communicat, ipsum eam actu habeat, sed sufficere ut habeat aliquas qualitates actu, quæ concurrente patientis dispositione aptæ sint aliam ab utrisque fortè diversam producere; ut contingit in spiritu vitrioli, qui licèt actu nullius sit ruboris particeps, alios tamen liquores saturato

rato rubore tingit, quidquid enim recipitur, ad modum recipientis recipitur. Quod ulterius confirmatur Lactis exemplo, cui si paululum fellis incoxeris, illico pulchrum ruborem acquireret; idque experiuntur, & prodigii loco habent, mulierculæ casei confectrices, quæ vaccis febricitantibus, ideóque lac multâ bile perfusum præbentibus, illud inter coquendum sanguinis instar tinctum non sine terrore conspiciunt. Lacti autem analogus est chylus, bilisque nonnihil in se continet, ac propterea, accedente ulteriore in hepate coctione, saturato rubore tingitur. Mirum autem est hîc *Glissonium* fateri cor & hepar ante productum sanguinem extitisse, qui nuper illa ab hæmatoseos officio excludere voluit, ideo quia sanguis in foetu appareat ante illorum fabricam.

5. Ratio: *Chylus & sanguis intimè commisti manent, ideo necesse est ut in se mutuò agant: Corpora enim naturalia juxta se posita se mutuò alterare satagunt: Ergò cum san-*

guis mole quidem decuplo, viribus autem centuplo superet chylum, illum sibi assimilabit.

Respondeo: *Glissonio* prius probandum fuit sanguinem chylo misceri, quia hoc est quod nos negamus.

Ultimò objicit *Glissonius*, Chylum intimè sanguini commisceri; à venis autem & cordis ventriculis non nisi superficialiter lambi; hepar verò chylum nullatenus ingredi, vel, si ingrediatur, confestim egredi, nullà ad assimilationis opus morà concessà; propterea sanguinem chylo domando efficaciorē esse saltem ratione moræ diuturnioris.

Respondeo: Statim negavimus chylum sanguini misceri. Quod autem ad festinatum ejus ex hepate vel corde egressum attinet, illum nondum probavit *Glissonius*: supponit tamen, credo secundum Juniorum quorundam calculum, circulatorium sanguinis motum hepar confestim & continuo deplentem, sanguinemque in cor & arterias veloce impetu exonerantem, adeoque ad singulos cordis pulsus

pulsus nescio quantum sanguinis effundi in arterias, ut necesse sit totam massam paucarum horarum, si non quadrantum, spatio integrum absolvere circuitum, ut nullibi moram patiatur. Verum, pace illorum, ego cum *Fortunio Liceto* dixerim, nec semper tantum sanguinis quantum illi asserunt, nec ad singulos pulsus ex sinistro ventriculo in Aortam deponi: sed sanguinem eâ temporis & copię mensurâ quæ totius indigentię conducit ab auricula in dictum cordis sinum effundi, indeque in auriculam denuo refundi, & perpetuo Euripo remitti ad perfectam usque elaborationem, tum demum per Aortam in corporis refectionem abiturum. Nec Neotericorum Experimenta contrarium evincunt, quippe quæ corpus in statu non naturali ponunt, quem à naturali prorsus diversum esse, aliâque considerationem mereri, fatendum est. Quis enim sanguinem dixerit tam celeri motu in statu naturali ad Cor ferri, ac inter miserabilem vivisectionis torturam?

Rationes experientiâ confirmat Glissonius; Quia homines post profusas hæmorrhagias, hepate & corde illæsis incidunt in hydropem, cachexiam, aliòsque morbos frigidos, læsâ nimirum sanguificatione propter sanguinis jacturam, cujus copia novo chylo domando sufficiens non superest.

Respondeo, Hydropem & cachexiam ideo consequi profusas hæmorrhagias, quia deficiente nutrimento partium tonus & facultas concoctrix debilitatur, ac spirituum tum infiti, qui proximum est animæ instrumentum, tum vitalium reparatio & generatio cessat.

Instat Glissonius, Cor, hepar & venas esse partes solidas, proptereaque subito immutari non posse, præsertim quum ab hæmorrhagia nihil præternaturale patiantur.

Respondeo, Cor, hepar & venas, quamvis partes solidas, spiritus tum infiti tum vitalis radiis orbatas, genioque defraudatas, citò deficere, earumque functiones labefactari, proptereaque pati aliquid omnino præternaturam,

Regerit

Regerit adhuc *Glissonius*, Hoc damnum esse solummodo privativum, defectum scilicet vitalis caloris, proindeque nobis fatendum esse vitalem calorem in sanguine esse unicam sanguificationis causam.

Respondeo, concedendo hoc damnum esse privativum, sufficiens tamen ad productionem effectus privativi, cujusmodi est frustratio sanguificationis: bonum enim ex integra causa, malum verò ex quocumque defectu. Non capio tamen quâ Logicâ concludat hinc nobis fatendum esse, vitalem calorem in sanguine esse unicam sanguificationis causam.

His in communi contra hepatis cordisque hæmatosin rationibus à *Glissonio* præmissis, alias utrique membro peculiare subnectit: ac imprimis, *Hepati sanguinis fabricam* abjudicat, *Pecqueti observatione de distributione Lactearum thoracicarum*, per quas chylum in subclavias deferri, nullòque modo ad hepar perungere contendit. Sed *Pecquetum* redarguunt *Assellii, Walci, & Bartholini* observationes,

nes, qui insertionem lactearum mesentericarum in hepar oculatis manibus viderunt; de qua licet aliquando dubitare visus sit *Bartholinus*, in ultima tamen operis Anatomici editione eam astruit, & æreis Iconibus exprimit. Addo ego, non parùm suspectum esse usum lactearum thoracicarum à *Pecquetto* assignatum: Nam quamvis dubitandum non sit duos ramos à receptaculo *Pecquettiano* ad subclavias ferri, eosque nonnunquam visos chylo refertos; id tamen perpetuum esse necesse non est, cum inter diros empsychotomias cruciatus succi omnes confundantur, & ad cor quâ possunt commodiùs pergant, naturâ omnibus, quantumvis irritis, machinis parti tam nobili suppetias ferre conante. Unde fieri potest ut tum temporis etiam succus chylosus hoc iter, licet alteri usui in animale rectè valente destinatum, præoccupet.

Cordi verò vim sanguificam hâc ratione eripit *Glissonius*. Cor, inquit, omnem vitalem calorem & activitatem à sanguine vitali mutuatur, sine quo

quo non minùs torpida pars esset quàm alia quævis totius corporis. Hoc effectum nobili experimento confirmat: Evelle, inquit, protinus sani animalis cor, sanguinèmq; indè omnem elue, ac mox, dum etiamnum calet, chylum aut lac in ventriculos ejus infundito, visurus numnam liquor ille sanguinis aliquam faciem induturus sit: Experieris profectò eundem neutiquam immutatum iri. Est tamen, inquit, (juvat enim in præclaro hoc experimento paulò diutiùs immorari) est, inquit, cor pars solida, & minùs verisimile videtur actionem illam, quam solidioris substantia sua ratione exequitur, momento temporis intercipi.

Hæc Glissonius: Atqui ego eodem conficiam experimento, nec ventriculum chyloseos, nec oculum visionis, nec pedem ambulationis, nec manum apprehensionis organa esse. Evelle enim protinus sani animalis ventriculum; eum, dum adhuc calet, elue, ei quantocyus cibum quantumvis eupeptumingere, visurus num chyli aliquam faciem sit induturus.

rus, Experieris profectò illum neuti-
quam immutatùm iri. Erue quanto-
cuius oculum, brachium aut pedem
abscinde: profectò nec oculus videbit,
nec pes ambulabit, nec manus appre-
hendet: sunt autem partes corde *non*
minùs solide: cur igitur earum fun-
ctiones *momento temporis* intercipiun-
tur? At, inquit *Glissonius*, Cor fun-
ctionem suam *ratione solidioris sub-*
stantiæ exequitur. Verùm nos hæte-
nus credidimus membra suas functio-
nes exequi, non tantùm ratione sub-
stantiæ, quæ per se non agit, sed
etiam & fortè magis ratione temperiei
& conformationis. Mihi quidem vi-
detur Cor non magis agere ratione
solidioris substantiæ, quàm pedem &
manum. Non advertit, credo, *Glisso-*
nus Partem à Medicis definiri, *Cor-*
pus toti coherens & communi vitæ
conjunctum, quâ partes cohærentiâ
destitutæ non amplius sunt *partes* nisi
æquivocè. Præterea nullâmnè effi-
caciâ concedit *Animæ*, seu, quod i-
dem est, *Formæ Glissonius*, quâ per
ejusmodi evulsionem privatur Cor?
cujus

cujus necessitatem si intellexisset *Willisius*, non tam temere *formas & qualitates*, in tractatu de Fermentatione, *inanium figmentorum* titulo ornâsset. Nam profectò, ut hoc (licet *parergon*) adjiciam, functionum in hoc casu frustratio non *Salis, Sulphuris, Mercurii, Terræ aut Aquæ defectui*, sed *Animæ seu Formæ absentia* ascribi potest; nisi fortè etiam animam rationalem, ut cætera quæcumque, ex suo principiorum quinario constari contendat *Willisius*.

Verùm enimvero quo est animo *Glissonius* clemente & pacifico, post fusas & fugatas hostiles copias, post hostes armis & munimentis exutos, cum illis tamen in gratiam redire paratus est quantum rei veritas patitur; Quippe in *Peripateticorum gratiam*, (*Galenicis* enim perennes inimicitias & bellum ἀνεῖστον indixit) si cor & arterias in sensu concreto intelligant, quod *Aristotelem* fecisse putat verisimile, prout scil. sanguinem vitalem in se continent, libenter fatetur sanguificationis opus in cordis ventriculis
primum

primum institui, idem in arteriis
 continuari, & post plures circum-
 actus in iisdem locis perfici; eâ
 tamen lege, ut inter dictas partes
 concretas operis principalitas soli san-
 guini tribuatur, reliquis in auxilia-
 rium censu tantum aestimatis, idque
 per modum organicum, non autem si-
 milarem. Ego verò subvereor ne
 hanc Glissonii comitatem Peripatetici
 risu excipiant, eumque ad Categorias
 & Prædicabilia remittant, quid Con-
 creti, quid Abstracti nomine intelli-
 gendum sit, denuo monendum;
 quippe qui dicant *Concretum* formam
 cum subjecti connotatione, *Abstra-
 ctum* eandem absolutè significare:
 quod quâ ratione cordi & arteriis san-
 guinem vitalem continentibus applica-
 ri possit, *Aristotelem* ignorasse fate-
 buntur. Mirum autem est *Glissonium*
 adeò jam sui esse oblitum, ut sanguifi-
 cationem, quam suprà nervosè con-
 tenderat actionem esse *similarem*, jam
 per modum *organicum*, non autem
similarem, fieri velit; adeò sc. parum
 sibi constat erroris cujuslibet defensio,
Sanguinis

*Sanguinis ex quatuor Humoribus
Compositio aëstruitur : contra
Willisium.*

CAPUT VI.

ABsoluto penso de Sanguinis facultate sanguificâ adversus *Harvæum & Glissonium*, cum *Willisio* denuo congregi, eumque percontari lubet, quâ inductus necessitate *ternarium Chymicorum* in *quinarium* mutaverit ? quâ ratione cum prædamnatâ *Peripateticorum* bigâ (*Terrâ & Aquâ*) in gratiam redierit ? quo exulatum damnaverit *Pyrotechniæ* præfidem *Mercurium* ? num etiam veterem *Chymicæ Medicinæ* structuram dirutum eat, novamque habeat sub incude gementem ? cujus erroris reos statuit *Paracelsum*, *Crollium*, *Gluckradium*, *Beguinum*, *Hartmannum*, *Libavium*, cæterosque *Chymicorum antesignanos*, qui *Aquam* sub *Mercurio*, *Terram* sub *Sale* comprehendunt ?
At

At verò Analyfi per ignem factâ mixta quæcumque in *quinarium Willisii* resolvuntur. Vereor equidem nè chymica corporum principia in infinitum excrescant, si eorum numerus æstimetur secundum varietatem mutationum Saporis, Coloris, Consistentiæ, aliarumque qualitatum quas ab Igne patiuntur. At si Analysis per Ignem tantam explorationis certitudinem exhibet, jam in vado est non solum jam memorata biga, sed tota etiam Peripateticorum quadriga, palmamque chymicæ sensibilitati præripiet. Nam ut *Gluckradii* exemplo ad oppositam illi doctrinam confirmandam utar, in *ligni combustione*, pars, ut ait *Billichius*, in *Aërem* abit per *fumum*, altera in *Aquam* transit ex *ligni extremitatibus resudantem*; pars voracis fulgore *flamma luculentum* prodit *Ignem*, *residuum* in *Terram & cineres* moritur.

Sed quid in Principiis universæ Mixtorum multitudini communibus immoramur? non enim Physicam hâc, sed Medicinam excolendam suscepimus;

mus; nec remota, sed proxima Sanguinis principia investigamus: in quibus indagandis si ad suum nos *quinarium* remiserit *Willisius*, haud aliter fecerit quàm si (quod ipse in Peripateticis reprehendit) *Domus principia* *quarenti ligna & lapides ostendat*. Perstat tamen *Willisius*, ac sollibus arreptis ignem sufflaminat, fornacem pyrotechnicis organis instruit, sudat, alget, sapores, odores, colores, consistentiam oculis, naribus, palato explorat; & quamvis in omnes se vertat partes, nihil tamen præter suum *quinarium* deprehendit, id est, *spiritum, Sale, Sulphur, Aquam & Terram* toti Univerlo (si *Willisio* credimus) communia.

In Præfat.
Tract. de
Ferment.

At enim Dogmatici minore ut industria ita & anxietate, citra ullam furnularii apparatus pompam, quatuor humores in hominis vel alterius animalis sanguine ad oculum conspiciendos exhibent; *in summitate* (ut ait idem *Billichius*) *purpurascentem Sanguinem* propriè dictum, *in limbis flavioribus ac tenuioribus Bilem*, in

G

parte

parte aquea ad albedinem nonnihil inclinante Pituitam sero permixtam, in fundo faculentiam Melancholicam non frustra venantur; adeoque Sanguinis principia proxima, non remota, compositionis, non generationis, partes scil. integrantes & sensibiles, ac non tantum noëticas, oculatâ fide dignoscendas proponunt.

De Febr.
p. 28.

Objicit *Willisius*, ejusmodi Sanguinis partes, *quales in Scholis finguntur, nullibi sinceras reperiri.* Fateor sane in Sanguine extracto vix omnino sinceras reperiri; ita tamen conspicuas, ut cæcus sit qui eas nequeat distinguere: ab electivè autem purgantibus humores sinceros nonnunquam excerni, imò & in spontaneis excretionibus, idque fortasse frequentius, idem contingere patebit in loco. Sed nec *Willisii* *quinarius* deprehenditur sincerior: ipse fatetur *Sulphuris substantiam nunquam sinceram conspici, imò seorsim ab aliis non consistere, quin tenues vanescat in auras: Spiritum autem, substantiam, ut ait Willisius, maximè subtilem, atheream & divi-*

divinioris particulam auræ, ubi gentium sinceram ostender? Salem similiter sincerum non posse conspici patet ex Willisiana Urinæ Anatome, cujus cum latice aquoso ascendunt particule Salis & Sulphuris, quas sequitur Phlegma non solitarium, sed Sale insigniter aculeatum, relictâ in cucurbita fundo Salis portione non sincerâ, sed Terræ unitâ. Itâ Chymici res in partes sensibiles determinare, & veluti ad vivum diffecare, ostentabundè magis quàm verè pollicentur.

Sanguinis ex quatuor humoribus compositionem autopsiâ probatam exhibuimus: superest ut id itâ factum oportuisse, nec aliter fieri potuisse, ostendamus. Quod factu non erit arduum, si consideremus alimenta quibus in quotidiano utimur victu non unius esse omnia, sed multiplicis naturæ, itâ ut alia aliis magis vel minùs alteratricis facultatis actioni resistent vel cedant; imò pro diversa cujusque indole diversas subeant mutationum ideas, quemadmodum ab eodem Solis calore Cera liquefit & Lutum indu-

ratur: quicquid enim recipitur, ad modum recipientis recipitur: ideo impossibile esse, ex illis Sanguinem omnino homogeneum gigni posse: imò nec debuisse hinc liquet, quia cum Sanguis commune sit totius corporis alimentum, corpusque multiplicis naturæ ac temperiei partibus constet, consentaneum est sapientem Naturæ Architectum etiam alimentum illis partibus destinasse non homogeneum & unius modi, sed heterogeneum & multiplicis temperamenti, quò expeditius singulæ partes tamquam ex communi promptuario nutrimentum sibi maxime proportionatum prolicere possint.

Porro quòd ejusmodi Sanguinis partes sint quatuor vulgò dicti Humores, *Hippocratis* experimento confirmatur, qui (L. de Nat. hum.) ex electivè purgantium effectu demonstrat hominem, quoad vitâ fruitur, Sanguinem in se Pituitamque & utramque Bilem continere. Epoto enim medicamento phlegmagogo pituitam, chologogo flavam bilem, melanagogo atram

tram excerni ; hoc autem contingere quovis die ac nocte, hyeme ac æstate.

Hippocratis experimentum eludit *Fernelius*, *Physiol.* l. 6. agnoscendo experimenti veritatem, sed dicendo ejusmodi humores non necessario alimentarios esse, aut è venis excludi, sed excrementitios, & ex ventriculo, intestinis, hepate, aut vesiculâ felleâ educi : bilem enim v. g. in venis non contineri, quia cùm sit amara, omnino sit ad nutriendum inepta, eamque etiam in minima quantitate nullâ concoctionis præstantiâ, nullâ benigniorum admixtione, ad mediocritatem nutritioni aptam reduci posse ; non secus ac lapidis aut ferri tenuissimus pulvis, quantumvis cum pane accuratè subactus, nutriendi vires consequi nequit. Quam explicationem ipsius *Hippocratis* autoritate confirmat, 2. *Aphor.* 36. dicentis sanorum purgationes esse difficiles ; quod ideo contingere ait *Fernelius*, quia in sanis non sunt humores specificâ pharmacorum virtute educibiles,

unde fit ut pharmaca in parenchymatum & partium substantiam agant. Sed *Fernelii* explicationem optimo jure redarguit celebris memoriæ popularis meus *Nellanus Glacanius, Tholosæ* primùm, nuper autem *Bononiæ* in *Cathedra eminente Medicinæ* Professor primarius. Cùm enim (inquit) *Hippocrates* dicat quatuor humores esse hominis naturam, eúmque absq; illis vivere posse neget, eosque ex electivè purgantium effectû corpori inesse concludat, clarum est illum de alimentariis, non autem de excrementitiis esse intelligendum, cùm absque his homo commodè vivere possit.

Præterea, nisi in sanorum catharfi electiva aliquid utile & alimentarium educeretur, sani non læderentur à catharfi: At sani à catharfi læduntur: Ergò propter succi alicujus utilis exclusionem; non læderetur enim homo ab educatione humoris excrementitii: Nihil autem electivè educitur præter bilem alterutram vel pituitam: Ergò illud quod educit lædit, debet fuisse utile, seu, quod idem est, alimentarium:

tarium : humores autem alimentarii continentur in venis, non autem in ventriculo, intestinis, hepate aut vesiculâ fellis. Ratio autem cur sani non ferunt catharsin non est illa quam adfert *Fernelius*, quòd scil. in corpore sano non sint humores electivè educibiles; sed quòd justam proportionem nullus eorum notabiliter excedat, cùm sanitas in eorum æquilibrio & symmetriâ, tamquam causâ saltem mediatâ, consistat, quâ per catharsin solutâ sanitas vitatur: si verò humorum aliquis quantitate vel qualitate peccet, sine noxa educitur.

Cæterum quod ait *Fernelius*, bilem *amaram* esse, adeoque ad nutriendum etiam in minima quantitate ineptam, ut nullâ benigniorum temperatione ad mediocritatem reduci possit; ut fortè de bile excrementitia verum esse possit, (de quo tamen ambigi potest) de bile certè alimentaria, quæ tantum calidior & ficior est pars sanguinis, verum esse non potest. Nec pulveris è ferro & lapide paritas *Fernelium* juverit: bilis enim cum reliquis

succis cognationem habet & qualitates symbolas, quarum ratione à calore nativo ad unitatem ex mutua earum temperatione emergentem redigi queant, quod de pulvere ferri aut lapidis ac pane nullatenus dici potest.

Nec tantum in statu sano, sed etiam morbofo, quatuor humores in homine reperiri, idque non tantum in peculiarium receptaculorum ergastulis, ut *Willisio* placet, sed & in vasis & habitu corporis, promptum est ostendere. Non inficiabitur, ut arbitror, *Willisius* in leucophlegmatia & oedematoso affectu habitum corporis pituita tumere, in Ictero utroque cutim bile flavâ & atrâ tingi; quod non nisi à dictorum humorum indebita cum massa sanguinis mixtura proficisci potest: quod & ulteriùs confirmant sudorum varii colores, flavi, nigri, virides, cærulei, æruginosi: nam quum sudor sit serum à sanguinis vehiculo reliquum, rationi consonum est, eum humorum qui in corpore magis eminent tincturam æmulari. Sudorum in colore varietatem fuscè persequitur *Galenus*,

4. de Sanit. tuenda; sed frustra eosdem secundum omnes differentias considerat, & variis humoribus secundum variam illorum miscelam adaptat *Cæsar Baricellus*, 2. de Natura Sudoris, quos consulat qui volet. Hic autem omittere nequeo casum insignem, quem ante aliquot annos *Aquis calidis* communicavit mihi Vir ornatissimus *D. Johnsonus*, Medicus *Vigornienfis* expertissimus, de Infante valetudinario qui inter dormiendum perpetuo sudore diffuebat, & lintea colore violaceo, seu inter violaceum & sapphirinum medio, quem *Angli Coventry Blew* appellant, exactè tingebat: & memini me vidisse mulierculam proprium infantem lactantem, cujus lac sapphirinum colorem exquisitè referebat; ambo autem paucis post mensibus obierunt: quos colores in variam utriusque bilis misturam & singularem coctionis ideam referendos ego existimo. At huic controversiæ finem imponere debent Februm continuarum (quarum causam in vasis majoribus stabu-

lari

lari non diffitetur *Willisius*) excretiones tum criticae tum symptomaticae, in quibus nunc pituita, nunc bilis flava, atra, vitellina, porracea, æruginosa, glastea nunc salubriter, nunc perniciosè excernitur: unde sic argumentari possumus. Quod ritè eductum Febrim solvit, & retentum, vel cum indebitis circumstantiis eductum, ægrum interimit, Febris causa saltem mediata dicenda est: At humores in venis contenti id faciunt: Ergò sunt Februm causæ. Major videtur clara. Minori fidem faciunt omnium seculorum, gentium & Medicorum experimenta.

Denique, bilem intra vasa Febrim excitare, eâque eductâ Febrim solvi, ipse fatetur *Willisius* in Febris tertianæ cura, cujus causam dicit esse pravam sanguinis diathesin in naturam acrem & biliosam trans-euntis, eâque curari purgatâ per vomitum bile ex vesicula fellea, quam inanitam, receptaculum evadere humorem biliosum, sive Salis & Sulphuris adusti particulas, è vasis emulgens

emulgens & excernens: quod si de bile Tertianæ causâ concedat, viderit ipse cur idem, servatâ analogiâ, de aliis humoribus alias Februm species committentibus, & per propria elateria expurgatis, neget.

Cæterum quòd hîc & alibi passim *Willisius* bilem, ac Salis & Sulphuris adusti particulas pro synonymis habeat, non ægrè feremus, eâ lege ut solam excrementitiâ eo nomine intelligi velit, alimentariâ autem Salis ac Sulphuris naturalis seu minimè adusti nuncupatione gaudere permittat: si enim partium heterogeneitatem in Sanguine admittat, atque ità de re nobiscum conveniat, de nominibus, quamvis nullo operæ pretio mutatis, non litigabimus, permittemusque ut Chymici, ex quorum se classe profitetur, vocum saltem *novitate*, ut solent, *sapientiæ opinionem* aucupentur.

*An partium Temperies per Ignem
aut Fermentum rectè expri-
matur. Billichius notatus.*

CAPUT VII.

Quamquam *Willisio* promptum fuerit effervescentiæ & orgasmi febrilis causas deducere, tum ex sanguinis heterogeneitate, tum ex primarum qualitatum aliarumque ex illis nascentium pugnâ & enantiosi; nè tamen ex *Solitudine* quam peragravit *nullis calcata vestigiis* nihil insolentis retulisse videatur, indulgebimus illi ut *δυστροντοis*, nè dicam barbaris, *Ignis Cartesiani* & *Fermenti Hogelandici* vocabulis, argumento quod illustrandum suscepit, altâ involuto caligine, spissiores adhuc tenebras offundat: non enim dissimulandum est, in omni Febre calorem igneum, in plerisque etiam, præsertim intermittentibus, aliquam Fermentationis rationem conspici:

spici: ferri autem non potest quòd eadem ad naturalem partium crasin & calidi innati naturam exprimendam supinâ ἀκυρολογία traducat. Equidem cum viri Naturæ consultissimi duplicem in vivente Calorem agnoscant, nativum unum, alterum igneum, quorum ille unà cum benignis spiritus infiti radiis omnia foveat, vivificet, conservet, unde à nonnullis haud ineptè æthereus ac cœlestis audire meruit; igneus è contrà eadem destruat & devastet, functiones omnes evertat ac pessundet, quòdque ad rem præsentem magis attinet, febrilis ἀταξίας origo sit & radix; nemo sine insigni terminorum abusu hunc cum illo confuderit: quæ notionum confusio quamquam *Cartesio*, sceminis aulicis, & ingeniis aliorum minùs solidis aliquam eruditionis umbram venditanti, concedi posset; *Willisio* certè, in *Academia Oxoniensi* philosophanti, imò Philosophiæ restaurationem parturienti, nullatenus concedi potest.

Sed nec magis appositè, *Hogelandum*

dum secutus, idem Calidum innatum quod jam per Ignem in Cordis foco reconditum exprefferat, paulò pòst, imò eodem ferè halitu, Fermentum appellat, dicítque perinde esse hoc an illud dixeris: quæ enim obsecro tanta Igni intercedit cognatio cum Fermento, in quo aciditas frigoris soboles maximè elucet? *Hippocrates* olim prodidit aceto nigra fermentari; vulgóque notum est, fermentum quo artifices Cerevisiarii ac Panifices utuntur impensè esse acidum, cui analogus est Tartarus in Vino fermentationis opifex: In aciditate autem terrena siccitas, seu, quod idem est, pertinax frigiditas, dominium obtinet; quæ licèt ad agitationem & motum in omni fermentatione conspicuum sit inepta, ideóque calore quo excitetur & in actum erumpat opus habeat, quàm tamen debilis is debeat esse, nòrunt *Zythepse* & *Oenopolæ*, qui *zythum* aut *mustum* non nisi actu frigida, & in loco impensè frigidus, ut fermentescant, reponunt, præsertim

fi

si tempus sit paulò calidius: sin urgeat tempestas frigida, locum quidem tepidum & moderatum calorem eligunt, quem si paulò auctiorem adhibeant, pro vino vappam, pro cerevisia liquorem ingratum & fatuum, pro *ζυμώσει* denique putredinem sint relaturi. Adeò verè dictum à quopiam Philosophorum fuit, Ad fermentationem opus esse calore quidem movente, sed frigore vincente.

Nec obstat quòd inter fermentandum vasa justo diligentius obturata rumpantur ac diffiliant: hoc enim non caloris ubertati, sed flatuum ex remisso calore nascentium, ampliorémque locum postulantium, copiarè acceptum referri debet; quod vel indè clarum est, quoniam quò diutius & efficacius fermentum in lagenis vitreis vel lapideis conceperint vina vel cerevisia, præterquam quòd bibentes flatibus repleant, eò frigidiora inter bibendum sentiantur: adde quòd si calorem validiorem applicueris, vinúmque aut zythum ad fervorem & extremæ guttulæ

guttulæ exhaustum coxeris, nihil indè periculi sit vasis timendum.

Aciditatem fermentationis opificem esse, quamvis *Plato*, qui primus ac ferè solus de Fermentatione accuratè egit, expressis asserit verbis, negat tamen *Anthoni* *Guntherus Billichius*, in *Anatom. ferm. Platon. C. 8.* ideo quia calx viva, in qua nulla aciditatis sit suspicio, frigidâ affusâ fervet; cujus incendium, ut & butyri antimonii affuso nitri spiritu, vivum ait esse fermentationis exemplum, repugnantibus *Cardano* & *Scaligero*, qui ejusmodi fervoris causam statuunt antiperistasin. Id ex *Pinciero* duplici probat *Billichius* experimento. Primo, Quia si calcis glebam dimidiâ sui parte in aquam immerferis, illa tantùm pars quam aqua madefecerit calorem sit contratura, immutatâ alterâ quæ supra aquam fuerit; cujus contrarium contingere oporteret, calore per antiperistasin frigidæ à parte madida ad siccam refugiente. Secundo, Quia idem incendium conciperet calx viva
ad

ad affusionem calidæ non minùs quàm frigidæ, ut caloris à frigore fuga sit commentitia, Quæ experimenta tanti æstimat *Billichius*, ut de triumphatâ Antiperistasi, eique substitutâ Fermentatione, Epiniciu sibi cecinerit.

At enim quid regeret *Billichius*, si negaverimus calcis vivæ incendium fermentationis esse sobolem, sed illud retulerimus in pugnam, non fugam contrariarum qualitatum, dum famelicus ignis ac pabuli indigens in exsucca calce, & propter exhaustum in calcinatione humidum continens vix cohærente, latitans, sine impedimento affluentem confertim humorem aggreditur, cui non minùs contrarius est quàm frigori, quo in congressu Aqua (frigida illa fuerit, an calida, parùm refert) ex Ignis reactione calorem acquirit, qui tamen durabilis non est, sed copiâ aquæ ignem non ità uberem obruente, ad nativum denuo frigus revertitur: quod & in Fermentatione contingit, quam, dum fit, caloris nonnihil comitatur;

absolutam, redivivum frigus & aciditas excipiunt.

Verum unde, obsecro, colligunt *Pincierus* & *Billichius* ad hoc ut calcis vivæ incendium tribueretur antiperistasi, calorem debere refugere à parte calcis madida ad siccam? ubi observârunt accidens transiisse de subjecto in subjectum? At hoc, inquit, est de ratione antiperistaseos. Minimè gentium; sed in antiperistasi contraria qualitas oppositam debet circumfistere; quod nè fiat, ipsa vetat suppositio, quæ dimidiam glebæ partem supra aquam eminentem, eique non immersam, requirit.

Cæterum agitatio & fervor quem in madefacta calce, aut butyro antimonii spiritu nitri confuso observamus, fermentationem in illis non magis evicerit quàm ebullitio in elixis, in ferro aut titione candentibus aquæ immerfis strepitus, aut in fœno putrescente incendium; quæ toto coelo esse diversa quis non videt? Ac de Elixis res est apud omnes in confesso: in Fœno autem accenso, ut multa alia
omittam

omittam quæ putredinem à fermentatione vel invito *Billichio* discriminant, dicat, si pòtest, quâ ratione in hoc casu fœnum majorem molem acquirere dici possit, quod tamen ad fermentationis essentiam pertinere post *Mercurialem Billichius* fatetur, ideóque Fermentum à *Gallis* non ineptè *Levain*, quia massam levet, appellari contendit. Verùm enimvero in proferendis fermentationis pomœriis tam industrius est *Billichius*, ut omnes tum Micro-tum Macrocosmi alterationes & operationes uni illi acceptas referat; qui etiam prodigiosum Ignem quem Sacræ Literæ 1°. 2°. *Maschab.* ex aqua crassa sacrificiis inspersa ad Solis radios accensum testantur, non minùs ridiculè eò reducit, quàm impiè in fabularum censu reponi posse subinsinuat.

Refellitur opinio Willisii, de causa interpolationis Februm.

CAPUT VIII.

Quæ superius dicta sunt contra *Succum nutritium & Sanguinis facultatem sanguificam* satis esse videntur ad evertendam *Willisii* sententiam de causa interpolationis *Februm*, quæ illis duobus tanquam fulcris ab *Harvæo & Glissonio* mutuatis innititur, quum fundamento diruto nulla structura non corruat. At quoniam in hoc subjecto *Willisius*, quod alibi vix aggreditur, Ratione Doctrinam suam stabilire operosè contendit, ejus Argumenta in medium adducere placuit. Supponit igitur, id quod *Sanguini fervorem periodicum impertitur aliquid esse quod statâ semper & æquabili mensurâ in corpore generetur*; hoc autem non esse humorem in vasis mesaraicis aut viscerum cavitatibus tanquam in minera delitescentem:

Willis. de
Feb. cap. 3.
p. 28.

scientem: Non in *Vasis*, quia Sanguis perenni circulationis motu omnia vasorum diverticula perluit, eorūque sordes abluit, ut nihil noxii in illis remanere possit: Non in *Visceribus*, quia illud fieri non potest citra *abscessum* aut *tumorem*: Sed nec omnino concedit dari ejusmodi humores, saltem *sinceros*, quales in Scholis describuntur; vel, si dentur, non concipit quo instinctu in focus reconditi stata putrescentiæ, absorptionis & repullulationis tempora observent.

At profectò utrumvis dicamus, Solutio est perfacilis. Nam ut concedam in sanitatis illibatæ statu per motum sanguinis circularem (si quem tamen illiusmodi circulum par est agnoscere) omnes vasorum amfractus lustrari, quid impedit quò minùs in statu morbofo sanguis imputus per vasorum minorum angustias transcolandus suis sibi sordibus transitum præcludat, ibique restitans stato tempore putrescat & accendatur? Quid? an non ipsimet Circulationis Patroni in eo maximè collocant morborum

ex obstructione pendentium causam, quòd propter quorundam vasorum infarctum, sanguis in illis non circuletur? quod quum in vasis non rarò contingere negari non possit, viderit *Willisius* quo jure similem ab impuris succis infarctum viscerum parenchymatis deneget.

Ibid.

Hoc autem citra tumorem aut abscessum fieri negat *Willisius*. Quasi verò ea malorum succorum copia quæ partem in molem non attollat, putrescere nequeat, ac Febrim accendere. Sed fortè negabit *Willisius viscerum tumores* in Febribus intermittentibus sæpenumerò contingere. Id quidem in *Libris* (quod tamen in illis est per frequens) non vidit, fortè quia videre noluit: in *vivis* tamen & *spirantibus exemplis*, si, ut prædicat, crebrò agris assedisset, si eorum casus sedulò explorasset, si symptomata singula perpendisset, eaque in exacta diaria retulisset, vidisset proculdubio, & manibus palpasset tumores frequentes hepatis & lienis aut ventriculi, qui adeò plerumque sunt conspicui, ut vulgi

vulgi oculos non effugiant, quos idcirco vulgari Idiomate **Ague-Cakes**, five Placentas febriles, nuncupant; cujusmodi tumores manifestè indicant morbi causam in locis ità tumentibus, non autem in chimærico *Willisii succo alibili*, quærendam esse. Sed nec sola *viva & spirantia*, verùm etiam *mortua* exempla consuluisse debuit, eaque, si ex proprio non potuit, ex alieno penu deprompsisse, & analogiâ à mortuis ad vivos factâ, per tumores & abscessus mesenterii, omenti, pancreatis, renum, intestinorum, ex probatorum Authorum fide in cadaveribus inventos, quorum, quia in profundo siti erant, in vivis nulla erat suspicio, colligere, non bene concludi in *visceribus* non esse *tumores*, quia se conspectui quandoque subducunt.

Si neget ejusmodi humores etiam *sinceros* in prima saltem regione dari, (præterquam quòd illud superius, ut arbitror, satis est probatum) illum pervicaciæ reum agent tum organa ejusmodi humoribus à sanguine emul-

gendis à natura instituta, tum excre-
tiones pituitæ bilisque flavæ & atræ
per vomitum & secessum, tum deni-
que eorum collectiones in variis cada-
verum locis à mille Authoribus ob-
servatæ, quorum omnium instar unus
erit *Fernelius*, qui Pathol. l. 4. c. 10.
testatur, se invenisse circiter libram
bilis præsinæ sinceræ in membrana
prope cava hepatis conclusam in cada-
vere defuncti ex Paralyfi Febri terti-
anæ succedente, quam præcesserat
vomitus biliosus quotidie recurrens.

At non constat, inquit *Willisius*,
quo *instinctu* ejusmodi humores, in
focis reconditi, *stata putrescentia*,
absorptionis & repullulationis tem-
pora observent. Fateor equidem:
Sed necdum constitit quo *instinctu*
Oceanus statas accessûs & recessûs pe-
riodos singulis duodecim horis, aut
muliebria purgamenta menstruum cir-
cuitum exactè observent: Nullus
autem adhuc inventus est qui negaret
periodicos maris aut purgamentorum
muliebrium recursus, quamvis eorum
rationem non esset assecutus. Quòd
si

si ideo *Willisius* periodicos humoribus motus denegat, quia *in focis recon- duntur*, ut facere videtur eorum in focis *conclusionem* toties repetendo, advertat humores non nisi dum putrescunt paroxysmos febriles inducere; eò autem opportuniore esse putredini, quò arctius in focis concluduntur, propter transpirationem prohibitam.

Deinde, inter Februm interpolatarum signa, ea quæ à pulsu & urinis petuntur in suæ doctrinæ patrocinium adducit *Willisius*, quia *pulsus in paroxysmi initio rarus est & obscurus*, quod *planè*, ait, arguit calorem & spiritus vitales à materia quadam cruda & non facilè combustibili (*succo putà alibili*) quasi obrui. At ego *planè* existimo hunc effectum ascribendum esse vaporibus putribus tetrisque à materia febrili in viscerum aliquo hærente emissis, & spiritus in corde obruentibus, tandèmq; accendentibus; cujus specimen reliquit nobis *Hipp.* in putrida Febre ex inguinis abicessu accensa, unde nihil præter vaporem ad cor potuit transmitti: putridarum

Ibid. pag.
35.

tridarum autem Februm insultus eodem planè cum Februm intermittentium paroxysmis modo ægros plerumqueprehendunt.

Similiter ex Urinæ in Tertianaintermittente colore flammeo, etiam cum desunt contenta, suam munire conatur doctrinam, quia id sanguinis adustionem seu assationem innuit: quem effectum cur succo alibili ascribat, nec ipse exprimit, nec ego intelligo. Si dicat, succum illum putrescentem accendere sanguinem; ego idem de inquinamentis retorridæ bilis è minera per vasorum continuitatem in cordis sinus irruentibus affirmabo, dicamque colorem illum saturatum non tam assationem sanguinis indicare, quàm tincturam ejus à bilis citrinæ portione è primis viis in paroxysmi vigore ad vasa majora penetrantis & sanguinem inficientis.

Ulteriùs advertit *Willisius*, in *Tertianaintermittente urina* malè esse, dum bene est agro, & è contrá. Dum enim Febris intermittit, urinam colore rubicundo saturari, & frigori expositam

expositam crassescere, ac sedimentum instar boli armenæ deponere; in medio autem paroxysmo, dum calor & æstus maximè vigent, urinam esse laudabilem: quod ideo ait contingere, quia in paroxysmorum intervallis materia febrilis innoxie cum sanguine circulator, donec tacitis incrementis ad maturitatem assurgat; in medio autem paroxysmo ad circumferentiam transmittitur.

Respondeo: Si verum est in paroxysmi tertianarii vigore urinam esse laudabilem, inde optimè colligi materiam febrilem nondum sanguini misceri, sed in minera sive primis viis hæerere, donec ab incendio ex putredine concepto fundatur, & agitata in vasa irrumpat, unde pars ejus tenuior & maximè dissipabilis ad habitum corporis per sudores absumenda protrudatur, crassior verò & lentior tantisper in vasis subsistat, donec in Febris intervallo ab arteriis emulgentibus unà cum sero ex sanguine attrahatur, ac demum per ductus urinarios expellatur. Si enim, ut ait *Willisius*,
tanta

tanta esset in sanguine corruptela five acrimonia quæ succum alibilem quotidie vitare, & in materiam Febri excitandæ idoneam convertere possit, quomodo fieri posset ut urina, quæ serum est à sanguinis vehiculo reliquum, ejusque colorem æmulatur & ideam exprimit, vel inter, vel intra paroxysmos laudabilis esset? ut in continuis contingere videmus, in quibus cum massa sanguinis sit corrupta, urina à principio ad crism usq; incendiū febrilis signa exhibet.

Hic non possum non advertere *Willisium Maturitatis nomine*, contra communem Philosophorum acceptionem, genuinamque vocis ipsius significationem, abuti, dum ait succum alibilem eousque innoxium esse dum ad maturitatem assurgat, ac tum demum Febrim accendere: quid enim? nonne *maturitas* concoctionis terminus est & complementum, adeoque cruditati five aepsia opposita, ut quemadmodum hæc Febres accendere & functiones evertere, ita illa functionum integritatem Febriumque solutionem

tionem inducere nata sit? & quamvis tum concoctio, tum illi opposita cruditas à calore procedere possit, cum tamen hæc à præternaturali, illa à familiari calore oriatur, fines sortiri solent non tantum differentes & disparatos, sed etiam planè contradictorios, ut quod una astringit, altera destruat, & è contrâ. Dato igitur (non concessio) *Succum alibilem* sanguini misceri, eumque nunc in materiam febrilem, nunc in partium nutrimentum à sanguine converti, sanè tum solum maturescere dicendus esset, cum partibus nutriendis idoneus evadit, minime verò cum putrescit & Febrim accendit.

Pergit *Willisius*, ac *paroxysmorum* Ibid. pag. 36.
præludia, Cephalalgiam scil. *Vertiginem, oculorum coruscationes, somnos inquietos, &c.* in subsidium appellat; eaque ait planè indicare sanguinem prius materiâ fermentescente infectum, eatenus tantum differre paroxysmum dum ejusmodi materia turgat.

Verum si ego ostendero omnia hæc
syn-

symptomata in aliis morbis ab alia causa quam à *materia fermentativa* in sanguine turgente proficisci, quò evadet tanta *Willisii confidentia*? At clarum est dicta symptomata in passione Hysterica, in Vertigine & Epilepsia per consensum, in Melancholia hypochondriaca, in Alvi constipatione, Vermibus, &c. à solo vapore ex utero, liene, mesenterio, alvo, intestinis, aut etiam partibus externis emergente, proficisci posse & solere. Quid igitur impedit quò minùs idem in Febris intercurrentibus contingere possit?

Deinde addit, pallorem, spasmum, aut stuporem in extremis manuum ac pedum digitis, lumborum ac femorum frigus, totiusque corporis rigorem ac tremorem, *manifestè ostendere* sanguinem in arteriis & venis fermentationis motum primò concipere, & non à foco aut minera hanc putrescentiam concitari.

Libenter sanè doceri cuperem in quo collocat *Willisius* vim hujus illationis tam *manifestæ*, &, ut ait, *ostensiva*?

siva : Pallor quippe in extremis manuum ac pedum digitis, ac femorum lumborumque frigus, vel retractionem foris intrò caloris ac spirituum vitalium arguit, ut non rarò videmus in syncopem patientibus; vel ejusdem caloris extinctionem, ut in moribundis contingit absque aliquo fermentationis in sanguine motu: Stupor autem affectum principii nervorum, vel nervi alicujus particularis sequitur, Spiritus animales eò non transmittentis, plerumque absque proprio partis stupentis affectu; ut contigit *Pausania Syro*, qui, referente *Gal. 1. de Loc. affect. c. 5.* læso nervo post septimam vertebam prodeunte in trium digitorum stuporem incidit. Totius denique rigor ac tremor symptomata sunt nervosi generis à re quapiam acri aut molesta vellicati.

Atqui hæc omnia commodè deduci possunt ab humoribus in prima regione tamquam in foco vel minera putrescentibus; à quibus malignus halitus emergens aptus est tum propter viciniam Cor appetere, unde sequitur caloris

ris & spirituum vitalium ab extremis ad centrum revocatio, ut parti principi laboranti ferant suppetias, pallore interim & frigore partes extimas vivi-
fici nectaris radiis defraudatas occupante; tum propter situm declivem cerebro tetram anathymiasin communicare, quæ vel qualitate narcoticâ stuporem inducere, vel copiâ meatus Cerebri obstruente spiritus animales intercipere, vel acrimoniâ nervosum genus partésque sensiles irritante rigorem ac tremorem accersere valeat. Imò quid vetat quò minùs eadem anathymiasis per cæcos vel patentes ductus ad partem quamlibet particularem illæso Cerebro appellat, in eâque dicta symptomata vel eorum nonnulla excitet, eâmqve variè afficiat pro varia tum ipsius vaporis tum partis mandantis ac recipientis natura? Quòd autem totum simul corpus rigor & tremor invadant, non magis causam in totum simul corpus dispersam ostendit, quàm horror in abscessu suppurante, qui totam compaginem corripit, propter affectum unius sorte mem-

membranulæ aut nervuli à venenata malignitate vellicati, totum nervosum genus in consensum trahentis.

Horum autem symptomatum aitiologiam *succo suo* explicatè accommodare non aggreditur *Willisius*, & ego fieri non posse contendo: nam, ut alia omittam, extremorum frigus actuale & marmoreum quod paroxysmos auspiciatur nulli succo in toto vel partibus residenti ascribi potest, quum nihil actu frigidum intra hominem quoad vitâ fruitur concedi possit; adeoque necesse sit extremitatum frigus vel frigori ambientis, quod sedulo cavent febricitantes, vel caloris & spirituum quam diximus retractioni tribuendum esse: cui astipulatur subitanea frigoris desitio quamprimùm vomitus vel sponte, vel artis operâ excitatur, evacuata materiâ venenatâ è centro corporis, & calore & spiritu ad extrema denuo remigrante.

Sed fortè apodixin à qua hîc aberravit *Willisius* cumulationem in proximo ratiocinio exhibebit, quod à causa Februm procatacetica deducit. Supponit

Ibid. pag.
37, 38.

ponit igitur (quia probatu difficile est) *solius ambientis annique tempestatum intemperiem Febres interpolatas creare*; cæteras autem res non naturales, cibum putà & potum, excreta & retenta, motum & quietem, somnum & vigiliam, Animique pathemata è causarum illas committentium censu expungit, nè scil. propter malam victus rationem, aliqua humorum in primis officinis tamquam in *minera* (quam tantopere metuit) congestorum suspicio oriatur: quinimò audacter pronunciat *solos homines ευ-ωλα'γχνους* visceraque firma & robusta habentes Febribus intermittentibus corripì, at contrariâ temperie præditos in *Hydropem & Cachexiam* labi. Tanti sc. interest *Willisiana* doctrinæ autoritatem fartam tectam conservare, ut rationi nostræ valedicere & sensuum fidei derogare debeamus. Nam si soli viscerum firmitudine præditi, & primas officinas cacochemicâ saburrâ vacuas habentes Febribus intermittentibus corripuntur, unde, obsecro, fit ut in paroxysmorum
initiiis,

initiiis, ac sæpenumero extra paroxysmos, perpetuâ ferè nausæâ, siti inexplibili, continuâ anorexiâ, cardialgiâ & oris amaritudine torqueantur? Si prima officina pravorum succorum sentinâ non esset referta, quid excretis per alvum & vomitum tincturam citrinam, prasinam, æruginosam, consistentiam viscidam & mucilaginosam, acrimoniam erodentem, foetorem abominabilem impertiretur? Si viscera munda essent & firma, quid hypochondriorum, mesenterii, ventriculi tumores dolorésque in Febribus intermittentibus perfrequentes, earumque comites ferè individuos, committeret?

At, inquit *Willisius*, *cruditates ob debilitatem coctionis in primis viis congestæ non Febres interpolatæ, sed Hydropem aut Cachexiam* magis parere solent. Sed considerasse debuit, cruditates primæ regionis non esse uniusmodi, proque illarum diversitate diversos oriri morbos; quarum si tanta sit frigiditas & lentor, ut putrescere aut accendi nequeant, magis

pag. 38.

parere cachexiam in hydropem desitutam; sin incendii capaces sint, Febres intermittentes ut plurimum creari. Sed nec semper hydrops aut cachexia primigenii sunt morbi ab ejusmodi cruditatibus orti, sed plerumque succedunt Febribus interpolatis in schirrum aut abscessum degenerantibus, frigore inemendabili calorem febrilem excipiente: Imò debilitas caloris non est unicum illius vitium; nec cruditas & cacochymiae congestio à solo provenit caloris defectu; caloris etiam excessus concoctionem solet evertere alimenta corrumpendo, eaque in substantiam naturæ nostræ intensam convertendo. Hinc est quòd post cibos aromatis conditos intemperanter ingestos, & vina potentiora liberaliter obligurita, ructus acidus, nidorulentos, foetidos, flatus immodicos, aliæque dyspepsiae argumenta experiamur: hinc denique, & propter errata in reliquis rebus non naturalibus, fit ut cacochymicam saburram coacervemus, & in interpolatas Febres identidem incidamus.

Urget,

Urget , *Febres intermittentes vix* Ibidem.
contingere nisi circa Aequinoctia, cum
scil. Vernus calor sanguini luxuriam
conciliat & effervescentiam, propterea-
que biliosam diathesin ipsi imperti-
tur; Autumnus autem eidem ab astivo
calore torrefacto qualitatem nunc a-
crem & biliosam, nunc acidam, sty-
pticam aut austeram imprimit: quod
planè, ait, indicat Febrim intermit-
tentem à temperie sanguinis mutata
originem habere.

Respondeo , Circa Aequinoctia
 tum Febres, tum alios morbos magis
 invadere, non solum propter insignio-
 res ambientis ac tempestatum mutati-
 ones, sed cum illis coincidere noxas
 ab erratis in victu: Hyeme enim quæ
 propter crapulam, exercitia intermis-
 sa, & transpirationem impeditam co-
 acervantur superfluitates, sub Aequi-
 noctium vernum non minus quam
 sanguis fundi incipiunt, moveri &
 putrescere: & in Autumno, præter-
 quam quod fruges sæpenumero rubi-
 ginem morborum feracissimam con-
 trahunt, etiam fructus horarii, quibus

plerique hominum intemperantiùs vescuntur, foecundum Febrìum intermittentium seminarium subministrant: ut mirum sit *Willisium* soli tempestatum mutationi effectum mille aliis causis communem attribuere, idque pro *plena demonstratione* præsidenter venditare.

pag. 38.

Tandem, ex multiplici Febrìum solutione multiplex depromit argumentum. Ait enim *illas vel sponte naturæ, vel artis operâ solvi*. Ac utrumque modum in duos ramos subdividit. *Naturam enim crisin moliri vel per repetitos paroxysmos, in quorum singulis nonnihil materiae morbificæ expirat è sanguine; vel sanguine per cæli & soli mutationem circa æquinoctia vel solstitia citra sensibilem evacuationem attemperato, Febres desinere: quorum si neutrum contingat, sanguinem à diathesi acri & biliosa, in acidam, aquosam aut ponticam degenerare, unde diuturna Tertianæ in Quotidianam aut Quartanam, vel etiam in Ictericam, Cachexiam aut Scorbutum transit. Artificialem in Empiricam*

piricam & Dogmaticam bipartitur; quarum illam huic præferendam existimat, eò quòd remedia ab Agyrtis & Mulierculis petita non rarò plus præstent quàm quæ juxta exactam methodum præscribuntur. Empirica remedia eo potissimùm nomine Febres fugare dicit, quòd sanguinem figant, ejusque motum & effervescentiam impedian. Dogmaticam autem in Medicamentis emeticis & catharticis ac phlebotomiâ consistere, quibus a-gri miserè excruciantur, morbus verò rarò profligatur.

Verùm cùm probandum suscepit Februm intermittentium phænomena à viscerum affectibus commodè deduci non posse, nisi confecerit humores in foco vel minera conclusos nec repetitis paroxysmis accendi & absumi posse, nec sponte naturæ per coeli aut soli mutationem cicurari, sensimque citra sensibilem evacuationem expirare, nec motos & accensos à remediis empiricis figi & constringi, nec denique à præfidiis dogmaticis exhauriri, frustra se torquet ut ostendat sanguinem à

tot causis tot alterationes subire posse :
nam ut fateamur sanguinem ab his &
mille aliis causis corrumpi & restitui,
unde apparet humores in visceribus
conclusos ab iisdem causis easdem
corruptelæ & redintegrationis non
pati vicissitudines ? aut cur contrarii
argumentum aliquod non attulit ?

Præterea, quis, præter *Willisium*,
in aliam causam rejiceret Icterus,
Scorbutum aut Cachexiam, quàm in
hepatis, lienis, mesenterii, pancrea-
tis, vel alterius visceris affectum ? per
quorum viscerum anfractus cùm san-
guis inter circulandum, imò, ut ve-
rior fert sententia, antequam sangui-
nis ideam acquirat, dum scil. chylus
in sanguinem nondum abiit, debeat
transire, non mirum est si, pro diver-
sitate cacochymiae in illis congestæ,
diversas subeat corruptelæ ideas; quam
corruptelam frustra corrigere tenta-
verit *Willisius*, donec viscerum caco-
pragian prius sustulerit; ac propterea
intermittentium Februm, quæ in hos
morbos solent desinere, causam frustra
alibi quàm in *visceribus* quæsierit.

Cùm

Cùm verò medicinam Empiricam
Methodicæ præferat, adeoque reme-
dia ab Agyrtis & Mulierculis petita
potiora illis asserat quæ juxta ex-
actam *methodum* præscribuntur, o-
peræ pretium fecisset si *exactam* illam
methodum, sed parùm *efficacem*, in
scripta retulisset, ut constaret utrùm
arti an-artifici culpa esset tribuenda.
Interim non possum non suspicari il-
lum tantam quantam prædicat dili-
gentiam non adhibuisse, in *observan-*
dis vivis & spirantibus exemplis :
quod si fecisset, comperisset procul-
dubio præfidia *empirica*, utcumque
in levibus affectibus aliquid præstent,
ideoque apud vulgus bene audiant,
in affectibus tamen paulò graviori-
bus ante debitam præparationem ad-
hibita, adeò non prodesse, ut graviter
noceant : vel enim paroxysmos, quod
ab illis unicè expectatur, non fugant,
ut *alibi* ipse agnoscit *Willisus* ; vel Cap.4.p.50.
si fugent, morbus cum majore atro-
cia propediem revertitur, humoribus
interim, quorum nonnihil in parox-
ysmis exauriri solebat, majorem vi-
sciditatem

sciditatem & malignitatem acquirentibus, unde morbi diuturnitas, ejusque nonnunquam in tabem, hydropem aut cachexiam metastasis contingit.

Enimvero fallitur aut fallit *Willisius*, dum methodicam curandi rationem in solis catharticis, emeticis, ac phlebotomia collocat. Prudentes enim Medici Dogmatici, omiffâ ut plurimum phlebotomiâ, quæ in Febris intermittentibus locum non habet, nisi adsit insignis plethora, etiam emeticis aliisque catharticis non nisi parcè & cum discretione utuntur, saltem in principio; sed in totius provisione præcipuam locant industriam, humores crudos coquendo, crassos attenuando, lentos incidendo, acres attemperando, justo tenuiores ad mediocritatem reducendo, superfluos propriis elateriis per loca conferentia expellendo, meatus per ecphractica referando, viscerum caco-pragian alterantibus corrigendo, reliquias sudoribus dissipando, aliasque id genus intentiones persequendo, à quibus si aberravit *Willisius*, non est mirum

mirum si *agros miserè excruciauerit*,
morbúmque rarò profligauerit, ut
ab Agyrtis & Mulierculis remedia
emendicare fuerit coactus. Sed &
febrifugis Empiricorum Dogmatici
feliciter in loco utuntur, quæ tamen
methodicè & ad Artis leges usurpata
in Empiricorum remediorum censu
reponi non debent, cùm effectus quos
præstant non tam remedii salubritati
quàm usûs opportunitati ascribi de-
beant : quamvis interim negari non
possit eorum utilitatem, ut & totius
ferè materiæ medicæ, empiricè, id est
fortuito, inprimis innotuisse.

Cæterùm licet concederemus,
quod certè concedendum non est,
intermittentes Febres felicius & fa-
cilius curari per empirica quàm ra-
tionalia præsidia, quum id fieri
possit, si omnino fieri posset, ma-
teriâ morbificâ non minùs in ramis
venæ portæ, & arteriis comitibus,
vel visceribus ab illis irrigatis con-
clusâ, quàm in vasis majoribus stabu-
lante, quid indè lucratur *Willisius*,
quàm ut testatum faciat se in *Hel-*

montii aliorumque methodo mastig^o,
dissertatiunculis magis quam in proborum
Authorum monumentis versatum esse? Interim licet ad præsentem
controversiam parum pertineat quâ
facultate remedia vulgò febrifuga
dicta paroxysmos febriles vel fugent,
vel præveniant; in eo tamen *Willisio*
assentiri nequeo, quòd sanguinem
aut humores frigore aut astrictione
figendo, id præstent: hoc equidem
nonnulla eorum fixione præstare fatendum
est: pleraque tamen vel vi
diaphoreticâ materiam morbificam
exhaustire, ut carduus, scordium; aliâque
quædam eandem per urinæ ductus
amandare; multa ad cutim attrahere,
ut vesicatoria, tam notum est
quàm quod notissimum. Corticis
autem Indici (quem Kina Kinam dicunt)
facultas potius diaphoretica est
quàm fixoria, quum levem saltem
sudorem semper eliciat, potiori causæ
morbificæ portione per insensilem
transpirationem dissipatâ, secus quàm
sentire videtur *Willisius* in fine Capituli
sexti.

Ad

Ad extremum *Willisus* doctrinam suam, quam hactenus tot Argumentis in fronte armatam exhibuit, jam Responsis ad Objecta tamquam vallo à tergo munitam claudit. Ex multis tamen quæ possint objici, unam saltem Objectionem seligit, quâ quaeritur cur Febres intermittentes nunc simplices sint, nunc duplices: Addo ego & triplices, quod mirum est *Willisium*, tam *diligentem spirantium exemplorum observatorem*, non vidisse. Si enim Febris v. g. *Quartana* ab atrabiliaria pendet sanguinis diathesi, quæ ad hoc ut succum *alibilem* ad turgescentiam evehat, quartanam exigit periodum; quomodo fieri potest ut idem sanguis eadem diathesi imbutus succum *alibilem* quatruidi spatio bis vel ter pervertat, & *Quartana* insultum inducat? Vel enim ultimi paroxysmi materia in eunte paroxysmo in sanguine extitit, vel de novo advenit. Quòd de novo advenerit, est contra suppositionem quatruidi inclusivi spatium requirentem, ut *Quartanae* periodus compleatur.

tur. Si præfuit in sanguine dum accenderentur duo priores paroxysmi, quomodo potuit naturam suam inter incendia illibatam conservare, ut ad legitimum Quartanæ typum constituendum deveniret?

Hanc difficultatem tanti fecerunt Veteres & Recentiores Medici, *Willisianam* perspicaciam non assecuti, ut plures in visceribus *mineras* constituere fuerint coacti, in quarum una aliqua unius paroxysmi materia incendio corripereetur, reliquis interea ferias agentibus. Sed *Willisius*

Respondet primò, ejusmodi Febres nihilo feciùs *simplices* esse, non *duplices*, in eoque omnes errare, quia periodos non per *horas*, sed per *dies* computant: periodum enim *Quotidiana* non semper esse exactè viginti quatuor horas, sed nunc sexdecim, nunc triginta: *Tertiana* autem circuitum non semper esse quadraginta octo, sed nunc quadraginta, nunc quinquaginta sex aut circiter horas. Unde contingere dicit alternos paroxysmos nunc ante, nunc post meridiem evenire, ac Medicis hujus
sup-

supputationis ignaris duplicem videri Febrim, quæ reverâ sit simplex.

Miseros & cæcutientes Medicos Dogmaticos ! qui cùm innumeras Februm tum continuarum tum intermittentium complicationes, easque tum ejusdem tum diversi generis, vel viderint, vel finxerint, *horariam* tamen *Willisii computationem* videre non poterant. Et sanè nondum quidquam de duplici Quotidiana vel comperimus, vel fando audivimus: Et ejusmodi Febres non dari, vel indè constat, quia, fatente *Willisio*, Quotidianæ paroxysmus ad octodecim vel viginti horas extenditur, quapropter duplicem accessum unius diei spatio admittere non potest; neque tota ejus periodus ad triginta horas extendi, cùm de ratione periodi intermittentis sit, ut intra spatium illud à quo Febris denominationem sortitur, vel circiter, unum saltem paroxysmum cum apyrexiae interstitio percurrat, alterius paroxysmi initio apyrexiam proximè excipiente. Quòd si aliter contingat, & status periodorum recursus

curfus invertatur, Febris erit *erratica*; quam licet Dogmatici frequenter conspexerint & observaverint, de illa tamen in hac quæstione sermo non est, sed de *intermittentibus duplicibus*, quarum accessus statis præcise horis repetunt, ut non exactius αὐτοματὸν horologicum, prout Willisio alicubi exprimere placuit; in quibus non rarò contingit alternos paroxysmos sibi invicem exactè & regulariter respondere, tertium sc. quintum & septimum primo, sextum autem & octavum secundo, & sic de cæteris, duobus paroxysmis unicam tertianam periodum exactè & regulariter observantibus, & quotidie repetentibus, quod non *simplicem*, sed *duplicem* Tertianam ostendit, cujus causam investigamus. Quod adhuc clariùs elucet in illa *Tertiana duplici* quæ unius diei spatio binos accessus inducit, quos excipit integri sequentis apyrexia in aliū paroxysmum sub tertii diei initium desitura, ut in *vivis & spirantibus exemplis* non potuit non observare Willisius. Quod & ulterius
in

in *Quartana duplici* patet, cujus duo accessus primum biduum occupant, cum integra tertii diei apyrexia; ut omnium hominum doctorum juxta & indoctorum observationibus constat. Nec minus id ipsum in *triplici Quartana* (consultò, ut arbitror, à *Willisio* prætermissa) perspicuum est, cujus accessus non minus quàm duplicis *Tertianæ* aut legitimæ *Quotidianæ* quotidie repetunt, quas tamen sufficienter discriminant propria cujusque morbi Idea & mores, ut *Willisio* satis compertum esse debet, si *singula spirantium exemplorum symptomata diligenter perpendit, eaque in exacta diaria retulit.*

Willisius igitur in *horaria Arithmetica* nullum inveniens subterfugium, ad errata in victu confugit, ex quibus *Februm* replicationem eodem vel diversis diebus contingentem repetit. Sed quum non solum erratici paroxysmi, qui nullum temporis ordinem servant, sed etiam ordinatæ paroxysmorum replicationes contingant etiam exactas diætæ re-

K

gulas

gulas durante morbo observantibus; nec ad prægressa ante morbum victus errata refugere queat, tum quia illa è febrilium causarum censu jamdudum expunxerat; tum quia diversos cogeretur focos constituere, in quibus febrilis materia diversis temporibus ad orgasmum exurgeret; tum præsertim quia chylus seu succus nutritius, quem Febris intermittens causam statuit, ex victu præsentis non morbum præcedente gignitur: aliud adhuc latibulum ut excogitet necesse est, quod etiam in promptu habet.

Dicit enim *Sanguinis massam nonnunquam plus materia congerere quàm unico paroxysmo diffolari queat, unde contingere ut partem ejus tenuiorem, ideoque promptius inflammabilem, leviori paroxysmo tamquam velitatione quadam prius excutiat, crassiore ad sequentem accessum reservatâ.*

Hæc responsio, ut prior, errata in victu supponit, quæ tamen ab omnibus duplices intermittentes patientibus

tibus non committuntur: imò in duplici Tertianæ aut triplici Quartanæ ægri nihil omnino alimenti, si potulenta exceperis, ad multos dies nonnunquam admittunt, ac nihilominus ordinatas Februm replicationes patiuntur.

Præterea, cum videamus secundum paroxysmum reduplicativum priore non raro esse multò leviorē, cujus contrarium contingere debere tum *Willisus* supponit, tum rei natura exigit, cum materia crassior tum intensiorem caloris activitatem, tum diuturniorem accensionis moram, ut subigatur, postulet; aliud adhuc diverticulum *Willisio* quærendum est, quod, quâ pollet sagacitate, sine difficultate offendit; nervosum nempe genus, in quo pars materiæ fermentativæ, succus sc. nervosus, inter circulandum depravatus, serias agat, dum reliqua in venis & arteriis cum sanguine accenditur, postridie easdem excandescentiæ vices, alterâ feriente, subitura. Huc sc. reservaverat jamdudum profligatum *Glissonii succum*

nervosum, cujus nullum hætenus usum assignaverat, nisi ut si quando à sanguine labem contrahat, Convulsionum, Delirii, Phrenitidis sit author.

Sed cùm succus nervosus cum sanguine vitioso quotidie circulari supponatur, indè non potest labem non contrahere, proindèque tum in omni Febre reduplicare paroxysmos, quod est contra experientiam, tum in singulis gravioribus saltem paroxysmis Convulsiones, Deliria, Phrenitidem accersere deberet. Ejusmodi autem symptomata cùm rarissimè Febres intermittentes comitentur, nervosi certè generis ab illis immunitas vel hoc solo nomine evincere videtur, paroxysmi reduplicativi causam in illo non contineri.

Interim notatum velim, ex hoc subterfugio apparere ad reduplicacionem paroxysmorum diversitatem foci, nervos scilicet & vasa sanguinem continentia, etiam ex mente *Willisii* necessariam esse; eumque, cogente veritate, ad scopulum quem
vitan-

vitandum susceperat impingere, opinionemque illam vel invitum amplecti, in cujus negatione tum doctrinae basin, tum famæ aucupium collocaverat. Ubi autem gentium tertium inventurus sit repositorium, quod triplicis paroxysmi fomitem contineat, si viscera excludat, ego equidem divinare non possum.

---

*Willisiana Februm Therapeia
expenditur.*

CAPUT IX.

POST novam febrilis Dialeipseos ætiologiam expensam, ad *Willisii* doctrinam de continuarum Februm Causis transire consentaneum esset. Sed quum in illis idem ferè cum plerisque aliis Medicis sentire videatur, quamvis, terminis ex torculari & Zythepfario, principiis autem partim ex Chymistarum vix dum satis adultâ, partim ex Atomistarum jamdudum obsoletâ

& explosâ philosophiâ mutuatis, novum aliquid & non vulgare attulisse videri velit; ad destinatum *Hippocraticæ* ætiologiæ pensum festinandum duximus, si tamen prius in Therapeuticam *Willisii* methodum tamquam per transennam paulisper introspexerimus. Consilium enim nobis non est, omnia ab eo dicta refellenda assumere, sed paucula tantum, quæ gravioribus in praxi erroribus ansam præbere possunt. Cujusmodi inprimis est illud, quod in *omnis Febris intermittentis principio phlebotomiam ex brachio suadeat, in progressu damnet*: cujus contrarium ratione & experienciâ facile est astruere. Si enim, ut communis Medicorum fert opinio, à *Willisio* nondum, ut vidimus, enervata, continens intermittentium causa in ramis venæ portæ & visceribus ab illis irrigatis resideat, nec illi rami ullibi ad cutem nisi circa anum erumpant, frustra materiæ peccantiseductio per sectam in brachio venam expectatur: Sed nec sine damno fieri potest, cum inde non leve

C. 4. p. 48,
& 58.

leve immineat periculum metastaseos
Febris intermittentis in continuam;
exinanita enim per sectam brachii ve-
nam vasa majora, sanguinem impurum
ex ramis venæ portæ sugunt, Febrem
continuam accensurum, ut observat
expertissimus *Platerus*. Observâ-
runt idipsum & Medici antiqui, licet
veram ejus causam non omnes expref-
serint, aut fortè sint affecuti; ideo-
que in intermittentibus phlebotomiam
ante quartam saltem accessionem pro-
hibent, quam nec tum permittunt,
nisi emissio prælagio de proximo ac-
cessu vehementiore futuro. In diu-
turnarum verò intermittentium pro-
gressu, secus quàm dicit *Willisius*,
postquam sanguinis massa tot paroxys-
morum conflagrationibus & inquinam-
entis incanduit & computruit, nihil
sanguinis missione salutaris, ut cuili-
bet experiri promptum est, & ego
tum in multis aliis, tum præsertim
in filio primogenito Illustrissimi
D. Arundelii, Sacri Imperii Comitum,
& Baronis de *Wardour*, expertus
sum, quem sanguine bis detracto à

Plat. de
Feb. p. 110.

Quartana liberavi, quæ biennii ferè spatio Clarissimorum Medicorum operam eluserat.

Cæterum, si simul cum Febre intermittente præsens sit plethora in vasis majoribus, ut aliquando contingit, nihil vetat sanguinem parcè ex brachio detrahere, præmissâ tamen primæ regionis catharsi leni dejectoriâ, vel emeticâ, nè ejus sordes à vasis majoribus alliciantur, & in Cordis thalamos rapiantur, unde syncope aut lipothymia posset supervenire; ut nonnunquam in quibusdam continuis (syncopalibus ideo dictis) visum est, propter bilem ex prima regione in vasa majora, per venæ sectionem depleta, transmissam.

Similiter quamvis Catharsin tum alviducam, tum emeticam, eradicationem saltem aut vehementem, inter intermittantium initia non nisi cautè aggrediendam, rectè affirmet; cur tamen eandem in progressu, post debitam totius provisionem, morbificæque materiæ cicurationem, non admittat, paradoxum est, cui ratione
vel

vel autoritate assensum conciliare debuit: mihi enim nihil indè periculi timendum videtur, quia *Hippocrates*, 2. de Morbis, in Quotidiana non ante nonum diem, in Tertianâ autem post quartam accessionem, si morbus perseveret; hoc est in utriusque vigore, ac longè post initium, purgationem imperat; antè verò prohibet, nisi insignis adsit cacochymia, ut patet ex lib. de Affect. p. 173. Editionis Fœsianæ: nam humores subacti & ad exitum parati (citra vim aut tumultum) educi postulant, ac possunt, imò debent, priusquam febrifugorum usus, à *Willisio* tantopere laudatus, ineatur, eorum præsertim quæ humores *figendo* paroxysmos profligant: ità enim fixi & suppressi peccantes humores putrescerent vel recrudescerent, vel ulteriorem saltem acrimoniam aut visciditatem morâ contraherent, ægros in colicam, tabem, cachexiam, aliâque infinita mala præcipitaturam.

Verùm quàm cautus est & meticulous *Willisius* in Intermittentibus, quas genuina indoles & *infectio* extra periculi

Cap. 11.
pag. 111.

pag. 112,
& 126.

pag. 115.

periculi aleam constituit, (si nullus error paulò gravior admittatur) tam est audax, nè dicam temerarius, in Continuarum Therapeia. Quamvis enim in acutarum initiis nulla vomitoria aut cathartica, nisi omnino lenia & benigna, admittenda præcipiat; in augmento autem omnia cathartica, lenia pariter atque vehementia, eâdem industriâ quâ *Ventorum flamina ab ædibus incendio flagrantibus* arcemus, vitanda consulat; paulò tamen pòst, veluti sui immemor, in *ægrorum sc. historiis*, quas tamquam Canones aut prototypos ad nostram imitationem proponit, non dubitat etiam quarto die ad infusionis *Croci metallorum unciam* aut drachmas decem ascendere; quod an in pharmacorum omnino lenium aut benignorum catalogo reponi mereatur, æquus Lector judicet.

Prim. Ash.
32.

Hanc praxin *Hippocraticæ* in Febrili organo consentaneam imaginabitur fortè quispiam, qui initio purgandum præcipit, si materia turgeat: turgere autem existimabit, si adsit nausea,

nausea, & ventriculi oppressio, ut in observationibus *Willisii* contigit. Verum enimvero nausea & ventriculi oppressio plerumque procedunt vel ab ejus phlegmone, vel ab irritatione à bile viscidâ & tenace ejus tunicis impactâ, unde ante coctionem difficulter educitur, idque citra Orgasum, quem non nisi rarò contingere ibidem prudenter monuit *Hippocrates*; eâ scil. cautelâ temeritati nostræ sepem & obicem positurus, nè similitudine nos decipi & in errorem perniciosum per incogitantiam abripi pateremur.

Sed nec si adestet Orgasmus, (cujus omnino non meminit *Willisius*) ad emeticum antimoniale, in tanta præsertim dosi, procedendum esset, cum in materia vaga ac mobili orgasum concitante, ideoque facilè educibili, benigniorum aliquod, cujusmodi sunt Manna, Cassia, Tamarindi, Catholicon & similia, satis esset.

Præterea, Orgasmus in quo celer est motus & præceps impetus ad quartum diem nequit extendi, quin prius vel suapte indole exitum sibi aruo vel

4 Aph. 10.

καὶ τὸ πρᾶξαι, vel in partem aliquam principem aut ignobilem irruat in alium morbum metastasin factururus; unde *Hippocrates*, ut occasionem errori præcludat, *orgasimum primæ diei termino* concludit, ideóque si purgandum sit, αὐθίμως purgare jubet. Quæ autem citra orgasimum contingit nausea & oppressio ventriculi, per phlebotomiam, forus, epithemata, enemata, aliæque id genus alterantia & revellentia assumpta & admotamitigari, & ad pepasimum disponi debet, absque catharsi humores concitare, ac denuo confundere natâ, quod Febris augmento & viscerum tono pervertendo occasionem præberet.

Tandem, quamvis concederemus morborum tardioris motûs initium ad quartum diem extendi posse, ideóque tamdiu catharsi leviori locum esse; id tamen concedi non potest in orgasimo, quinon nisi in peracutis contingit, nec in Febre intra septimum vel octavum diem sua tempora percurrente; cujusmodi fuit illa Matronæ quinquagenariæ,

riæ, cui quarto die *Willisus* unciam infusionis Emeticæ exhibuit: ut necesse sit morbum saltem in augmento fuisse, adeoque *Willisium* pharmacum, quod in initio etiam præsentē orgasmo minimè tutum existimari possit, tamquam sui canonis oblitum, exhibuisse in augmento, in quo *omnia cathartica levia pariter & vehementia eadem industriâ vitanda consulit, quâ ventorum flamina ab adibus incendio flagentibus arcemus.*

Verùm enimvero Emeticorum in Febris usus tam infamem reddiderunt crebræ mortes & funera, ut, fatente *Willisio* in historia Juvenis studiosi, tum ipse æger, tum amici, *periculo prius edocti*, Vomitorium à Medico quartâ morbi die propositum respuerint, licet Vomitu ferè continuo infestaretur, à quo præcipuam propinandi Emetici indicationem sumere solet *Willisus*. Et profectò in illo ægro jure optimo rejectum fuit Emeticum, quippe cui tum latus dextrum dolebat, tum utriusque hypochondrii aderat distensio, manifesto phleg-

phlegmones viscerum indicio, quo in casu Vomitorium procul omni dubio certissimam & citissimam mortem intulisset.

Mirum autem est quòd in ejusmodi hypochondriorum dolorifica distensione ac aestu interno, Medicus iste, quisquis fuit, (nec enim suspicari possum *Willisium* tam infani consilii authorem esse potuisse) nulla partibus affectis topica applicuerit, quæ certè si applicata fuissent, non magis subticuisset *Willisius*, quàm exhibitionem *hypnotici*, vel *spiritus cornu cervini*. Sed Topicorum nulla in historiis *Willisianis* extant vestigia, quæ tamen ad viscerum contemperationem & incendii in ipso foco extinctionem à sanioribus Medicis unicè laudantur; quamquam illa tamquam quisquilias plerique in *Anglia* Practici vel negligant, vel rideant.

Hic non possum non advertere, altum esse in hac historia de pepasmo silentium, absque quo ægrum nono die perfectè judicari potuisse non est credibile, cum, ut ait *Galenus*, primo
de

de diebus decretoriis nec sudores, nec vomitus, nec alvi profluvia, nec parotides, nec hæmorrhagia ante concoctionem venientia morbum unquam per crisin finiverunt: cujus tamen non meminit *Willisus*, tam diligens symptomatum observator & relator. Meminit tamen in historia Matronæ quinquagenariæ, cui die morbi octavâ concoctionis quædam vestigia in urina primùm apparuisse asserit, eaque ipsâ die per sudorem perfectè judicatam fuisse: quam evacuationem criticam fuisse & meritò salutarem contendit, quia illam, ità ut fieri debuit, hæc tria præcesserant; sanguinis sc. plena & sufficiens deflagratio triduo continuata; materia adusta ad plenitudinem congestio nocte crisin præcedente, quam testabatur inquietudo & jactatio; ac denique ejusdem materiae pepasmus, quem ostendebant in urina concoctionis signa sive vestigia quædam, ut paulò antè dixerat. At unde constat id ità fieri debuisse? rationem enim nullam adducit. Sed fortè propriam auctoritatem,

pag. 117.

pag. 118.

tem, spretâ *Hippocratis*, à nobis tamquam oraculum suspiciendam existimar. Fatemur quidem crisin non contingere nisi in morbis acutis, in quibus fiat humorum accensio: fatemur, imminente crisi, agros inquietudine & jactatione affligi, quam perturbationem criticam vulgò dicunt; quam an satis appositè per materiæ adustæ congestionem expresserit, ipse viderit: fatemur denique, concoctionis signa in urina crisin non tantum comitari, sed etiam præcedere debere, idque saltem uno quaternione; adeoque crisin nullam salutarem & perfectam esse posse, nisi quæ tum die Indicæ fuerit significata, tum contigerit die Judicæ, cujusmodi perrarò est octavus, ut *Hippocratis*, *Galen*, omniumque ætatum monumentis & experimentis constat; quibus cur minor quàm *Willisii* fides adhiberi debeat, non capio.

Atque huic sententiæ ratio astipulatur: Materia enim morbifica dum adhuc cruda est bonis ægri rebus nequit expelli, ut hinc concedere *Willisi*

us videtur ; ut coquatur autem, unum saltem quaternionem exigit, cum Natura nihil repentinum agat, sed gradatim ad morbi usque incrementum materiam morbificam subigat, eademq; ferè proportionem ad excretionem præparet. Hujus autem Matronæ morbus cum non nisi quinto ad incrementum, & septimo ad statum pervenerit, nec dum aliqua concoctionis signa apparuerint, conficitur ante undecimum crisin salutarem contingere non potuisse : ut omnino necesse sit, vel concoctionis signa citius apparuisse, adeoque *Willisum* hujus morbi motum *diligenter non observasse*; vel certè morbum die octavo non fuisse judicatum, nisi fortè tanta fuerit *decocti foliorum ulmaria* præsentia, ut facultate febrifugâ, cæcæ Antiquitati absconditâ, statum naturæ terminum in *Willisii* gratiam perverterit; quod & *spiritum cornu cervi* in Juvene studioso propemodum conclamato præstitisse quis dubitet?

Verùm quum hæc *Willisii* praxis

L

felicem

felicem sortita sit effectum, frustra in ejus refutatione laborem positurus videbor, cum experimentis præcepta, non præceptis experimenta accommodare debeamus, ipsaque Medicina per Experimenta in Artem primò excreverit. At profectò ex experimento uno aut altero Canonem constituere non magis licet, quàm ex una aut altera hirundine Vernum tempus colligere. Fuerit sanè in hac Matrona idiosyncrasia aliqua *Willisio* unicè nota, cujus merito pervalidum Emeticum die Febris acutæ quarto innoxie sumpserit: Fuerit in Viro Clarissimo tanta virium constantia, ut secundo morbi die Emeticum adhuc validius, infusionis sc. emeticæ drachmas decem, ac postridie phlebotomiam liberalem cum fructu tulerit, (nec enim historiarum fidei derogare æquum existimo.) Unius tamen *Willisii*, pauculos fortè annos ante conscriptam Diatribam de Febribus medicinam exercentis, unum aut alterum experimentum tot seculorum experientiæ, tot Medicorum calculis confirmatæ, præhabere

habere periniquum arbitror. Pera-
gravit magnus *Hippocrates* potiores
orbis terrarum partes, omnes *Gracia*
urbes diu & accuratè lustravit, in re-
gionibus frigidissimis, calidissimis &
temperatis praxin se exercuisse *asserit*,
in *Libya* scil. *Scythia* ac *Delo*, sua &
prædecessorum experimenta in Ad-
versaria retulit, ex illis præcepta, imò
Artem conflavit & concinnavit, po-
sterorum observationibus & industriâ
locupletatam, *Galeni* præsertim, Viri
omnis literaturæ scientissimi, & mor-
talium diligentissimi, qui in celebra-
rissimo Orbis theatro, in omnium gen-
tium confluxu praxin exercuit, in
tanta ægrorum frequentia, ut unâ æ-
state quadringentos septimo die à Fe-
bre per crisin liberatos se vidisse teste-
tur; unde quantum ægrorum infinita-
tem aliis diebus judicatos conspexerit,
facile, imò difficile, est conjicere. In
arte ab his Coryphæis exculta *Willisi*-
us stabilia fundamenta desiderat, quod
ideo ait contigisse, quia posteriorum
Medicorum properum nimis & præ-
posterum studium ex *Hippocratis* &

Hipp. in
fin. Progn.

Gal. 3. de
Dieb. cri-
tic.

In Praef.

Galen monumentis methodum generalem composuit : in hac, inquam, stabilia fundamenta inveniēda negat ; *statuit* tamen plerosque Medicos ratiocinatione propriā *novam methodum*, *novas* sibi cudere *hypotheses* posse ac debere, quibus *exactius* quā verustiori illi Febrium quadrent phænomena. Solos nimirum *avrodidæ* & ex machina Medicos suspiciendos existimat, qui scil. *in loca devia*, & *vastam solitudinem nullis calcatam vestigiis*, sibi ipsi *duces & comites*, *secesserint*, morborūque curam & diagnōsin ubi non sint homines didicerint, qui in Libris nihil quod satisfaceret invenerint, qui, *Willifii* ad exemplum, viva solummodo & spirantia exempla observaverint. Atqui optem ut *Willifius* etiam mortua exempla consulisset, paucosque quos ejus felicitas magis quā Emetici in Febrium acutarum initiis exhibiti salubritas servavit, cum populo à Medicastis, Mulierculis, Agyrtis, Ministris, per Emetica in Febribus exhibita jugulato contulisset, destitisset procul-

proculdubio praxi tam pestilenti exemplo & auctoritate suâ patrocinari, necumque statuisset civilem gladium in sicarios & publicos grassatores iustius stringi non posse, quàm in ejusmodi humani generis pestem, qui sine muletæ metu aut conscientiae scrupulo tam projectè de humano ludunt Corio.

Epilogus.

Acrius fortasse quàm debui, certè commotius quàm constitueram, in has Novitates invecus, veniam tamen meriturus mihi videor, quòd opinioniones non minùs cogitatu inconcinnas quàm usu perniciosas in Medicinam introductas citra quandam indignationem conspici non potui. Quid enim succo nutritio à sanguine diverso inanitus fingi, quid succo nervoso à veritate alienius dici, quid sanguine sanguificante vel credi

*inutilis, vel sustineri improbabilis potest? Haec tamen sunt machinae quibus moderni Athletae veterem Medicinæ structuram demoliri & rudera complanare profitentur: hæc nova Philosophia jam primum affulgentia sunt Lumina, in quorum evidentia non acquiescere, perinde esse ac in ipsa Luce cæcutire affirmare non ambigunt: hæc tanquam Oracula non suscipere, insignis pervicaciæ, quæque viros prudentes & Philosophiam professos minimè deceat, argumentum esse audacter pronunciant. Ac profecto Lumina sunt, sed Ignis fatui, qui imparatos animos percellit, ab attentis inanis deprehenditur: Putrium lignorum sunt Lumina, quibus inadvertentia Nox fulgorem imperitur, accedente accuratioris rationis Sole quantocumque extinguendum. Quando igitur ad nominis gloriam illustrius, ad Reipublicæ Medicæ compendium utiliùs fecissent Viri amplissimi, si in exhaurienda Hippocraticæ πολυπλοκίας abyssu ingenii fecunditatem exercuissent? Ceterum quam
illi*

*illi libertatem in novis Opinionibus
propugnandis, & Medicinae Paren-
tum autoritate deprimendâ assumpse-
runt, eandem mihi in illis impug-
nandis; in ista vindicanda, ut spero,
non invidebunt.*

FINIS.

L4 HISTO-

1871
The following is a list of the
names of the persons who
were present at the
meeting of the
Board of Directors
of the
Company
held on
the
1st day of
January
1871.

1871

Alfred

Director of the

HISTORIÆ

Aliquot

Medicæ Rariores.

HISTORIA

ALPHABETICA

ALPHABETICA

ALPHABETICA

ALPHABETICA

ALPHABETICA

ALPHABETICA

ALPHABETICA

ALPHABETICA

ALPHABETICA

ALPHABETICA

ALPHABETICA

ALPHABETICA

ALPHABETICA

ALPHABETICA

ALPHABETICA

HISTORIÆ

Aliquot

Medicæ Rariores.

Historia & Ætiologia Symptomatum quorundam perplexorum.

Virgo lætissima, Clarissimi D. D. *Joannis Webbe* Equitis Aurati filia natu maxima, annorum 26, ab ineunte ætate ichorosâ totius ferè corporis scabie defœdata, illâ ante biennium cessante, post varia à variis tentata præsidia, sub initium *Septembris* anni superioris in Febrim gravissimam incidit, quæ post sectam venam in pustulosas vesicas desiit. In Febre venter in tumorem ingentem excrevit, qui dictis vesiculis erumpentibus detumuit. Post Febrim

Febrim satis commodè visa est habere, manente tamen siti & calidâ totius intemperie; ac licet cibum appeteret, & pro appetitu sumeret, vires tamen non recolligebat: quare Medicus tum præsens phlebotomiam iterum & catharsin celebravit, à quibus appetitus omnino prostratus fuit, & sitis aucta, eoque anorexias devenit, ut hætenus ad novem scilicet menses nihil in dies gustare possit, nisi cyathum unum aut alterum jusculi tenuis & limpidissimi. Quam nec phlebotomiæ nec catharsi malum cederet, eodem Medico consulente potionem Emeticam sumpsit, quæ in tantas illam conjecit angustias, ut moritura crederetur. Cum pisciculum semel comedere aggrediretur, in vomitum enormem, vertiginem & lipothymiam conjecta est; cujusmodi paroxysmis subindè corripitur, præsertim si ad minimam temporis moram aëri se exponat, ac tum somnolenta & torpida evadit. Vertiginem levem nunquam non patitur, & capitis latus sinistrum dolet: aliquando leviter delirat,

delirat, nonnunquam in risum, & sub finem in lacrymas funditur. Si quando oculi conniveant, non potest sibi à multiloquio temperare: non raro vomiturit, & inter vomendum molem quandam sentit à ventriculo, ad gurgulionem eluctantem. Sub octavam vel nonam matutinam quotidie sudore diffuit, cui si non succumbat, vel eum interdium cohibeat, noctu redit, atque etiam postridie horâ consueta. Alvo semper ferè astricta est, sed urinæ pallidæ & crudæ magnam copiam reddit. Circa 14. annum menses illi primum eruperunt, ac debitis periodis semper repetebant, etiam cum agrotaret, nisi his tribus ultimis mensibus. Emaciata est ac debilis: sed à sex mensibus, licet sit omnino ferè ~~anxia~~, ac quotidiano sudore exhaustatur, vires tamen in eodem ferè statu persistunt. Tumorem habet duriusculum non omnino indolentem in Epigastrio, à regione Cartilaginis ensiformis ad umbilicum in latere potissimum sinistro.

Hæc morbi nobilem Puellam diu exercentis

exercentis historia, ab ipsius & astantium ore fideliter excepta, conficere videtur dicta symptomata, licet specie diversa, re tamen ab eadem pullulare radice, Pforâ scilicet contumace, quæ à teneris annis, vel nutrimenti, vel seminis aut materni sanguinis vitio, in corporis centro firmata, indeque identidem ad peripheriam delata, Medicorum operam diu elusit, donec improbo tandem labore circurata magis quam ablata, cutim (eius major fortè quam salutis cura fuit) inquinare desiit, & in visceribus, velut anguis in herba, innoxia aliquantisper latitavit, donec novo ~~καυχόμενος~~ ^{καυχόμενος} sup-
plemento accedente fermentari, putrescere, maioremque locum occupare coepit; unde tumor ventriculi, mesenterii, partiumque à ramis venæ portæ irrigatarum, & Febris à putridis ~~μασμάσι~~ ^{μασμάσι} per vasorum anastomoses ad Cor, venam cavam & vasa majora delatis. Erumpentibus vesiculis Febris deferbuit, & imminutus (non omnino, credo, ablatus) ventris tumor, parte videlicet tenuiore succo-
rum

rum peccantium exhaustâ, sed crassiore in ventriculo remanente, ubique in abscessum degenerante, cujus merito fitis & intemperies calida Febri superstes fuit, exhalationibus calidis ad fauces jugiter eluctantibus, quorum causam dum Medicus catharsi eliminare studet, materiæ contumaciâ omnes machinas eludente, commotæ corporis universi impuritates, & in ventriculum debilem præcipites actæ, appetitum prorsus dejecerunt, & aucto per putrescentiam incendio fitim intenderunt, quod ulterius ab Emetico fuit præstitum, & visceribus antè malè affectis nova clades illata, Solenne enim est omnibus visceribus abscessu obsessis à catharticis malè affici, propter illorum tum acrimoniam, tum qualitatem malignam; quod in ventriculo maximè locum habet, eorum impetum intimè & sine medio patiente.

Abcessum hunc crudum & ad suppurationem ineptum existimo, putrem tamen singulari quodam putredinis modo, cujus ratione auram malignam

malignam jugiter exhalat tum per poros cutis, tum ad Cor & Cerebrum, diversa in singulis partibus pro singularum diversitate, proque malignitatis majore vel minore gradu, symptomata causantem. Igitur si in Cordis vasa feratur, lipothymiam, si in plexum choroïdem & Cerebrum, vertiginem; si ad Mentis sedem, delirium inducit, idque cum visu, si benignior, si malignior, Actum elicit.

Porro cum perennis fiat succorum peccantium appulsus, ac propterea perennis sit putrescendi actio, fit ut jugiter fulgines undiquaque emittantur, quæ si expedite per habitum corporis exeant, quædam sit symptomatum remissio; sin poris ab ambientis frigore oclusis ad centrum denuo remigrent, ventriculi tunica illarum acrimoniâ vellicatae ad vomitum irritantur, ex qua commotione violentior sequitur fuliginum ad Cor & Cerebrum transmissio, unde lipothymia & vertigo, quod & à quocumque animi pathemate humores agitare nato

nato contingere potest. Similiter cum vapores ad Cerebrum spiritus animales agitantes continuò ferantur, delirii auctores, si oculis conniventibus ab objectis extrinsecis se cohibeat, spiritus inquieti intro conversi & imaginationem excitantes nolentem ad loquacitatem impellunt.

Vomitur frequenter, quia ventriculus tumore molesto ac duro se expedire conatur, quo in conatu cum fiat musculorum ventriculi contractio, fit ut Oesophagus, qui est ventriculi tamquam *in quatuor*, deorsum trahatur, & in tractionis termino eluctantis ad gurgulionem, cui connectitur, molis speciem exhibeat.

Sudat quotidie, quia cum quotidie accedat novus feri proventus, tum propter viciatam ventriculi coctionem, tum quia solis humidis vescitur, & propter frim inexplebilem largo poru se ingurgitat, natura oneris impatiens superflua & nutritioni inepta per sudores & urinas expellit, idque statis periodis, nam cum æquabilis sit & constans ferè assumptorum mensura, con-

M

sentaneum

sentaneum est in excernendi modo & tempore quandam analogiam reperiri: id autem manè potissimum contingit, cum per somnum à reliquis actionibus natura ferias agat, & alimentorum coctioni & recrementorum ad excretionem præparationi accingatur. Illud admiratione non caret, quo pacto cum tantulo nutrimento ac tam profusa evacuatione tamdiu vires antè debiles in eodem ferè statu persistant. An quia propter caloris nativi penuriam ignaviàmque, & melancholici succi, quo partes quomodocumque nutriuntur, resistantiam, exigua fiat solidæ partium substantiæ dissipatio: quod tamen in subjecto quotidie sudoribus diffuente vix concipi potest.

Torpore ac somno corripitur, si se aëri ad minimam moram exponat, narcoticis halitibus ex abscessu ad Cerebrum sublatis, & exitu per Capitis futuras ab ambientis frigore prohibitis. Caput dolet in sinistro præsertim latere *αγτ' ἔξω* Lienis & Pancreatis fuligines capiti communicantium.

Perplexâ multiplicium symptomatum

tum ætiologiâ ita utcunq; expeditâ,
prognosis non multò est expeditior:
Nam cum ab abscessu non exactè
schirroso ventriculi & partium vici-
narum tota ferè mali moles pendere
videatur, & ejusmodi schirrus Curam
non omnino respuere censeatur, factum
est ut Medicus quidam insignis hanc
ægram curandi nonnihil spei concepe-
rit: sed cum tumor sit in parte nobili
& diuturnus, ac saltem annuus, (ut
ego quidem arbitror, & consentane-
um existimo ex symptomatum conse-
cutione) licet à nullo quod sciam ante
me, qui non nisi nuper accessi, animad-
versus, totumq; corpus atrophîâ &
virium exolutione laboret, & ventri-
culi orexis sit omnino abolita, proba-
bilis existimo (quod tamen Deus
avertat) dictum tumorem vel in schir-
rum exactum induratum iri, quem
hydrops ultimæ necessitatis prodro-
mus confestim sequatur, vel in sup-
purationem & ulcus pari ferè utrobq;
periculo transiturum.

Sed cum in suppuratione aliqua sa-
lutis spes esse possit, post tentatam

M 2   contu-

contumacis tumoris emollitionem, quod à me pro viribus tam per admota quàm assumpta malaëtica & resolventia hæcenus præstitum est, habito respectu ad conservationem toni partium, si id non succedat, in suppuratione promovenda insudandum est: interim sitis omni negotio compescenda, & orexis excitanda, ac sudoris (post evacuationes per Epicrasin) suppressendi aliqua ratio ineunda, quod balneo aquæ dulcis tepidissimo seu minimè calido fortè impetrari poterit, quod habitus corporis siccitatem corrigere, humorum ebullitionem compescere, & poros nonnihil condensare natum est. Hoc autem aggredi sine ulteriore consultatione, Medicorumq; in Artis operibus exercitorum approbatione, omnino Author esse nolo.

Strabismus.

Strabismus. 4. Calend. Octobris,
1653.

VIr Nobilis D. *Franciscus Cotton*,
sexagenario minor, habitus gracilis ac texturæ raræ, hepatis calidioris, cerebri verò & ventriculi impen-
sè frigidi, à 5 vel 6 annis patitur distorsionem oculi sinistri versus Canthum majorem, adeò ut pupilla sinistra idem cum dextra planum non obtineat, proindèque objecta, quorum species recipit, gemina apparent: admotâ verò manu ad oppositum nasus
latus in Cantho minore oculi dextri, sinister oculus ad naturalem situm recurrit, ubi si paulò diutius æger manum contineat, vertigine corripitur; cui etiam obnoxius est si inter equitandum concitatore motu feratur, vel si frontis, sincipitis, aut temporum latus sinistrum paulò fortiùs comprimat; quinimo in eadem regione dolorem quendam distensivum ex compressione, ac totius sinistri lateris de-

bilitatem percipit, non secùs ac si hemiplegiâ laboraret.

Distorsio illa five Strabismus oritur à paralyfi indignatorii seu abducentis musculi finistri & musculi oppositi antitafi: nam cùm musculi omnes contractionem appetant, eam tamen assequi non possint propter musculos oppositos in diversa trahentes, contingit musculum sanum ad originem suam retrahi cessante contratensione musculi antagonistæ. Hinc patet cur in hoc ægro oculus sinister debiliorem repetat positionem, manu adverso nasi lateri applicatâ: nempe quia istâ manûs applicatione musculi dextri abducentis recursus impeditur, ac proinde cùm non fiat violentior antitafis, musculus infirmior naturalem tonicum motum recuperat. Hinc etiam colligitur musculum hunc sinistrum non nisi imperfectâ paralyfi corripi, ac saltem debiliorem reddi, quum si absolute resolveretur, sponte suâ ad naturalem situm nullatenus revertetur. Illud difficultate non caret, cur redeunte ad naturalem situm oculo sinistro,

nistro, vertigo sequatur. An quia materia flatulenta in musculo vel illius nervo contenta, à musculi recurrentis motu agitata, in Cerebri ventriculos & plexum choroidem irruat, & spiritus animales exagitet? Hinc etiam colligitur musculum abducentem finistrum non verâ, sed spuriam paralyfi corripi, aut potius convulsione Epilepsiae prænunciâ; nisi dicamus affectum esse mixtum ex paralyfi & spasmo: nam si vera & perfecta esset paralyfis, nullus subesset dolor, nulla actio, nullus oculi ad proprium situm recursus, oclusis à pituitoso humore nervi meatibus, & spirituum animalium transitu impedito: si solus flatus adesset, nervum in latitudinem distenderet, & brevior efficeret, ac potius à Cantho majore abduceret, quam ad illum adduceret. Reliquum est igitur dolorem compressivum & vertiginem à flatu musculi, resolutionem ab humore nervum emolliente provenire.

Affectum hunc primò sympathicum fuisse verisimile est ex consensu

ventriculi debilioris ac flatulenti, accedente Cerebri dyscrasiâ frigidiore: progressu verò temporis idiopathicum factum evincunt perpetua in Cerebro querela & corporis mediætas sinistra debilior.

Quod attinet ad Prognosin, cùm affectus sit antiquior & æger debilis ac ætate provectus, Cura perdifficilis est futura, nè tamen in Epilepsiam aut Paralyfin absolutam, vel etiam Apoplexiam degeneret, præcaveri posse spes est. Cætera sunt Therapeutica, quæ hîc describere operæ pretium non est.

Rarum Criticæ Evacuationis Exemplum.

Joannes Knight, Civis Bristolienfis, circa mensem Martii anno 1663, correptus fuit Febre acutâ cum dolore lumborum lancinante, nec non totius corporis æstu, jactatione & inquietudine, Secundo decubitûs die vocatus phlebo-

phlebotomiam liberalem ex utroque brachio, ad vasa majora exoneranda, & ex saphena, ad revulsionem à lum-
bis faciendam, impero; quibus Fe-
bris nonnihil imminuta fuit, dolorq;
& anxietas quieverunt. Postea mor-
bo cum pepasmi indiciis deservescente,
nono die perfectè judicatus est magno
sanguinis fluxu per virgæ canalem,
nec non excretionē tubulorum quo-
rundam tenuium sanguine refertorum,
quartam ultimæ seu virgæ mensurariæ
partem longitudine superantium, qui
lumbricos teretes, quales pueruli so-
lent per alvum excernere, exactè refe-
rebant: quos cum astantes non sine
admiratione conspicerentur, verosque
lumbricos existimarent; ego, incisis
illorum quibusdā, comperi non fu-
isse lumbricos, sed tubulos membra-
neos sanguine refertos, sanguine, in-
quam, ad venarum figuram, ut ar-
bitror, in corpore conformato, cui
lumborum calor membraneum illud
involucrum obduxerat.

Cephalea

*Cephalæa Vesicatorio, & Suffusio
erumpentibus Variolis curata.*

Virgo lectissima, D. Maria Moore,
ex illustri Thoma Mori Angliæ
olim Cancellarii prosapia oriunda, cum
oculorum Suffusione laboraret, & Ce-
phalæâ quâ per multos annos detine-
batur, *Aquis calidis* consilium à me
petiit: cui (postquam varia tentasset
præsidia, atque etiam Thermis &
stillicidio frustra usa esset) capillis ra-
sis Vesicatorium amplum, quod cum
sinciput cum occiput comprehendebat,
applicui: unde immensâ excitatâ
vesicâ, dolor quidem Capitis evan-
uit, nec amplius rediit, sed absoluta
cæcitas suborta est; quæ tamen, mag-
nâ serosi humoris copiâ per Vesicato-
rium excretâ, intra biduum ablata est,
remanente tamen Suffusione pristina:
cui curandæ cum medicamenta parum
profutura crederem, donec in perfe-
ctam Cataractam condensaretur, tem-
pus opportunum & idoneum Artifi-
cem

cem cataractarium ut expectaret monui. Sed quum non ita multò post in Variolas incidisset, & in Capite præsertim quamplurimæ erupissent, etiam Suffusionis materia, ut verisimile puto, simul cum Variolis exclusa fuit, ut jam ab utroque morbo feliciter liberata sit.

Tibiæ utriusque Caries, Cutis integrâ.

ANNO 1655. Mulier illustris *Aquas calidas* consilii causâ ad me accessit. Querebatur de utriusque Tibiæ cruciatu intolerabili, quem à tribus annis fuerat perpeffa. In partibus affectis nullus ad tactum dolor, nullus tumor, nulla cutis discoloratio: tanta autem ac tam diuturna fuerat dolorum atrocità, ut in Febrim lentam & Marasmodum illam deduxerit. Multos *Londini* & ruri Medicos & Chirurgos consuluerat, diætam sudorificam ex Guaiaco nec non Ptyalismum pluries percurrebat,

percurrerat. Tandem ad *Thermas* relegata in pejus semper ruebat. Ad ultimum ego vocatus Cariem in ossibus subesse affirmo, non nisi Tibiarum per totam longitudinem incisione & ossis carioli exemptione curandam. Crudele remedium ejus amicis visum est; ipsa tamen ægra, cui magis in votis fuit mori quàm in ejusmodi tortura vivere, obnixè rogare ut Curam aggrededer, quod per id tempus mihi à *Cromwellianis* Decimatoribus in exilium relegando aggredi non licuit. Quapropter Caustica potentialia Tibiis admoventi curavi, profunda quidem, sed ad os non penetratura, sperans putrilaginem eousque forsitan nondum pervenisse. Cauterii applicationem sequuta est insignis ichorum evacuatio, ac dolorum ad tres menses cessatio. Sub hyemem autem iterum recruduerunt, méque tum ab exilio revocatum ut Curam iterum susceperem ægra rogavit, reluctántemque & hyemis inclementiam causantem tum propriis, tum amicorum precibus expugnavit. Admotis igitur utrique
Tibiæ

Tibiæ Cauteriis secundum earum longitudinem, à summitate quâ genibus committuntur usque ad metatarsum, & postea carne & periosteis scalpello divisis, ossa ad specilli contactum instar cribri pertusa comperta sunt, quibus per catagmatica præsidia à carie liberatis, ossium fragmentis quinque vel sex digitos transversos longis nonnunquam abscedentibus, Cura feliciter intra 5um mensem absoluta est. In hujus curationis progressu, cum hyems esset asperrima, ægra autem vires haberet propemodum prostratas, partiumque ulceratarum tonus serè labefactus esset, Chirurgum & Pharmacopœum seriò monui, nè unquam ulcera tractarent non præmisso forti corroborante, quod cum illi aliquot dies me absente neglexissent, reversus ægram exanimem, brevispiram & ἀπώγειτονprehendi: quod cum non sine magna consternatione conspexissem, nec dum causam tantæ alterationis intellexissem, ulcera detegi curavi, ut quid rei esset discerem. Detectis tibiis, non jam ulcera, sed carnem quasi omnino

omnino sanam comperi sine purulentia, tumore aut quacumque inæqualitate; unde conjeci humores ad partes affectas fluere consuetos, ad viscera & respirationis organa anadromen fecisse: cumque Chirurgo ulcera tractante observâssem illum omisisse fotum, & interrogâssem quamdiu illum intermisisset, audio nullo fotu illum fuisse usum à 7 vel 8 diebus; cui neglectui præsens protinus ascripsi incommodum, Chirurgoque & Pharmacopœo graviter increpitis, fotibus iterum sedulò incumbi jubeo; unde brevi ulcerum labra molliter tumere, puris copiam excerni, dyspnœam levare, appetitumque restitui non sine gaudio conspexi. Hæc ideo notata volui, ut advertant ulcerum curatores, quanti interfit robur ac tonum partium affectarum conservare, quod à plerisque negligi video.

Rara Metastaseos Exemplum.

Nobilis quidam *Camber* per 4 aut 5 annos Fluxu alvi, nunc cruento, nunc sanguinis experte, cum gravibus Ventris torminibus laboraverat, qui si quando sisteretur, quantumvis præparato corpore, identidem recurrebat. Huic, cum *Aquas calidas* ad me accessisset, Thermarum & stillicidii usum præscripsi, ratus humores acres & serosos tum in toto abundare, tum à Capite in hypochondria depluere, quos natura ejusmodi fluxu consueverat amandare. Postea ad integrum ferè annum satè commode habuit; sed redeunte postea fluxu iterum *Aquas calidas* concessit, mihi quæ narravit melius quidem sibi fuisse, sed pediculorum gregem, dum bene haberet à Fluxu, in capite sensisse, redeunte autem Fluxu pediculos amplius non visos: quod priorem conjecturam confirmavit, affectum nempe à Cerebri intemperie humida originem

nem sumpſiſſe. Quare Thermas iterum & ſtillicidium ad menſem imperavi, ac poſtea emiſſarium in brachio & crure, nec non Emplaſtrum cephalicum, aliáque cerebrum exiccantia; quorum uſu jam à tribus annis ab utroque affectu liber remanſit.

---

*Puer Lumbricos per Canalem Virgæ
excernens.*

COgnovi *Bristolie* pauperculæ mulieris filium duodecennem, qui ſemel in menſe, & aliquando ſæpius, poſt duorum vel trium dierum dyſuriam multos Lumbricos per Virgæ canalem ſolebat excernere. Præſcripſi illi cathartica & ſpecifica contra Vermes, & diuturnum aquarum fontis tepidi S^{cti} *Vincentii* uſum; quo cùm aliquamdiu uſus fuiſſet, rariùs illo affectu tenebatur. Poſtea ad *Inſulas Americanas* in quibus conficitur *Nicotiana* conceſſit, nec ampliùs de eo quidquam audivi.

Hydrops

*Hydrops Pectoris ; déque commu-
nitione partium Spirabilium cum
Genitalibus.*

HENRICUS Appleton, Civis Bri-
stoliensis, mense Julio anni 1664
conqueri cœpit de Orthopnoea, cujus
occasione somnum capeßere non po-
terat, sed semper erectus ambulare
cogebatur, nisi tortè in cathedra se-
dens prono pectore paulisper ali-
quando quiesceret, ut præ ni-
miis vigiliis summam virium ja-
cturam sit passus : pulsus inte-
rim satis robustus, lentus & æqualis
erat, appetitus mediocris & urina
laudabilis, nec omnino sitiebat, unde
viscerum tum naturalium tum vita-
lium integritas significabatur. Post-
quam aliquamdiu laborâßet, ego vo-
catus, cum intellexissem illum con-
tinuâ quidem dyspnoeâ detentum, eâ
tamen præcipuè affligi cum ad som-
num se componeret, Hydropem pe-
ctoris adesse pronunciavi ; cumque
N pluribus

pluribus negotiis distractus *Bristoliâ* frequenter abesse cogerer, ut alium Medicum vocaret suasi, meam illi operam non defuturam pollicitus, quoties per itinera liceret. Multa illi præscripta fuerunt alterantia & cathartica hydragoga, nec non topica pectori applicata; sed in Emeticis præcipuum experiebatur levamen, fugax tamen illud & parum permanens, nam intra unum aut alterum diem relabebatur. Hidrotica, quia in lecto recumbere propter dyspnœam non poterat, non præscripsimus. Quum autem quodam die illum visitarem, narravit mihi ejus Uxor, superiore hyeme illum gravi catarrho laborasse, quo sponte evanescente scrotum illi tumuisse, quem tumorem topicis quibusdam applicatis citra catharsin aut aliam totius præparationem disparuisse. Hinc conjecturam feci, serosum humorem catarrhi materiam primò à pectore ad scrotum metastasi factâ, tandem à scroto ad pectus palindromen fecisse, ut facilis est & frequens partium Spirabilium cum Genitalibus

nitalibus consensus, & è contrá: quapropter dum adhuc viscera essent in-
corrupta, apertionem lateris ad feri
eductionem, ut in Empyemate fit,
consului. Sed illo id remedii genus
aversante, suasi ut saltem in utroque
inguine permitteret excitari fontanel-
las, post cucurbitulas & vesicatoria
frequenter ibidem applicata, eâ spe ut
serum à pectore ad scrotum eâdem
quâ ascenderat viâ remearet. Et
cucurbitulæ quidem semel fuerunt
affixæ, non item vesicatoria, nec ex-
citatae fontanellæ, quia vel æger ipse,
vel Medici fortè præsentés adversa-
bantur. Interea dum in levioribus
tempus teritur, fitis intendi, appeti-
tus prosterni, pedes tumere, pulsus
in crebrum, debilem & intermitten-
tem mutari, morte non ità multò
post secutâ. Cadaver, ut audiui,
apertum (nec enim interfui, nec æ-
grum visitavi à quo tempore fonta-
nellas admittere respuerat) capacita-
tem thoracis sero foetente refertam,
pulmones sphacelatos, ventriculum
& hepar putria & livida conspectui
N 2 exhibuit;

exhibuit, sero propter diuturniorem in thorace moram putrescente, & putrilaginis contagium primò vicinioribus, ac tandem etiam remotioribus visceribus communicante. Ex ejusmodi viscerum putredine concluderunt Medici astantes, in inguinum emissariis, si fuissent excitata, nihil fore præsidii; quod tamen in principio factum, quamdiu viscera erant incorrupta, ut ex actionum integritate constitit, feliciorum fortè eventum sortitum fuisset.

Observabilis est in hoc ægro seri à pectore ad testes descensus, ejusdemque à testibus ad pectus recursus; qui manifestam facit *Hippocraticam* communionem *σπθίων, μαζών, γυνῆς, φωνῆς*, 2. Epidem. sectione primâ, quo in loco asserit *Hippocrates* tusses diuturnas testium tumore solvi, & è contrâ. Hæc autem communio, ut ait *Valesius*, fit per venæ mammariae per rectos abdominis musculos descendentes cum ascendentes ex utero anastomosin in scemellis, quibus analogæ in viris vasa reperiri non est quòd dubitemus. An

An verò per easdem vias fiat expurgatio vomicæ Empyicorum quæ fit per urinam, considerationem mereatur: nam ductus & brevior & expeditior est quàm qui celebratur per venam azygon ad emulgentes, & constantior quàm qui, *Riolano* referente, attribuitur *Nicolao Sammichaelio*, per ramum à cava in pulmones deductum, vel *Bauhino*, per ramum à vena arteriosa in emulgentes desinentem; quum hi posteriores vel incertis nitantur testimoniis, vel in omnibus non reperiantur.

---

*Cephalæa cum totius Cranii Carie
ex Lue Venerea.*

UXOR cujusdam *Hurdi*, in *Cromwelliana* Perduellione militum Tribuni, consilii causâ ex *Hibernia* venit ad me. Laboraverat Cephalæâ Venereâ octo aut circiter annos, & sæpius tum diætam sudorificam percurrerat, tum ad salivationem perducta

ducta fuerat. Ut primùm illam conspexi, judicavi Cranium Carie affectum fuisse, proindeque ad cauterium & exfoliationem ossis properandum dixi: Sed cùm cutis circumcirca Ichoribus scaturiret, & quodam quasi livore obsita esset, conjeci totum Cranii ambitum fuisse cariosum; nec satis potuit constare an Cerebrum vel meninges essent immunia, nec ubi potissimùm affigendum foret cauterium, cùm totum Caput æqualiter affectum appareret. Cauterio igitur omisso, ut aliquod saltem illi levamen adferrem, vesicatorium in toto Capitis ambitu applicui, quod magnam feri foetentis colluviem extraxit, & præsentaneam dolorum cessationem attulit, adeò ut illa se sanatam prædicaret. Sed prædixi illi tum dolores redituros, tum nullam superesse spem Curam absolvendi. Illam itaque ad Maritum remisi; interim vesicatorium secum detulit, cùm recrudescerent dolores applicandum. Quid postea egerit, nescio: audiivi tamen illam, ejusque Maritum, intra annum obiisse.

Odor

Odor Cadaverosus.

VIR quidam Nobilis, quoties
vino incalescit, odorem spirat
cadaverosum, sibi ipsi & astantibus
valde gravem, sed Uxori gravissimum,
quoties in Venerem accenditur. Id
ipse mihi confessus est *Aquis calidis*
18 Junii, anni 1658. quod sibi dixit
accidisse ex osculo Conjugis quam in
primis nuptiis duxerat: illi siquidem,
mortuæ & quatrduanæ, paulò ante-
quam efferretur, osculum dederat, à
quo propter foetorem sibi continuo
moriendum existimavit. Quomodo
autem ejusmodi osculum hujus effe-
ctus tamdiu continuati causa esse
potuerit, explicatu est arduum. An
quia miasma sive effluvium quoddam
crassum & viscidum, à cadavere putre-
scente expirans inter osculandum, in
cavitatem aliquam seu porum ossis
Ethmoïdis penetrans ibidem hæret,
innoxium & inodorum, donec cor-
pore incalescente agitur & accen-
ditur?

*Ulcus Abdominis, Intestina tum
crassa tum tenuia penetrans,
sanatum.*

UXor *Wassoni*, artificis horologiiarii
Bristolensis, tumorem habuit
ingentem in Abdomine è regione
umbilici, qui suppuratus & apertus
magnam puris satís laudabilis copiam
effudit. Dum ægrotaret, à com-
pluribus Medicis & Chirurgis, quia
paupercula erat, grátis visitabatur.
In Curationis progressu aliquando
portio chyli, nonnunquam & fæces
cum pure exhibant; unde Medicis,
quorum ego unus eram, innotuit
ulcus Intestina tum crassa tum tenuia
penetrâsse. Convaluit tamen præter
omnium spem, & postea foetus aliquot
vivos & valentes peperit.

Hydragyri

*Hydrargyri noxæ Thermarum usu
exasperata quo ingenio cicu-
rata.*

Illuſtr^{ma} D. D. *Fairefax*, quum ante aliquot annos ex metaſtaſi doloris Colici in Paralyſin incidiffet, vel potiùs paralyſeos ad colicam facta eſſet epi- geneſis, poſtea in manuum pedùmq; ad motum impotentiam & contractio- nem incidit, ex intempeſtiva (ut accepi) ſudorum provocatione in corpore ca- cochymo nec ſatis præparato; cui ad mali cumulum acceſſerunt dolores ar- tuum & habitus corporis cum conti- nua & pertinace agrypnia, aliisq; graviffimis ſymptomatis; quod con- tigiffè verifiſimile exiſtimo propter ſuc- corum viſcidorum & acrium partem non exiguam à centro ad peripheriam inter ſudandum evocatam. Clariffi- mis igitur Medicis fruſtrà in conſilium adhibitis, nullóque apparente dolo- rum exitu, medicaſtro quodam con- ſulente Hydrargyri uſum admiffit. Per- ſua-

suasum enim habent juniores Medici, aliique non pauci, quamcumque humorum acrimoniam dolorificam hydragyro mitescere, totamque sanguinis massam dulcescere: quod quam erroneum sit, non levi suo damno experta est Illustrissima Domina. Nam præterquam quòd dolores nullatenus remisissent, etiam gravissima dyspnœa supervenit, ut parum abfuerit nè spiritum omnino intercluderet: quod contigit tum propter medicamenti, malè fortè præparati, cum partibus spirabilibus inimicitiam, tum præsertim propter vim ejus ἀνάσποντον succorum vehementem ad pectus anadromen facientis. Quare ablegato medicastro, duos Medicos Regios, Viros excellentissimos, D. D. *Georgium Bate & Alexandrum Fraiser* Equitem Auratum, consuluit, quorum prudenti operâ à præsentè periculo liberata, & ab Orci, ut dicitur, faucibus erepta fuit, superstite tamen consuetâ dolorum atrociâ; quos ut aliquando consopire daretur, *Aguas calidas* ad Thermas tanquam ad sacram Anchoram

ram confugit, ubi Viri Clarissimi D. *Joannis Maplet*, Medici item Regii extraordinarii, operâ usa est. Verùm quamvis omnia ad Thermarum usum prævia rectè administrarentur, tamen quum primùm Thermis immersa esset, non solum dolores multò acriores redierunt, sed & salivatio de novo excitata fuit, non aliter quàm si hydrargyrum iterum sumpsisset, quod tertio, quarto & sæpius contigit. Tandem ego etiam vocatus accessi, initoque cum D. *Maplet* consilio, communibus suffragiis à Thermis abstinendum censuimus: & quum nullus esset dolorum aut salivationis finis, tum ad cruciatus sopiendos, tum ad humorum fermentationem à balnei calore excitatam compescendam, tum ad Mercurii malignitatem cicurandam, ad anodyna confugiendum esse putavimus. Nè tamen ex illorum usu maligni humores aut vapores in ventriculo aut intestinis retinerentur, deoppliantia & cathartica nec non Mercurium specificâ virtute educentia anodynis immiscenda judicavimus:

itâ enim fore ut singula, licet simul juncta, diverso tamen debitôque tempore vires suas exererent, neutrumque alteri esset impedimento, quum magisterii opiatî qualitas volatilis paucarum horarum quieti concedendarum spatio expirât, reliquorum virtute integrâ. Quæ intentiones successu non caruerunt: nam & pryalismus cessavit, & dolores mitigati sunt, & appetitus redditus, & vires refocillatæ, ut Catharticum usum commodè ferre potuerit, quæ antea citra fructum sumere, & cum molesto vomitu rejicere consueverat.

*Ad Ornatissimum Virum, D. J. H.
Dissertatio per Epistolam, in
qua de Venæ sectione in Extenu-
atis.*

Vir Ornatissime,
Quamprimùm à te discessi, ut mandatis tuis obtemperarem, confestim *Sarishuriam* concessi, aditôque
 Vro

Viro Clarissimo D. H. G. illi tum opinionem meam de Conjugis tuæ Lectissimæ valetudine, tum præsidia à me imperata candidè aperui, enixèque rogavi, ut pari candore innotescere mihi pateretur quid ipse de utroque sentiret; quod (si bene memini) ad hunc modum præstitit. Totum mali fomitem statuit inveteratum & scorbuticum mesenterii infarctum, cujus occasione jugem fieri serosorum humorum proventum existimat, quorum eliminationem aggredi per Hidrotica (quæ tenuiores tantum partes exhaurirent, crassioribus interea majorem tenacitatem acquisituris) nefas censet, non ablatâ priùs obstructione, quam expeditu impossibile existimat. Alio etiam titulo displicent illi Sudorifica, quia, ut arbitratur, Lectissima Domina hæreditario jure in Hecticam proclivis est. Scrupulum etiam illi movet Venæ sectio in subjecto adeò non plethorico, ut nimis sit tenue & ex carne: nec probat usum Pilularum quarumcumq; in corpore sicco, quarum scil. ingenium sit impensè exiccare.

Ego

Ego equidem maximi semper feci ac porro facturus sum clarissimi Domini doctrinam & solertiam, ab eoque non nisi illibenter dissentire possum: In hoc autem argumento non possum non profiteri diversam mihi ab illo mentem esse. Nec enim mesenterium magis peccare existimo, imò fortè minus, quàm hepar reliquaque sanguificationis organa, quorum intemperiem non calidam & siccam, sed calidam & humidam agnosco, cujus merito sanguinem conficiunt calidum & ferrosū, qui, cū sit ad nutritionem ineptus, à partibus non attrahitur, sed in vasis stagnans fermentatur, putrescit, malignāque atque Ichorosam naturam induit: in qua fermentatione fuliginosi vapores in cordis thalamos irruentes non levem illi molestiam creant, unde spirituum fit ab ambitu corporis ad centrum revocatio, ut parti tam nobili afflictæ eant auxilium, frigore interim partes externas spirituum vivifico calore destitutas occupante: sed incendium in penetralibus paulatim invalescens à centro tandem

dem ad extremitates erumpit, inque illis calorem excitat eò usque affligentem, donec fomes partim absumptus, partim in vapores attenuatus, vel maiore manifesto cutim humectet, vel insensibili transpiratione expiret: pabulum absumptum temperiei æqualitas & valetudinis serenitas excipit, donec novo Ichorum proventu collecto, fermentationi de novo occasio præbetur. Atque hinc oritur caloris & frigoris vicissitudo Februm intermittentium paroxysmis non absimilis, sed brevioribus intervallis distincta. Eadem pleonexia serosa, vel ejus saltem vapores mordicantes, è venis & arteriis in nervos & musculos delata, motus convulsivos vagosque dolores excitat, quales in arthritide vaga nonnunquam observantur.

Cacochymiam hanc ferosam, post debitam præparationem per alterantia & evacuantia manifesta & specifica, hydroticis ægræ viribus & tolerantia proportionatis commodè debellari posse ac debere existimo.

Mesenterium obstructum non diste-

teor;

teor; id enim tumor à me paulò sub hepate in latere dextro nuper observatus ostendit. Humorem autem illum recentem esse arbitror: si enim antiquus esset, proculdubio detectus fuisset à Clarissimo Domino, qui tam multis annis ægram habuit cognitam. Si verò recens sit, non capio quo argumento illum incurabilem esse possit ostendere: imò si aliqua ejusmodi obstructio inexpugnabilis subesset, quæ adeò invaluerit ut Febrim propemodum continuam accersiverit, quomodo fieri potuit ut viginti annorum spatio nullibi tumorem scirrhusum aut abscessum purulentum commiserit, hydropémve aut cachexiam invexerit?

Similiter si Perillustris Domina à viginti annis intemperie hecticâ laborâisset, credibile est morbum jam adeò deploratum esse debuisse, ut nec de salute sperandi, nec de diagnosi disputandi locum relinqueret. Sed nec habitus tenuitas dispositionem hecticam semper ostendit, aut absolutè phlebotomiam contraindicat: Nec plethorica

thorica vasorum majorum distentio inconsistentes est cum musculosæ carnis & habitus corporis atrophîâ. Videmus enim in Rheumatismis, & quibusdam atrabiliariis dispositionibus, nec non in arthriticis quibusdam macilentis, venæ sectionem adeò non extenuare habitum corporis, ut brevi postea pinguescant, & vegeti ac carnosî evadant: quod confirmatur autoritate *Hippocratis*, affirmantis in *Oeniadis* 5. Epid. virum quendam summè extenuatum & tabescentem sanguine dum fieret exanguis extracto curatum fuisse. Autoritati Ratio astipulatur, Quia in Rheumatismo (à quo casus præsens non admodum abludit) sanguinis crassus usque adeò vitatur, ut in partium nutrimentum faceßere nequeat, quapropter in vasis stagnat & putrescit; si quid autem ad partes appellat, vix assimilatur, sed pro majore parte in sudorem aut halitus transit, unde partes tabescunt: ejusmodi autem putri Ichore per venæ sectionem depleto, tum ipsi sanguini reliquo, tum partibus debita temperies restituitur, ægrique

que subitò impinguantur. Cujus rei quamplurima exempla tum in hominibus tum in aliis animantibus obvia sunt, ut veterinariis medicis tam notum est quàm quod notissimum.

Illud autem considerationem mereri fateor, quòd aiat multos Perillustres Dominæ consanguineos Hecticâ obisse: quamquam id ipsum in omnibus contingere debere necesse non sit, fierique possit, ut isti ejus consanguinei non verâ Hecticâ, sed hujusmodi intemperie primùm laboraverint, quam quum Medici non satis perspectam haberent, morbum in hecticam atrophiam desuisse. Sed quicquid sit de illis, in hac certè ægra nulla Febris hectica indicia hætenus apparuisse persuasum habeo.

Quod de Pilularum qualitate exiccante affirmat, ut in vera Hectica, imò & in constitutionis ariditate etiam citra Hecticam, locum habere possit; in intemperie certè humida (qualem hanc ego suppono) nec venæ sectio, nec sudores, nec pilulæ, me judice, meritò damnari possunt. Quum verò
venæ

venæ sectionis aut sudorum mentionem facio, neminem ad eorum nomen expavescere volo. Venæ sectionem enim; non illam *Hippocraticam*, ad sanguinis scil. exhaustum & animi deliquium, intelligo, (eò ut procedam, tum hujus ætatis teneritudinem drastica præsidia non ferre gnarus, tum *Hippocratis* auctoritatem & judicium supra hominem mihi deesse conscius, abstineo:) sed parcam & per intervalla repetitam; sudores item non continuos aut copiosos, sed exiguos & lenes & raros, prout à me præscriptos Dominatio tua jampridem novit.

Ornatissime Domine, explicatâ Viri Clarissimi opinione, meisq; ad illius rationes enarratis responsis, adverto ulterius Clarissimum Dominum monere magis quid non sit agendum, quàm quid agendum sit suadere: ideo fortè quia de summa rei desperandum existimat: quod etiam ex dictis facile colligi potest. Si enim omnia Nobilissimæ ægræ symptomata à mesenterii obstructione pendere supponat, &

O 2

ipsam

ipsam obstructionem incurabilem pronunciet, divinato obvium est quid indè conclusum velit. Quod ad me attinet, quamquam aliter sentiam, tantum tamen mihi non tribuo, ut opinionem meam à te amplectendam expectem, nisi præ Clarissimi Domini rationibus mearum apud te firmitas prævaluerit, &c.

*Excellentissimo D. D. Francisco
Prujean, Medicinæ Doctori,
Facultatis Medicorum Londi-
nensium Expræsidi, & Equiti
Aurato.*

Excellentissime Domine,

Quod jamdudum factum oportuit, ut ego tua in me beneficia recolerem, meamque gratitudinem verbis saltem, quum re non possim, testatum facerem, id demum, quamvis ferò, præstitum boni, ut spero, consulat Dominatio tua, ignoscetque verecundiæ
meæ

meæ ad aram tuam sine libamine accedere non audentis. Hostiam autem adfero tibi, ut auguror, non ingratham: fortuitam scil. detectionem Zetematis non ignobilis de causa Caloris Thermarum nostratum, cujus investigatio clarissimos diu exercuit. Illustrissimus D.D. *Fairfax*, qui jam *Aquis calidis* cum Coniuge valetudinaria hæret, cum nudiustertius apricandi causâ non procul ab Urbe obequicaret, casu offendit cretam quandam nivei candoris sparsim è terra in exiguis cumulis emergentem, ad instar terræ à talpis egestæ. Hujus portionem domum attulit, mihiq; ac D. *Foanni Maplet* Medicinæ Doctori ostendit. Friabilis est, & sponte ferè in scobem lævissimam abit: saporem exhibet manifestè acidum sine astrictione, sed paulatim mordicat, ac inflammatoriam strangulationem in faucibus parit, ut non dubitem illam multo calcantho abundare, nec esse omnino arsenici expertem. In frigidam effusa confestim ebullitionem vehementem concitavit, non secùs ac si calx esset viva, & pe-

detentim aqua vehementer incaluit. Quum hæc creta in Thermarum vicina reperiatur, verisimile existimo aquam thermalem hoc igne calefcere. Non ignoro Authores passim Thermarum calorem sulphuri aut bitumini ascribere: Verùm quamvis negari non possit magnam bituminis copiam in nostris scaturiginibus reperiri, iisque nostras Thermas abundè imprægnari convincat cura Scabiei, Lepræ, Ulcerum, Tremoris, Paralyseos, &c. dubito tamen an eorum alterutrum fermenti aquam calefacere nati rationem habere possit, quum utrumque aciditate fermentationis opifice destitutum sit, neutrum verò in aquam conjectum fermentationem aut calorem producere possit: & quum eorum consistentia tenax sit & viscida, bituminis præsertim, ut aqua in minimas eorum particulas expeditè se insinuare non possit, sit ut ad ejusmodi fermentationem sint inepta; cujus contrarium in consistentia friabili & minimè coherente hujus cretæ contingit. Locus ubi hoc fossile fuit inventum terra est
spongiæ

spongiae instar porosa, ut faciliè appareat illud florem esse sive ἀπόκρισιν mineralium fermentantium unà cum ζυμοποιητικῆς spiritibus eluctantem. Verùm quid in hac obscuritate potius statuendum sit, tuo iudicio ego libenter subijcio, &c.

Captain Cole's Case.

Novemb. 15. 1662.

Forasmuch as Captain William Cole's Death hath given occasion of discourse unto many, and is variously reported, I thought good, for preventing of mis-information, to publish a true Narrative of what particulars concerning him came to my knowledge, with my Observations thereupon; which I submit to the censure of all knowing and unbiassed persons.

About ten years past Mr. Cole had a Tumor about his Navell of the nature

of a Steatoma, which was cured by Incision by Mr. Henry Paul, who took out of it a substance very like unto the Burre of a man or beast.

After some years it grew again by degrees, and came to be greater then at first. Herein Mr. Cole took advice with his Father-in-Law, Doctor Jeremy Martyn, and with Mr. Paul, desiring to be cured by Incision as before; which it seems the Doctor would have dissuaded him from; but the Patient himself, and Mr. Paul, incouraged by their former success, were forward to have it done: whereupon I was called to advise joyntly with the Doctor and Mr. Paul. Finding therefore that the Tumor was white of colour, soft of consistence, without any vessels appearing in it other then very small ones, and almost capillary, and being assured by the Patient and Chirurgion that it had been successfully cut before without pain or blood-sbed that was considerable, I gave my vote for inciseing; whereunto Dr. Martyn freely consented, without whose assent

it

it may well be thought it would not have been done, because of his relation to the Patient.

In pursuance of this resolution, the operation was begun on or about the ninth of October by Mr. Paul, in presence of Doctor Martyn, myself and others. The Cutis onely being divided crosse-wise, which did lay open unto us a great deal of substance very like a Burre or Pancreas, and; as the Chirurgeon assured, in all points such as he had found it the first time; I presently urged to have part of this substance extirpated, which was very easie to be done, it being altogether void of feeling, and of so little solidity, that an obtuse instrument did pass through it every-where without almost any resistance: but one Cutaneous Vein (for none at all appeared in the inside, nor any drop of bloud) yielding a small proportion of bloud, the operation was by Doctor Martyn put off untill the next day's dressing, and a course taken to stop the bloud. But that night the dressing falling off,

off, it bled again somewhat more then a spoon-full; whereupon Doctor Martyn, who was near at hand, applied a potential Caustick to it.

Next day it was more difficult to take out the Burre then at the first opening: for the Vein that was cauterized happened to be in the middle angle of the cross Incision, so that without lacerating it anew, no considerable portion could be taken out, the communication betwixt both sides being taken away by the interposition of the Caustick. To remedy which, I propounded that another short Incision should be made above the cauterized angle, that, without touching the Caustick, way might be made for communication between both ends: I further propounded, that, to prevent a further affluence of bloud, a vein might be opened in the Arme: Both which were assented unto, and accordingly done. Then the Chirurgion thrust in a Spatula under the skin all about, to separate the skin from what was contained in it, which he performed without

without any difficulty: whereupon he and I renewed our instances to proceed in the extirpation, but could not prevail with Doctor Martyn, he much pressing, and at length prevailing with us, that a large Caustick should be applied to one side of the Incision, with intention (said he) to make use of an instrument on the other side, if the Caustick did prove ineffectual. After raising the Eschar, I would have had it divided, and what was mortified taken out; but Doctor Martyn would needs expect the falling of the Eschar, which took up five or six days. In the interim the Patient had several fits of griping pains in his Belly, and somewhat a greater swelling then before about his Navell, which made me suspicious of inflammation in the Guts.

During this time the other side, where no Caustick was applied, began to incarnate; nay new flesh was so far grown over the burry substance, that without a new Incision & deeper
then

then the former little or nothing could be gotten out, and the Eschar being fallen off, we found the Caustick had done no effect as to what it was designed. I moved to Doctor Martyn, that without putting in more obstacles some more effectual course should be taken, or the Tumor permitted to heal up, and the Patient left as he was found. To this last the Doctor readily assented, being that it seems he had projected by putting so many rubs in the way.

That day, being the seventeenth of October, I left the Patient to Doctor Martyn's care, with intention to see him no more, who ordered him as he pleased untill the first of November at night, when in Doctor Martyn's absence I was called again, and found him fainty, distemper'd and miserably griped in the belly, in which case he had been almost two days, as they told me. Before I went to him, Doctor Martyn's Apothecary had given him some Clysters, which fetcht away good quantity of blood.

The

The second of November at night he voided a black stool, which being told me the next morning, I concluded a Gangrene in some of the Intestines. Upon the fourth he died, and being embowell'd, there was a small Rupture found in the Peritonæum, and one of the Guts engaged therein, and discoloured.

The matter of fact thus truly enarrated, it remaineth that it be discussed, First, whether the Tumor was curable or not, and if so, whether it ought to have been attempted or no in this particular subject; Secondly, whether by Incision or Causticks; Thirdly, whether the Rupture and Gangrene that succeeded ought to be attributed to the Incision; and Lastly, whether any, and what Errors were committed by the Physicians and Patient.

The First point is quickly cleared, first, by the universal suffrage of all Physicians and Chirurgions, who reckon a Steatoma amongst Tumors easily curable, if it be prominent, as
this

this was, and not immerst in the flesh, because such immersion may hinder the Incision. And to this opinion of Physicians and Chirurgions is consonant their constant and successfull practice in all Ages attested by thousands of histories of that nature. But, secondly, we need seek for no further proof hereof then Mr. Cole himself, who was happily cured of the same Tumor in the same place before; which also demonstrates that the Cure ought to be attempted in this particular person, and might have had the same successe as formerly, if unreasonable impediments had not been given.

If it be said, that the case of Mr. Cole was not alike now, and at first, the Tumor being greater and himself more aged; to this I reply, That incomparably greater Tumors of this nature have been excinded, as we have seen, and an infinite number of histories in good Authors evince; and he being not 50 years old, and his body strong and lustie, his age could be

be no hinderance, if his body were prepared, which point I mean to discuss.

To the Second point I say, That potential Causticks are improper and ineffectual in cases of that nature, because the flaccidity and moisture of such Tumors dulls and enervates the activity of Causticks, so that they can have no considerable effect as to matter of extirpation, though their venomous quality might have penetrated further, and induced Inflammation and Gangrene, especially in parts of a weak temper and small natural heat, such as are the Peritonæum and the Intestines; which was the reason offered by me for excision against Causticks; and admitted by Doctor Martyn: neither doth any known Author mention the use of Causticks in order to the extirpation of Tumors of this nature, though many use them in cutaneous hard Tumors, and in Wenns and Cancers, which are solid renitent Tumors, and quite different from our case.

It is true, that Causticks are used
for

for opening of Impostumes, to mortifie the skin, that it may be pierced without pain, to let out the quitter; but it is not expected that they can have any influence upon the quitter it self.

As to the Third point, I say that I conceive it irrational to attribute the Rupture in the Peritonæum, or Gangrene that succeeded in the Intestine, to the Incision, which onely divided the skin, and did penetrate no further; and yet it is evident that the said Rupture and Gangrene occasioned the Patient's death. If it be said that the part incised, or rather the Tumor within, might with ill ordering acquire a maligne quality; I acknowledge it, and desire the blame may light where it should, that is, on him that hindered the speedy extirpation of that substance before it could come to contract such malignity. But in this case the Tumor designed for extirpation was not at all gangrened, and therefore could not communicate it to the Intestine.

As for Errors committed, which is the Last point, these may be of two sorts; the Physician's, and the Patient's.

On the Physician's part; first, I question whether he had sufficiently prepared his body for such an operation. It's true that Doctor Martyn pretended to have done it carefully: but upon the hæmorrhagia that happened at the Incision, he being blounded and the blood appearing corrupt, and much of distemper and plenitude appearing in his body, I made bold to enquire of the Doctor how he had prepared him, who replied, he had twice blounded him and twice purged him. Now I leave to any Physician to judge, whether against such an operation, in a body so full, in one that had been so plentiful a feeder and drinker, a solemn alterative cathartick and diaphoretick course of many weeks, or months, should not have preceded, to prevent Gangrene, or other accidents that might survene. If it be demanded why I did not take order for pro-

P

paring

paring him farther; I answer, that I was called in onely to see the operation done, and the Doctor having pretended to have done it before, I might well imagine he would not omit so necessary a thing, since he had demurred upon the matter all the Summer and Harvest before.

A second Error I judge it to be, that the Incision being made, and nothing done in order to the evacuation of the contents, but time procrastinated, the adjoining parts must have been weakened and made more susceptible of bad accidents, to which the venome of the Causticks must have contributed very much.

A third Error I esteem the want of Stipes in Winter-time in a corpulent person of a cold and phlegmatick constitution, and a flaccid and membranous part, which though at first extorted by me to be used, were after by Doctor Martyn's order discontinued.

Lastly, I hold it an unexcusable Error, to attempt the healing of that
sore

sore whereinto a Spatula was put between the skin and what was contained within the skin, without dividing that skin, and making way for medicines to come immediately to the part so separated, which otherwise might probably gangrene or fistulate: and I leave it to all persons that are knowing in things of this nature, to determine whether if a Gangrene had survened, this one oversight might not with reason be reputed the principal, if not the onely cause. Nor can this oversight be attributed to any but Doctor Martyn: for since the resolution of healing the sore was taken up, I saw the Patient no more in a fortnight's time, that is, untill the first of November, when he was almost in the pangs of death.

Notwithstanding all this, Doctor Martyn doth magnifie himself for not readily condescending to the Incision. To this I say, first, That the Rapture and Gangrene of the Intestine either was before the Incision, or survened after. If it was before the Incision,

Doct^r Martyn deserves no praise for not consenting to the Incision upon that score; for he never suspected any such thing: and all the reason he offered in opposition to it was, his fear of bleeding, which we have seen how vain it was. If the Rupture succeeded the Incision, it must have happened through some other cause: for what-ever may be said of the Gangrene, sure the Rupture cannot be attributed to Incision or Caustick. Secondly, I say it is not probable there was any at first, but survened through the Patient's own fault; for if there were, more symptoms of it would have appeared, as stopping of the Excrements, Vomiting, and the like, which happened not untill his last Fit. Lastly, I say that if there were a Rupture at first, a very good course might have been taken to help it, if Doct^r Martyn had permitted the burry substance about it to be taken away, that so it might be discovered and found out: but as for the Gangrene in the Intestine, it is evident it was recent,
since

since it did not spread above an inch or two, nor contained any ichorous moisture, the colour being but onely changed; and it is probable that it was occasioned by flatuonsness and cold contracted in the dressing for want of Stupes.

To these Errours of the Physician may be added a principal Error of the Patient, who, finding gripes in his Belly, did with great violence with both hands thrust in his Belly on both sides, whereby the parts about his navell must have been violently thrust out; which violence alone might have occasioned, and did, in all probability, occasion the Rupture, as may appear by the bloody stool he soon after voided.

If any doubt whether Mr. Cole did doe any such violence to his Belly: besides that he confess'd it to me in the hearing of several persons, the Chirurgeon can testifie it, who finding him acting of it, reprehended him: nay the Patient acknowledged to Mr. Paul, that he had done
P 3   himself

himself a great deal of wrong.

To conclude, As I attribute the Rupture to the Patient's Errors, so I dare justify that the Errors here laid to Doctor Martyn's charge may have much contributed to the Gangrene: whereof if he think good to clear himself, he may doe well to doe it in writing.

Dated the 15 of November, 1662.

Edm. Meara.

Forasmuch as it is commonly bruited by Doctor Martyn and his Emissaries, that the Tumor lately incised in Mr. Cole was gangren'd: I do hereby testifie, that I (having embowell'd Mr. Cole) found the said Tumor fresh, well-coloured, and without any Gangrene, but that I found one of the Intestines ingaged in the Peritonæum and discoloured.

Witness my hand, this 15 of November, 1662.

Henry Paul.

Recidiva

Recidiva Hydropis lethalis.

B*Almannus* ille quem in Examinis Cap. 2. memoravi post profusam gingivarum hæmorrhagiam in Hydropem incidisse, tam prodigiosè intumuit, ut utrumque crus cum femore ingentis vesicæ aquâ limpida plenæ speciem exhiberet corporis humani magnitudinem superantis: Abdomen autem adeò erat durum & distentum, ut musculorum tum thoracis tum abdominis motum omnino impediret, cum tanta dyspnœa, ut ad singulas horas suffocandus videretur. Decreveram tibiis Vesicatorium admoveere, sed cunctabundus, nè Gangræna sequeretur. Dum inter spem & metum hæsito, ecce tibiam sinistram incredibilem sericopiam vesicâ sponte ruptâ effundentem: quare brassicæ folia cruri impono, quæ serum tam potenter eduxerunt, ut quatrIdui spatio totum corpus detumuerit, redeunte spiritûs

libertate, appetitu, colore genarum florido, ac tantâ virium redintegratione, ut de integrâ convalescentia nullatenus dubitaremus. Interim exiguus tumor remanserat circa malleolum dextrum, cui dum vesicatorium applicare differo, totum Corpus unius noctis spatio adeò iterum tumuit, ut priorem molem superaret; ut miraculi instar sit, unde tam repentè tanta feri copia in corpore emaciato suppeditari potuerit. Obiit intra biduum.

Boulimos.

ANno 1657, cùm essem *Londini*, cognovi virum quendam *Lienosum*, qui cùm dimidiâ à liberali prandio horâ domum reverteretur, tantâ derepentè correptus fuit fame, ut ad tabernam vicinam divertere, & cibis se iterum explere fuerit coactus. Domum reversus gravi quatuor horarum somno corripitur; excitatus insignem diarrhœam patitur, unde bidui spatio centies alvum deposuit citra virium jacturam.

lacturam. Hæc symptomata à bile acida ex Liene in Ventriculum ἀπόωι effusa, cibosque corrumpente & fundente, nec non universi corporis succos concitante, provenisse existimo: quod advertant qui negant succum melancholicum ad appetitum excitandum per vas breve in ventriculum ferri, & aliud humoris acidi receptaculum ostendant: nec enim in hujus ægri ventriculo præfuit, alioquin continuū boulimon excitasset.

Ab Auris Ulcere Gustatus deperditus.

CIrca idem tempus *Bristoliam* reversus quandam mulierē ab Auriculæ sinistræ Abscessu liberatam deprehendi, superstite tamen Gustu omnino abolito, effusis (ut conjeci) Ulceris fordibus ab Aure in tertij Paris nervos (Gustus authores) per ramulum quintæ Conjugationis coalescentem cum tertio Pari prope maxillarum articulationem: Curata fuit
fotibus

fortibus discutientibus, fumigiis & injectionibus per syringam in auris penetrata factis. Linguae nulla admota Topica, quam alienâ tantum culpâ affectam existimavi.

Historia Morbi quo obiit Illustrissimi D. D. Poulet, Baronis de *Hinton*, Filius natu minimus; à Clarissimo D. D. Joanne Bidgood delineata.

Filiolus septennis Illustrissimi Baronis de Hinton, ob varios in victu errores, doloribus intestinorum jampridem obnoxius, Novembri elapso, vomitionibus porraceis, alvi fluxu putrido, æruginoso interdum & variegato tentabatur; Febre insuper ex-acerbationib⁹, sub nocte, cum anxietate, morfu ventris, nausæâ, stridore dentium, frigore extremorum, sitique inexplebili stipatâ. Per totum morbi cursum intractabilis, pessimè se

se habuit ad oblata, medicamenta pariter & alimenta ex gratissimis quibuscumque conflata incredibili fastidio rejiciens; solis Gelatinis ex Cornu Cervi & rasurâ Eboris in Cerevisia tenui solutis refocillatus; quas etiam sapissime, præmissis ructibus aliquot acidioribus, anxius exstomachavit. Fauces interim apthis & albicante mucilagine usque ad linguæ radicem conspurcabantur.

Theoria Morbi.

D. D. Meara memorata Symptomata, & una cum materia membranosa (ut sequitur) rejecta, de Phlegmone & Sphacelo Ventriculi hesitantem tenuerunt: Eam tamen non esse, ex nobilitate partis affecta morbum tam lethalem in tot dies productum ferendo imparis, ex partium necessario consentientium incolumitate, ex Euphoria denique ad ejectionem consequente, passus est sibi persuaderi. Ob similitudinem potius substantiæ, materiam jam proximè Lumbricorum formam dispositam,

positam, vel forsan particulas esse Lumbricorum putredine fractas, majori cum verisimilitudine conjecimus.

Observata & Instituta.

Circa octavum morbi diem accersitus sum, consentiente autem D. D. Meara Bristolienſe, ad expurgandam morbi mineram in primis viis malignitate vermiformi putrescentem. Infusum Rhabarbari crastino mane exhibendum decernebatur, præsertim coctione quâdam in urinis apparente.

IX°, quo septies ferebatur alvus, excretionibus summum incendium redolentibus, sub nocte tamen ingravescebat Febris consuetis comitata symptomatis.

X, summo mane substantiam quâdam nigricantem, viscidam & quasi cutiformem, summa cum inquietudine evomuit, ex quo sedatior aliquantulum ad somnum se composuit. Nox eadem.

Xi, Delirus in lecto contineri noluit;

luit; Laudano verò opiato sub nocte consopitus sibi restitutus est.

Xii°, consimilis materia semel ac iterum cum priori molestia portio eiciebatur.

Xiii°, Xiiii°, Nausea, vomitus & diarrhæa aliquantulum sedabantur, ita ut appetitu quodam ad juscula incitari videbatur. Exacerbationes (quas habuit) nocturna omnino cessabant, nisi quod pro stridore dentium, narium pruritus continuo scalpendi impetu urgebat.

Xv°. Sedatis igitur, vel in totum sublatis, quæ maximè urgebant symptomatis, veniâ datâ, discessimus; Pharmacopæo interim junctis consiliis, Infusum Rhabarbari repetendum, nec non Cardiaca selectiora, quæ magis (intractabili adhuc Infanti) accepta speravimus, decernentes: aquam deinde Caponis cum Scolecobroticis destillandam ad fercula ordinaria curavimus.

XX°, Decies dato pharmaco ferebatur, nocteque sequenti refocillatus muliercularum cura à Pharmacopæo tradebatur.

tradebatur. At ! at ! quod per diem unam vel alteram delituit venenam, jam tandem majori cum ferocia excanduit, ita ut perseverante fluxu, rebelli certè & colliquativo, emaciatus, ad senium quod Philippi vocant & marasmm ducebatur.

XXviii°, Denuo vocatus, in tam stupenda macie summâ quâ potui fide & diligentia Indicationi vitali tatus incumbo. Caterùm de felici eventu omnino despondens, in morbo pariter ac agro intractabili, & ad oblata qualiacumque immorigero, modis tamen & viis omnibus quibus licuit contendimus. Cataplasmatibus præsertim, anodynis & roborantibus, τὰ περὶ τὸν ὄμφalon & τὸ ἥτρον μυνimus. Analeptici exanguem resumimus, præcipuè Laudano opiatò tamquam sacrâ anchorâ hæcimus, sine quo continuo egerendi conatu fatigato, vel minimas parare inducias impossibile duximus. Hisce tentatis, alvus suprâ quàm sperari potuit denuo sistitur, regio abdominis mollior & plenior assurgit, excrementa, quæ bis tantùm vel ter

in die deiecit, coqui parumper & ad mediocritatem quandam reduci videbantur; perseverante tamen nausæa & rerum omnium fastidio, seseque per intervalla prodit pestis cum fluxu bilioso, sincero, pingui, spumoso, fetido conspicua, & ipsissimis visceribus radicatus impacta.

XXXvii°, Materiam jam quarto vermisformem reiecit; unde continuo rebus in pessum euntibus, novo opus esse consilio, si quidquam adhuc superesse remedii speraverint, illustrissimis Avunculis propono.

XXXviii°. Clariss. D. D. Dikes per nuncium accersitus, vixdum audita Historiâ, concepta opinioni de morbi Causa calculum suum adjecit; de Prognosi autem paulo confidentior, fluxum istum perniciosum nec franari posse nec deberi pronunciavit, nec exangue sceleton renutrirî, nisi veneno in ipsa culina & organis nutritivis inservientibus harente per cathartica profligato. Vicit viri sententia auctoritate suâ & longo artis usu comprobatur, feliciori forsâ omine ob-

unda

unda in principio morbi & constantibus viribus, ubi nec macies, nec facultatis lapsus ceteris omnibus intentionibus urgentius prapoliuere. Eâdem nocte Mer. D. cum res. jalap. in syr. Garyoph. propinabatur. Frequenter deiecit fœtida & pingua, sine evidenti virium jactura. De Vermibus autem sollicitus, eosque medicamento parere nullus dubitans, repetitionem hortatur pulveris, & infusionem Hydrarg. vice Fulipii.

Xli, summo manè sub priori regimine administratur sedes ut antè, sed in minori (ut par fuit) quantitate & majori molestia. Sub nocte levi deliquio, tremore manuum & motus impotentiâ affligebatur. Hinc vino albo Valeriola concesso, & Laud. c-piat. gr. i. ad ulteriorem spirituum dissipationem prævendendam, somno se commisit.

Xliv°, sub manè, sudor diaphoreticus tempora & frontem occupavit, qui post horam unam vel alteram laxatis spiraculis per totum corpus calidiusculus erupit. Sub vespere, recre-

atoparum & admotum habiliori, Car-
nes vitellina (poscenti sanè) offere-
bantur : quas tandem succo spoliatas
expuit, noctemque sentiit insperato
prægressis auspiciorem, cessante for-
san naturâ, & indomita pesti suc-
cumbente.

Xlv°. Hac interim tamquam lata
auguria, D. D. Dikes, unâ cum Illu-
strissimo Patre (hætenus rebus publi-
cis vacante) in ulteriora erigunt ten-
tamina. Sub nocte repetitur pul-
vis compari regimine, minori tamen
evacuatione, itâ ut naturâ penitus
deficiente, nihil ultra periclitari pla-
cuit, præsertim Doctore se subducente,
& ad alia negotia, veniâ tamen con-
cessâ, transferente.

Xlix°. Manè sanguis tenuis & ichoro-
sus tamquã ex liquamine pulmonis re-
ciprocatione spiritûs per asperam arte-
riam in os ferebatur, linteis intromissis
emulgendus. Horâ tertiâ pomeridianâ
frigidum & exangue simulachrum
tamquam exuvias deposuit Nobilis
Infans, spes & dolor Parentum, ævo,
si per Fata licuit, dignissimus.

Q

Anatome

Anatome Defuncti.

In aperto Cadavere, rudi & inexercitata manu aperto, quæ observari poterant, hæc sunt.

1. *Ecchymata circa musculos transversos.*

2. *Peritonæum nigricans & putridum*

3. *Omentum sicut & Mesenterium extenuatum & omni pinguedine spoliatum.*

4. *Ventriculus laxus & inanis.*

5. *Intestina flatibus distenta, pellucida, excrementis vacua, internis quin etiam tunicis & fibrarum omni genere exuta.*

6. *Ileon colore flavo variegatum.*

7. *Hepar in parte concava lividum, Vesicula fellea quintuplo quàm par est tumidior.*

8. *Pulmones exusti, aridi & mucilagine albâ obducti.*

9. *Cordis ventriculus sinister sanguine grumoso repletus.*

10. *Venæ majores vice sanguinis sero refertæ.*

Hactenus D. Bidgood.

Ego

Ego sanè cùm conspexissē dejectiones foetidās, pingues cū obscuro virore nigricantes, nec non materiam vomitu rejectam carnis putridæ ac nigricantis frustulis simillimam, fateor me non tam hæsitanter quàm confidenter pronuntiâsse Nobilissimum Puerum correptum fuisse Phlegmone & Sphacelo vel ventriculi, vel alterius cujuspiam visceris ventriculo vicini, eumque in consensum trahentis; unde frequens nausea & pertinax anorexia: sed quum aliis aliud videretur, & considerâssē signa abscessuum in visceribus latitantium non semper esse ostensiva, ac promptum non esse partium substantiam putrilagine liquecentem à mucoco verminoso, vel materiâ in vermes abiturâ, distinguere, nonnullaque in hoc ægro symptomata conspicerentur non minùs affectibus verminosis quàm viscerum abscessibus communia; statui nec meis votis, nec aliorum placitis pertinaciter obniti, sed quamcumque rationem quantumvis ambiguum, unde aliqua spes salutis (quæ

in viscerum Sphacelo nulla est) affulgeret, amplecti; præsertim quum ægri vires nondum penitus concidissent, ideóque omnino deferendus non videretur. Quapropter ut morti, alioquin inevitabili, Elminthagogis occurreretur, consensi.

Quàm rectè autem conjecerim viscus aliquod putrilaginem concepisse, satis (ni fallor) ostendunt multa à D. *Bidgood* in defuncti Cadavere observata. Quid enim aliud arguunt Epiploï & Mesenterii absumptio, cavorum hepatis livor, peritonæi nigrities & putredo, musculorum abdominis sugillatio, nisi Omenti & Mesenterii corruptelam hinc ad cava hepatis, indè ad mesenterium & abdominis musculos serpentem? Hæc autem à Vermibus non processisse abunde testatur ipsum Interaneorum stabulum à putredine immune, & nulla in eo Vermium aut verminosæ materiæ inventa vestigia. Quare non possum non mirari, D. *Bidgood*, harum observationum testem ocularem, adeò adhuc de morbi causa ambigere, ut videatur dolere

dolere Elminthagoga à D. *Dike* administrata tempestivius, hoc est, in morbi principio, non fuisse exhibita: In Omenti enim aut Mesenterii Sphacelo, quid, obsecro, præstitisset Mercurius dulcis cum resina Gialappæ etiam constantibus viribus exhibita, nisi ut mortem properantem accelerarent?

25 Januarij, 1661.

Edm. Meara.

Martii 5. 1661.

Quàm confidenter D. D. Meara de Sphacelo ventriculi pronunciaverit, discedentis auguria de lato eventu satis abunde testantur: liberam autem sibi sit suâ frui conjecturâ: optaverim tamen stabiliora in sui gratiam fundamenta, quàm quæ ex Anatome Defuncti ducebantur. Novit sanè Vir in praxi exercitatisimus, morbi Epigenesin ab essentia suis propriis dia-

criticis dirimere: quid aliud ex immunitate Interaneorum, quibus nulla Vermium aut verminosa materiæ vestigia, colligi voluit? quibus datis propagatâ putredine partes vicinas corruptelam subire, nobis quidem (nec rogatus) assentire videtur. Itâne verò ipsissimum Interaneorum stabulum à putredine immune? quomodo tandem fibris & tunicis exuta, maculisque insuper variegata se videnda obtulerunt, minerâ scil. morbi unâ cum partibus exclusâ, tabe prius venenosâ per plures septimanas liquatis? Non est igitur ubi ulterius Cl. D. miretur, me in tam obscura & recondita morbi natura hesitare; quin sibi potius suæque sagacitati plaudat, qui tam infallibiliter de morbo determinat, cujus nulla dari signa ostensiva lubens profitetur.

Bristoliâ, 5 Aprilis 1662.

Joannes Bidgood.

*Clarissime Domine,
Confidentiam meam de Sphacelo
non ventriculi magis quàm Mesente-
rii,*

rii, aut alterius partis ventriculum in consensum trahentis, (quam utinam rationi nimis consentaneam non comprobâisset luctuosus Nobilissimi Pueri obitus) & tu probè nôsti, & abunde testantur tum Literæ meæ ad Nobilissimum D.D. *Amos Poulett* paulò post discessum meum exaratae, tum prognosticum de eventu morbi minùs prospero, cujus occasione tu me (ut accepi) clàm sugillare solebas. Si autem tecum feliciora pollicente aliquando consentire visus sum, id ideo factum antea significavi, & jam profiteor, tum quia non ignorabam latentium abscessuum signa non semper esse ostensiva, ideóque non oportere Medicum prognostici nimis esse securum; tum nè cuicunque rationi à te proponendæ, unde aliqua salutis spes vel imperitis affulgeret, obniti viderer, quum ipse nihil quod sperarem haberem. Hîc tu mihi inconstantiam objicis, optasque stabiliora in mei gratiam fundamenta, quàm quæ ex Defuncti Anatome petita sunt. Ego Dominationi tuæ maximas habeo gratias;

tias : Cæterum illam veram esse constantiam existimo, quæ, calumniæ secura, sententiam vel mutat vel retinet pro emergente ulterioris rationii pondere: nec me in re dubia errorem (si quem me errasse comperissem) fateri puderet, quum omnes simus erroribus obnoxii, idque habeamus cum Medicinæ Parentibus, *Hippocrate & Galeno*, commune, qui propter similitudinem in symptomatis non infrequentem aliquando errarunt, erroremque non solum agnoscere, sed & scripto æternitati commendare maluerunt, quam in eo cum pertinacia defendendo, veritati vim, posteris fucum facere; quorum tam illustre ingenuitatis exemplum, ut humanitati tuæ vicem referam, imitandum tibi hîc proponere libuit. Equidem in principio abscessum non sine causa mihi visus sum suspicari, de quo tamen propter nonnulla symptomata aliis etiam morbis communia ambigi posse non dubitabam: Jam verò ex observatis à Dominatione tua in Defuncti Cadavere, colligo abscessum non amplius probabilem,

bilem , sed planè demonstrabilem esse: nec stabiliora quæro fundamenta quàm quæ ex dissectione Anatomica oculatis manibus eruta sunt. Abscessum siquidem Omenti & Mesenterii investigatio viventibus ægris, Medicos exercitatissimos diu tenet suspensos: in dissectis obvia est & perfacilis. Enimvero imponit mihi Dominatio tua, dum ait me infallibiliter de morbo determinare , cujus nulla dari signa ostensiva profiteor. At ubi id professus sum? Dixi, fateor, abscessuum in visceribus latentium signa non semper esse ostensiva: atqui hinc rectiùs collexisset Dominus me insinuare voluisse, ejusmodi abscessuum signa, licèt non semper sint, esse tamen aliquando ostensiva; prout reverâ, accedente dissectionis anatomicæ face, innumeri viscerum abscessus, quorum in vivis nulla fuit suspicio, ad oculum non rarò monstrantur. Hinc ego me rectè collexisse arbitror, Mesenterii & Omenti Sphacelum, non autem Vermes, morti Nobilissimi Pueri occasionem præbuisse, quum in intestinis & ven-

ventriculo nulla putrilaginis aut Vermium, in mesenterio & omento luculenta apparuerint vestigia corruptelæ & Sphaceli, hinc ad peritonæum & abdominis musculos, indè ad hepatis cava serpentis. At tu ais me, nec rogatum, concedere corruptelam alicujus organi partes vicinas propagatâ putredine subire posse. Fateor; sed nec fassus sum, nec fatebor, membrum incorruptum & putredinis expers, qualia fuerunt hujus ægri ventriculus & intestina, partes vicinas propagatâ, quam non habuerunt, putredine corrumpere potuisse. Tu quidem in morbi historia ad Illustrissimum D. *Poulett* transmissa, Intestina fibris ac tunicis exuta fuisse dixisti; quæ facilè in diuturno fluxu à transitu materiæ purulentæ ex mesenterio & omento putrilagine liquefcentibus, salvâ & integrâ Intestinorum substantiâ, abradi & absumi potuisse ego non diffiteor: at quomodo eâdem substantiâ integrâ & incorruptâ, materia verminosa illic contenta Mesenterium, Omentum, Peritonæum, Abdominis musculos

musculos & cava Hepatis ità corrumpere potuerit, ut Necrosim & Sphacelum illis induxerit, explicatu arduum est. Hunc nodum tua prævidit sagacitas, proptereaque in chartula 5° Martii data addidit, Intestina inter disseccandum maculis variegata apparuisse. Clarissime Domine, Ego, nè quid dicam graviùs, candorem hìc in te desidero. In citata morbi historia dixisti Intestina pellucida visa; de maculis altum silentium: cur jam maculis variegata prodeant, facile est citra virgulam divinare. Sed de hoc satis. Superest moneam Dominationem tuam, ut propriæ existimationi velit consultum, quàm ne his artibus prostitui patiatur, enixè rogat

Clarissimæ Dominationis tuæ
Famul^o ad obsequia paratissim^o,

Edm. Meara.

Bristoliâ 2 Aprilis
1662.

Candide

Candide Lector,

Historiam præcedentem à
Clarissimo D.D. *Bidgood*,
Medico *Exoniensi*, delineatam
accepi ab Illust^{mo} D.D. *Poulett*,
Barone de *Hinton*, Pueruli de-
functi Patre, qui se historiam
à D. *Bidgood* accepisse asseruit,
nominisque sui subscriptione
munivit, quam subscriptio-
nem penes me servo: quod ideo
dico, quia in dicta Historia
nonnulli sunt Solœcismi, vel
potiùs, ut existimo, Sphalmata
graphica per amanuensem Do-
mini *Bidgood* admissa, quæ mu-
tata nolui, nè Authoris sensum
alicubi mutari contingeret.

F I N I S.

Elenchus Capitum EXAMINIS.

PRÆFATIO.

- Cap. I. *Synopsis Pyretologia Willifianæ.* pag. 1
- Cap. II. *An Febrim rectè definiveret Willifius.* P. 7
- Cap. III. *Succorum Nervosi & Nutritii Doctrina rejicitur, contra Willifium & Glissonium.* p. 16
- Cap. IV. *An Sanguis sanguificet: contra Harvæum.* P. 37
- Cap. V. *Ejusdem Controversia Prosecutio; contra Glissonium.* p. 55
- Cap. VI. *Sanguinis ex quatuor Humoribus Compositio astruitur: contra Willifium.* p. 83
- Cap. VII. *An Partium Temperies per Ignem aut Fermentum rectè exprimatur. Billichius notatus.* p. 96
- Cap. VIII. *Refellitur opinio Willifii, de Causa interpolationis Februm.* P. 104
Cap.

Cap. IX. Willifiana *Februm Therapeia* expenditur. P. 137

Epilogus. P. 153

Elenchus HISTORIARUM.

1. *Historia & Aetiologia Symptomatum quorundam perplexorum.* pag. 159
2. *Strabismus.* p. 169
3. *Rarum Critica Evacuationis Exemplum.* p. 172
4. *Cephalæa Vesicatorio, & Suffusio erumpentibus Variolis curata.* p. 174
5. *Tibiæ utriusque Caries, Cute integrâ.* p. 175
6. *Raræ Metastaseos Exemplū.* p. 179
7. *Puer Lumbricos per Canalem Virgæ excernens.* p. 180
8. *Hydrops pectoris ; & Communio partium Spirabilium cum Genitalibus.* p. 181
9. *Cephalæa cum totius Cranii Carie*
ex

- ex Lue Venerea.* p. 185
10. *Odor Cadaverosus.* p. 187
11. *Ulcus Abdominis, Intestina tum
tenuia tum crassa penetrans, sana-
tum.* p. 188
12. *Hydrargyri noxa Thermarum
usu exasperata quo ingenio cicura-
ta.* p. 189
13. *Dissertatio per Epistolam, de Ve-
na sectione in Extenuatis.* p. 192
14. *Epistola ad D. Prujean, de Causa
Caloris Thermarum nostratum.* p. 200
15. *Captain Cole's Case.* p. 203
16. *Recidiva Hydropis lethalis.* p. 219
17. *Boulimos.* p. 220
18. *Ab Auris Ulcere Gustatus deper-
ditus.* p. 221
19. *Historia morbi quo obiit Illustr^{mi}
D. D. Poulett, Baronis de Hinton
filius natu minimus, à Clarissimo
D. D. Joanne Bidgood delineata.* p. 222
20. *Authoris in eandem Animadver-
sio.* p. 231
21. *Responsum D. Bidgood.* p. 233
22. *Authoris ad eundem Epistola.* p. 239

Cap. IX. Willifiana *Februm Therapeia* expenditur. P. 137

Epilogus. P. 153

Elenchus HISTORIARUM.

1. *Historia & Aetiologia Symptomatum quorundam perplexorum.* pag. 159
2. *Strabismus.* P. 169
3. *Rarum Critica Evacuationis Exemplum.* P. 172
4. *Cephalæa Vesicatorio, & Suffusio erumpentibus Variolis curata.* P. 174
5. *Tibiæ utriusque Caries, Cute integrâ.* P. 175
6. *Rara Metastaseos Exemplum.* P. 179
7. *Puer Lumbricos per Canalem Virgæ excernens.* P. 180
8. *Hydrops pectoris ; & Communio partium Spirabilium cum Genitalibus.* P. 181
9. *Cephalæa cum totius Cranii Carie*
ex

- ex Lue Venerea.* p. 185
10. *Odor Cadaverosus.* p. 187
11. *Ulcus Abdominis, Intestina tum
tenuia tum crassa penetrans, sana-
tum.* p. 188
12. *Hydrargyri noxa Thermarum
usu exasperata quo ingenio cicura-
ta.* p. 189
13. *Dissertatio per Epistolam, de Ve-
na sectione in Extenuatis.* p. 192
14. *Epistola ad D. Prujean, de Causa
Caloris Thermarum nostratium.*
p. 200
15. *Captain Cole's Case.* p. 203
16. *Recidiva Hydropis lethalis.* p. 219
17. *Boulimos.* p. 220
18. *Ab Auris Ulcere Gustatus deper-
ditus.* p. 221
19. *Historia morbi quo obiit Illustr^{mi}
D. D. Poulett, Baronis de Hinton
filius natu minimus, à Clarissimo
D. D. Joanne Bidgood delineata.*
p. 222
20. *Authoris in eandem Animadver-
sio.* p. 231
21. *Responsum D. Bidgood.* p. 233
22. *Authoris ad eundem Epistola.*
p. 239

Pathologia
HÆREDITARIA
Generalis,
SIVE
De *Morbis Hæreditariis*
Tractatus Spagyrico-dogmaticus;

In quo
Generalis eorundem Morborum
Radix, Natura, & Therapeutica In-
dicatio ex utriusque Medicinæ
fontibus investigatur.

Authore
DERMUTIO de MEARA,
Ormonienſi Hiberno, Me-
dicinæ Doctore.

LONDINI,
Typis J. Fleſher: proſtat venalis apud Oſtav.
Pulley juniorẽ, ſub ſigno *Bibliorum*
juxta oſtiolum boreale D. Pauli, MDC LXV.

Biologia

PLANTARUM

SIVE

SYNOPSIS

IN

SYNOPSIS

SYNOPSIS

SYNOPSIS

SYNOPSIS

SYNOPSIS

SYNOPSIS

SYNOPSIS

SYNOPSIS

SYNOPSIS

SYNOPSIS

SYNOPSIS

SYNOPSIS

SYNOPSIS

SYNOPSIS

SYNOPSIS

SYNOPSIS

SYNOPSIS

Ad Lectorem.

TRactatulum hunc à p. m. Parente meo ante quadraginta
quinq; annos publico datum, & Typis
Francſtonianis Dubliniæ excu-
sum, ut denuo recudendum curarem
ſuaſerunt tum amicorum preces, tum
exemplarium in pleraſque Europæ
regiones diſtractarum raritas, tum
maximè Argumenti dignitas, cùm
ſit Diſſertatio non minùs jucunda
quàm utilis, nec magis ardua
quàm curioſa, cujus explicationem
duo Galliarum Lumina, Ferne-
lius & Laurentius, ità attige-
runt,

Ad Lectorem.

runt, ut uterque in aliquibus sit lapsus, neuter omnes ejus difficultates penetraverit aut latebras aperuerit: in quibus elucidandis ità se hic Author gessit, ut Ingenii perspicaciam cum Judicii soliditate conjunctam expresserit. Ejusdem Hippocraticam Februm Ætiologiam & Prognosin propediem, cum Deo, exhibebimus. Tu interim hoc frui, Lector, & vale.

Edmundus de Meara, M. D.

Authoris Filius.

CAPUT

CAPUT I.

Quid sit, & an sit Morbus Hæreditarius.

Morbus is dicitur *Hæreditarius*, qui cùm Parentem affligerit, ejusque radix solidæ cuiusdam Parentis parti firmiter inhæserit, Hæreditario quodam jure in Posterios descendit. Per *Parentem* autem intelligo non modò proximum, sed & remotum: multi enim morbis infestantur hæreditariis, quorum nec alteruter Parens, nec Avus aut Avia ejusmodi morbis fuerint divexati. Si autem in nullo Majorum apparuerint, Hæreditarii non appellantur. Addidi (*Hæreditario jure*,) quia tum Parentes tum Posteriores eodem specie morbo nonnunquam corripiuntur, qui tamen ex accidenti illis contingit, ac proinde *accidentarius*, non *hæreditarius*, dici meretur. *Accidentarium* appello morbum omnem cujus semen, princi-

pia & causæ ægrotanti non sunt inge-
nita, sed aliunde quàm ex vitæ prin-
cipiis advenerunt: idque vel ipso ge-
nerationis aut conformationis tem-
pore, occultâ Planetarum fixorúm-
que Astrorum influentiâ, (cui non
levem morborum generandorum vim
attribuendam existimo;) vel reliquo
gestationis tempore, ex alimenti quod
foetus in utero carpit vitio; vel post-
quam foetus in lucem est editus, qua-
lis & quæcunque sit causa: Solius
namque morbi Hæreditarii radix ante
foetus generationem, vel saltem
ante absolutam ejus conformationem,
alicui alterutrius Parentis parti fixæ
inhæret, unaque cum alterutro vitæ
principio, Semine scilicet vel Sanguine,
in prolem transfunditur, unde pro-
priè loquendo, proprii prolis morbi,
non accidentarii, infaustæ hæreditatis
jure consurgunt.

Dari morbificam ejusmodi Hære-
ditatem, Medicorum nemo est qui non
affirmat, idque quotidiana docet ex-
perientia: Elephantiacum enim Ele-
phantiacos, Arthriticum Arthriticos,
Nephri-

Nephriticumque Nephriticos procre-
aturum vulgò expectatur, & ple-
rumque experimur. Quinimo quam-
plures cernere licet Familias, quarum
singulæ peculiare quosdam Morbos
itâ sibi vendicant, ut omnes de eadem
stirpe sati eosdem ferè Morbos patian-
tur, eorûmque multi eodem ætatis
annorûmque circuitu & curriculo,
cûmque iisdem symptomatis, aut pa-
rûm diversis, vitæ terminum claudant.
Quòd si quis, ut aliquando contingit,
iis non sit morbis obnoxius qui Fami-
liæ unde ortus dicitur peculiare sunt
& indigetes, non levem indè conje-
cturam vulgus capit, hominem illum
in alienum omnino genus transiisse,
spuriòque de semine natum esse. Ne-
que sanè vulgaris hæc opinio omni
prorsus ratione destituitur. Experi-
mur enim unum aliquod morbi genus
in peculiarem hanc vel illam terræ
plagam itâ sævire, ut ab ejus furore
nullus ferè incola liber evadat, quem
idcirco *Endemium* vocant; cûm ta-
men in reliquis Orbis regionibus
terrifica illa lues neque visa fuerit,

neque audita. Ante Annum Salutis
1494. Venerea contagio, quam no-
strates *Gallicum* morbum, *Galli Hi-*
spanicum & *Italicum* nuncupant,
Europæis Medicis incognita & inaudi-
ta fuit, licet multis antea seculis apud
Americanos Indos ita debacchata fue-
rit, ut nulli pepercerit. Sic olim *Gal-*
lia Narbonensis Carbo, *Lepra Alex-*
andria, *Bronchocele* montium *Sa-*
bandia, *Scorbutus* etiam nunc Incola-
rum maris *Baltici*, *Pedarthrocace*
Anglia endemii fuerunt morbi, ut
vix alibi conspicerentur; quemadmo-
dum & cæteræ Regionēs suas habent
Pestes quas alumnis suis liberaliùs
quàm quascunque alias divitias imper-
tiuntur. Singulæ item Anni Tempesta-
tes, variæ hominum Ætates, diversæ
Temporum mutationes, varias, pro
cujusque ingenio, Ægritudines, eaf-
que epidemicas, hoc est infinitæ mul-
titudini communes, pariunt, ut do-
cet *Hippocrates*, 3. Aphorism. De anni
temporibus ita, Aphorism. 19. *Mor-*
borum genus omne omnibus anni tem-
poribus existit; sed tamen eorum alii
certis

certis anni temporibus facilius existunt & ingravescent. Specialius loquitur in sequentibus. Vere, inquit, Aphorism. 20. Insania, Epilepsia & Melancholia summa sunt omina, Sanguinis profluvia, Angina, Gravedines, Raucitates & Tusses & Lepra, Impetigines, Alphi, plurimæque Pustula ulcerosæ prurientesque, & Tubercula, & Articulorum dolores. Æstatis pariter morbos Aphorism. 21. recenset, & qui Autumno contingere solent Aphorism. 22. & qui Hyemi familiares sunt Aphorism. 23. Æstatum morbos prosequitur in subsequentibus omnibus usque ad finem libri. Si quis scire velit quales morbos quæque temporum mutationes defectionesque producant, legat Aphor. 11, 12, 13, 14, & 18. ejusdem Libri.

Jam si loci, temporum, ætatis & auræ tantum est in multitudine inquinanda robur ob cœli solique communionem, eandemne vim negare decet Semini, quod intrinsicum. & essentielle est multorum principium?

Quum

Quum denique Parentum Virtutes & Vitia (quæ Animi potiùs quàm Corporis censentur diatheses) vi quâdam hæreditariâ à semine in Sobolem propagari agnoscimus ; quid suadet ut Morbos, materiales corporeósque affectus, à Parentibus seminali virtute (admirandâ quidem, sed foecundâ non minùs in bonis quàm in malis) Soboli communicari non credamus ? Imò verò cùm Semen in se singulorum partium Corporis, unde dimanat, ideam, formam & proprietates potentiâ contineat, (unde sexûs, temperiei, effigiei que præcipua petenda ratio,) quis meritò mirari posset morborum genere ullo Parentes affligi, quod occulta, sed fertilis, illa in semine qualitas in Liberos non derivet ? Constat igitur Morbos dari Hæreditarios : & cùm quid sint abundè declaraverimus, ad alias magis difficiles, quæque subtiliori indigent ingenii acumine, discutiendas Quæstiones accedamus.

CAP.

CAPUT II.

*Quæ sit Morbi Hæreditarii Causa:
& an omnes Morbi sint Hære-
ditarii.*

Fernelii Opinio.

VASTISSIMUM mihi proponitur disputandi transfretandum. æquor, contrariis Doctissimorum totius fere *Europæ* Medicorum flatibus ità exasperatum, ut nostræ rati æstuantibus ab undis non mediocriter metuendum sit: sed quantò laboriosior futura est hæc nostra navigatio, tantò majore, ut spero, cum voluptate in tranquillum Veritatis portum nos secunda Philosophiæ flamina deducant. Philosopho jucundum est speculatu, & Medico cognitu utile, unde promanat infelix illa fecunditas quæ quibusdam morbis inest; unde felix aliorum morborum sterilitas, quâ inepti redduntur, ut à majoribus

majoribus in posteros transfundi nequeant.

Fernelius, Vir optimè de re Medica meritis, utpote qui absolutam Iatrices Cyclopædiam contexuit, quique abstrusiores Artis latebras admirandis ingenii radiis collustravit, duplicem assignat morbosæ hæreditatis causam, Semen scilicet & maternum Sanguinem; vultque vi Seminis, ut videtur, morbos omnes Hæreditarios esse posse, vi Sanguinis multos, non omnes. Primi Pathologiæ Capite undecimo, Morborum causas investigans, per Semen ait natos recipere morbos omnes quibus Pater generationis tempore possidebatur, per Sanguinem eas ægritudines quæ Matrem utero gestantem corripuerunt. At nullus ferè excogitari potest morbus, quo non sit possibile aut generantem patrem, aut prægnantem matrem laborare. Generantem patrem omnes suos morbos in prolem unà cum semine transmittere judicat, duobus (ut ex ejus verbis colligere possū) persuasus argumentis. Primo, Cùm Semen,

pond

quod vel ab universo corpore, ut loco jam citato asserit *Fernelius*, vel à cerebro, corde & hepate, ac præcipuè à cerebro demittitur, ut 7°. Physiologiæ apertis asserit verbis, singularum in se partium Ideam, formam, temperiémque potentiâ contineat, ut Medici omnes unanimiter attestantur; credibile est & valde probabile, singularum partium morbos, earúmque causas, in eodem Semine potentiâ contineri, & in liberis processu temporis in actum pullulare. Aliud argumentum ab Experientia elicitur. Mutilus mutilos, Epilepticus epilepticos, & Leprosus leprosos gignit: at nulla videtur assignari posse ratio, cur ejusmodi morbi foecundiores essent in suo genere multiplicando vi feminis, quàm alii omnes in suo. *Fernelii* igitur Opinio est, Morbos omnes Seminali virtute in Sobolem transferri posse.

De Sanguine materno idem sentire videtur Pathologiæ antè citato Capite, his verbis. *Quinetiam maternus Sanguis, primum fætus alimentum,*

tum, altera est temperamenti & constitutionis causa; atque is sua etiam vitia, at leviùs quàm Semen, in Corpus inserit. Quod & quibusdam observationibus confirmat. Animadvertimus, inquit, si gravidam medio gestationis, tempore Quartana Febris adoriatur, partum edi qui diu postea Quartanâ Febre conflictabitur; atque si nono ea mense Pleuritide prematur, prolem quoque gigni in Pleuritidem proclivem; quemadmodum & ejus, cui Abscessus ex aure octavo mense proruperat, filium in omnem vitam purulentas aures habuisse.

At Septimo Physiologiæ Cap. 6. Morborum quorundam, eorûmque Hæreditariorum, Sanguinem causam esse posse negat. Id, inquit, de fœmineo Semine verba faciens, vim habere procreantem atque fingentem inde colligitur, quòd non alium in his quàm in maribus ortum & à testibus & à vasis acceperit; quòd etiam mulier quæ morbo Comitiali, Calculo aut Podagrâ affligitur, prolem generat horum malorum heredem; quòd de-

mum

mum partus sit plerumque matri similis : Quæ omnia non maternus Sanguis, sed quod ab illa profusum est Semen efficere potest. Hic locus cum priori collatus, aut *Fernelium* omnino inconstantem & obliviosum indicat; aut, quod verisimilius est, eum tenuisse, Sanguinem morborum quidem Hæreditariorum causam esse posse, non tamen omnium, quanquam discriminis rationem nullam ostendat.

CAPUT III.

Fernelianæ Opinionis Confutatio.

F*ernelium* ingenio fuisse felicissimum & eruditione celeberrimum fatendum est, utriusque enim perennia supersunt monumenta, quorum merito inter clarissimos Artis *Asclepiadae* principes nullo unquam ævo non commemorabitur: attamen usu plerumque evenire videmus, acutiora ingenia

ingenia gravioribus obnoxia erroribus :
perspicaces siquidem animi , cùm no-
vis semper inhient inventis , trito &
pluribus communi tramite incedere
nolunt , imò per devia & scopulos
inaccessos cursum plerumque tenent,
ex majori operis difficultate uberiores
laudem & gloriam cumulationem ca-
ptantes. Haud tamen perinde facile
est quempiam per insuetas & cæcas
semitas solum sine duce vagantem à
proposito itinere nunquam non de-
flectere. Hujus rei si quispiam alius
qui de re Medica scripsit testis esse po-
test , omnium sanè maximè luculen-
tus *Fernelius*. Ut enim Artem
quamplurimis ditavit ornamentis, ità
& multas in eam introduxit Hæreses.
Contra omnium Medicorum non mo-
dò opinionem , sed & rationem &
experientiam , 6 Pathol. Cap. 18.
asserere non veretur, omnem Arthriti-
dem frigidam esse , nullam calidam,
eamque ex frigido humore , utpote
seroso vel pituitoso , nunquam ex
sanguineo, vel bilioso, vel melancho-
lico generari: humorem præterea qui
Arthritidis

Arthritidis causa est, in articulos à visceribus nunquam demitti, sed semper ab externis capitis partibus & extra calvariam positus per summa corporis sub cute, non per vasa, descendere. Eodem 6. Pathol. Cap. 12. Calculum nullum in vesica generari contendit. Formæ & materiæ morborum unicus est author, de Morb. differ. Cap. 7. Nec minùs sanè rationi absq̃ua sunt quæ de Morbis *Hæreditariis* protulit.

Duo sunt præcipua Opinionis *Fernelianæ* Capita. Alterum, Seminali virtute morbos omnes *Hæreditarios* reddi posse. Alterum, Morbos quosdam *Hæreditarios*, non omnes, aliquando à Sanguine originem ducere. Utrumque successivè impugnabo. Et ut à priori incipiam; Quis non experitur quotidie generantes Parentes multis infestari Tumoribus contra naturam, multis Ulceribus, multis Vulneribus, quæ neque seminali virtute neque aliter Liberis communicant? Mirum igitur quid *Fernelium* in hæc verba impulerit; *Quocunque*
S morbo

*morbo Pater cum generat tenetur, cum
cum Semine transfert in Prolem.*
Ipsis profectò non credit sensibus, atq;
Extasi illâ quæ Vigilantis somnium
appellatur, eâque per totam durante
vitam, laborat; aut Tumores, Ulcera
& Vulnere Morbos esse negat, contrâ
quàm tum omnes Medici uno ore sta-
tuunt, tum ipse Septimo Pathologiæ,
ubi de Externis corporis Affecti-
bus agit, passim testatum reliquit.
Non negabit præterea Morbos esse
Catarrhos, Ophthalmias, Asthmata,
Cephalæas, Febres, omnesque alios
affectus à fluxilibus humoribus depen-
dentes: At plerumque horum nullus,
quamvis generantem Parentem infe-
stet, ad Prolem vi seminis transfertur,
propterea quòd eorum radix & causa
nequaquam fixa est aut fixæ alicui
parti inhæret, ac proinde eorum tin-
ctura Semini omnino non imprimitur.
Ad id verò cui tamquam fundamento
maximè innititur *Fernelius*, Semen à
qualibet corporis parte, vel à cerebro,
corde & hepate demitti, & conse-
quenter partium omnium vires defe-
ctusque

etûsque in foetum transportare ; respondeo , Semen formam suam à Testibus vasisque spermaticis accipere : nullæ enim aliæ partes vim habent spermatopoieticam præter Testes & prædicta vasa , quæ ad id muneris à Natura sunt constituta. Quod si etiam concederetur , ut concedendum non arbitror , ab omnibus partibus Semen defluere , non inde tamen sequeretur , illud cujusque partis affectiones omnes earumque causas foetui imprimere posse : non enim necesse est , imò nec probabile , Semen impressiones ullas secum transportare , quarum non sint tenaces & fixæ radices , corpori à quo demittitur Semen inhaerentes. Cæterum multi sunt morbi faciliè dissipabiles , nec ulla est pars corporis quæ ejusmodi morbis non sit obnoxia. Non omnes igitur morbi Hæreditariam foecunditatem assequuntur ; neque quoniam quamplurimis morbis ejusmodi fertilitas inest , eandem in omnibus admittere debemus , ob rationem jam dictam : quod secundo *Fernelii* Argumento plenè satisfacit.

Hæc de priori parte sufficient. Jam de posteriori pauca dicamus, plura in duobus sequentibus Capitibus dicturi. Negandum profectò non est fœtus temperamentum & constitutionem ab alimento quo in utero utebatur non parùm dependere, ejusq; alimenti infelici beneficio fœtum in varios præcipitari morbos, eosque interdum Hæreditarios : Si enim postquam in lucem est editus, jamque robustior factus, alterius mulieris, utpote Nutricis, vitia & infirmitates contrahit, propterea quòd ejus lacte nutriatur, ac propterea Medici non Infanti, sed Nutrici medicamenta præscribunt, ut lacte expurgato puris & salubribus infans vescatur esculentis; impossibile est, si qui fuerint defectus effatu digni in nutrimento quo toto gestationis tempore frueretur, dum adhuc tenellus esset, & veluti molliuscula cera quamlibet impressionem facillimè recipiens, quin in eos delabatur, eisque per aliquod vitæ tempus, si non per totam, infestetur, donec vel alterius alimenti, vel ætatis, vel aeris, vel medicamen-
torum

torum virtute prava illa dispositio prorsus abigatur, & nova constitutio introducatur. Est autem animadvertendum, Sanguinis vitium quod morbos causat hæreditarios sanguini inesse oportere ante viscerum, parenchymatum, solidarumque partium conformationem; nam si post quartum à conceptione mensem, quo tempore ultima partium conformatio absolvitur, foetusque moveri incipit, impuritas morbosa sanguini accesserit, non adeò fixa foetui semina infigere valet, ut tenax morbus dici mereatur qui indè consurgere potest, quamvis quædam in morbos proclivitas indè enascatur, quæ non nisi magno labore amovetur, modò impuritas magna sit, & sæculentæ ac tenacis naturæ, quæ non sit facilè dissipabilis. Quòd si verò vel ante conceptionem, vel primis conceptionis mensibus, fixâ aliquâ morbositate sanguis maternus inquinatus sit, eandem certè morbositatem mater foetui communicabit, morbusque consurget Hæreditarius.

Hæc omnia *Fernelius* concedit;

Calculus tamen, Arthritidem & Epilepsiam Sanguinis vitio à Matre in Sobolem transferri negat. Sed quæ ratio diversitatis? nulla certè. Nam si fluxiles minúsque permanentes Sanguinis impuritates in Liberos Mater transfert, multò magis stabiles & fixas. Sed hæc fusiùs tractabimus in refutatione eorum qui nullos morbos arbitrantur fieri Hæreditarios nisi beneficio Seminis.

CAPUT .IV.

Laurentii Opinio.

ALter Medicorum Coryphæus, *Andreas Laurentius*, *Henrici Quarti Gallorum* Regis Consiliarius & Medicus ordinarius, & quondam in *Monspeliensi* Academia celeberrimus Professor, Lib. 8. Anatomiae, Quæst. quintâ, nullos morbos vitio Sanguinis Hæreditarios fieri asserit: ubi Peripateticorum Opinionem improbens,

probans, qui muliebrem semen infecundum esse volunt, sic urget. *Sed quid de Hæreditariis morbis respondere queant non video: Arthritica arthriticum, Epileptica epilepticum, & Calculosa calculosum gignit, non sanguinis vitio, quis enim Sanguinem menstruum singularum partium Ideam in se continere unquam dixit? Impurus quidem Sanguis debilem & morbosum fœtum reddet: sed renibus calculosam, arthriticis arthriticam dispositionem imprimere, soli hoc Semini, quod fatalem in se moriendi & vivendi necessitatem continet, est concessum.* Idem etiam asserit Quæstione nonâ ejusdem libri, in contutatione Opinionis *Mercurialis* de causa Variolarum. *Hæditarii*, inquit, *omnes morbi non nisi per Semina liberis communicantur.* Addit ibidem, diathesin illam quæ in posteris multiplicatur debere inhærere solidis Parentum partibus, alioquin ad posteros non perventuram: per solidas autem partes solas spermaticas intelligit, ut videre est apud ipsum 1. Anatom. q.

10. Cùm igitur innumeri sint morbi qui in humoribus & carnosis partibus sedem habent, non omnes morbos Hæreditarios esse posse existimat. Porro, cùm duplex sit Morborum genus, quorum alii dicuntur fientes, alii facti, in his, non in illis Hæreditariam fœcunditatem admittit. Facti appellantur illi morbi, qui post causæ (quâ in subjectum introducuntur) ablationem in subjecto radicaliter manent, ut Arthritis. Etsi enim humor in articulo contentus, arthriticumque dolorem causans, Catharticis aut aliter auferatur; nisi tamen recipientes partes, utpote articuli, ab intemperie relicta liberentur, illique atque etiam mandantia viscera roborentur, Arthritis omnino curari nequit. Fiens verò morbus is est qui ablatâ causâ efficiente permanere non potest, neque actu neque potentiâ, ut Morbilli & Variolæ. Postquam enim materni Sanguinis impuritas, quæ Morbillo- rum & Variolarum in prole causa est, per exanthematum eruptionem criticamq; excretionē penitus semel ablata est,

est, nulla superest ad ejusmodi morbos dispositio, neque in eos periculum est relapsus. Summa *Laurentiana* Opinionis est, non omnes Morbos esse Hæreditarios, & ex Hæreditariis nullum vitio Sanguinis fieri. Idem videtur sensisse *Julius Palmarinus*, Medicus *Parisiensis*, de morbi Hæreditarii causa: in opere enim de Morbis contagiosis, Tractatu de Elephantiasi, Cap. 2. inter alias Elephantiae causas jus enumerat hæreditarium, idque à solo Semine promanare statuit tum ibi, tum ejusdem Tractatus Cap. 7.

CAPUT V.

Confutatio prædictæ Opinionis.

Lubens *Laurentio* concedo morbos omnes Hæreditarios esse non posse: idque, ni fallor, in *Ferneliana* Opinionis Confutatione ostensum est. Cum verò à morbi Hæreditarii Causis maternum Sanguinem omnino excludat, neque illi, neque ejus sectatoribus

toribus assentiri possum. Quamquam Medicus celeberrimus sit & multi-jugâ eruditione insignis; aliquando tamen bonus dormitat *Homerus*, ac nemo hominum in omnibus sapit. Nullam ejus video rationem quâ quod dicit demonstrari possit; in contrarium autem multas, è quibus unam hanc validissimam & irrefutabilem reputo.

Humanæ generationis, quemadmodum & cujuscunque alterius actionis, duo sunt Principia, activum scilicet & passivum. Semen activum esse & efficiens tum Medica tum Peripatetica docet Schola: Addunt Medici, Semen non solum efficiens esse ratione spirituum animalium & virtutis plasticæ in eo residentis, sed & materiam ex qua partes omnes spermaticæ constant. Contrà Peripatetici ex solo Sanguine partes omnes, tum spermaticas tum carnosas, ut materiali principio, constare contendunt, & Semen solius efficientis munere fungi. Et sanè quamquam cum Medicis dicendum sit, Semen, quod duplici constat substantiâ, spiritibus scilicet & Crassa-

Crassamento, ratione spirituum opificem esse, ratione Crassamenti materiam spermaticarum partium, ut fusè docet *Laurentius*, *Controvers. Medic. q. 7.* vix tamen concipi potest quò fieri possit, ut ex tantillo solius Seminis injecto tota omnium spermaticarum partium, ossium viz. cartilagineum, vinculoium, nervorum, arteriarum, venarum & membranarum moles confurgat. Nec satisfacit quod *Laurentius* respondet, ex solo scil. Semine spermaticarum omnium partium prima filamenta & stamina confingi ortumque ducere, incrementum verò & perfectionem à Sanguine recipere: hæc, inquam, responsio argumentum non solvit: Nam præterquam quòd eadem ipsa filamenta ex solo Semine configurari incertum sit, (verisimilius fortasse, statim post Seminis ab utero amplexum, spiritibus in Semine antea sopitis, jam ab uterino calore excitatis, munus suum, conformationem scilicet, inchoantibus, Sanguinis portionem illuc confluere, providæ Naturæ imperio, ut ex utroque

troque principio ipsa eadem filamenta à divina Seminis facultate procreatrice fabricarentur ; quod nullam involvit impossibilitatem, quicquid *Laurentius* in contrarium dicat) concesso etiam solius Seminis crassamentum staminibus illis delineandis materiam præbere ; fateri tamen oportet *Laurentium*, Sanguinem in spermaticarum partium substantiam converti , quandoquidem ex eo incrementum & perfectionem accipiunt. Non parùm igitur errat dum solum Semen partium spermaticarum materiam arbitratur : ex iisdem namque constamus quibus & nutri-mur. Quum igitur fixiorum magisque permanentium corporis partium, quæ spermaticæ appellantur, (non quòd ex solo fiant Spermate, sed ad differentiam carnosarum , in quarum compositionem sperma non ingreditur) Sanguis materiale sit principium, si fixa aliqua impuritas , quæ morbositatis causâ esse possit, Sanguini insit, (quod multoties contingit) fieri non potest quin & illæ eandem impuritatem , ex eâque consurgentem morbositatem,

litatem, participant, (nisi causa aliqua fortior impediat;) & consequenter ex Sanguinis quemadmodum & Seminis culpa morbos consurgere Hæreditarios necesse est.

Sed dicet aliquis Semen fortius esse Principium, fortiorémque Causam: sanum ergò existens, Sanguinis impuri vitia abolere & à foetu excludere. Ad hoc respondeo, Leviora quidem Sanguinis vitia à Semine sano & forti aboleri; graviora corrigi, non aboleri, neque à foetu secludi: hinc tamen bene inferri posse, morbos Hæreditarios à Sanguinis perniciæ ortos non usque adeò stabiles & radicosos esse, ac illos quorum causa Semen simul & Sanguis fuerunt: imò & solius Seminis vitia longè graviora esse quàm Sanguinis; meliorum enim & fortiorum Corruptio major est & fortior, ut patet in utero strangulato, qui si à Seminis retentione oriatur, terribilioribus premet symptomatis quàm si à mensium suppressione dependeat.

At ultra urgeri potest ex verbis *Laurentii* antè citatis, Annotat. 8. q. 5.
Menstruum

Menstruum nullâ est agendi facultate præditum, neque partium in se Ideam aut actu aut potentiâ continet. Non potest ergò Infantis Renibus calculosam Parentis dispositionem, aut articulis arthriticam imprimere; alioquin duo sequentur absurda: Aget siquidem quod agere nequit Sanguis, quum solum Semen principium sit activum; & dabitur quod in dantis potestate non est, partium nimirum morbosarum Idea, quæ in Seminis, non Sanguinis potentia latet. Subtile sanè argumentum, cujus tamen robur exiguum, & solutio est facillima. Admitto spiritus in Semine latentes auctores esse & opifices actionum omnium conformationis: affirmo autem partium Ideam sive similitudinem, & morbosam ac sanam dispositionem, non in spiritibus, sed in altera Seminis parte quæ Crassamentum dicitur secundum aptitudinem residere: est enim materia, non efficiens, in cujus potentia subsequentes omnes formæ contineantur, & ex qua educuntur. Spiritus igitur partes omnes efformant

formant & figurant, nullam verò novam introducunt dispositionem cujus radix & causa in materia non præexisterant. Quemadmodum Statuarius varias Statuas ex variis materiis, imò & ex ejusdem materiæ variis, sed heterogeneis, partibus condit, argenteam tamen non nisi ex argento, neque auream nisi ex auro: sic Spiritus Naturæ opifex in Semine simul & Sanguine, ut supra ostendimus, os, nervum, cartilagines, reliquasque foetus partes fabricat, sanum quidem os aut nervum non nisi ex semine & sanguine sanis, morbosum verò vel ex semine vel ex sanguine morbofo. Quamquam igitur Semen ratione spiritûs efficiens sit, qui Parentum morbosam dispositionem de potentia in actum in prole elicit, ejus tamen dispositionis causa & seminarium interdum in Sanguine, non in Semine consistit. Hoc idem asserit *Magirus*, egregius Medicus & Philosophus insignis, Pathologiæ Lib. I. Cap. II. & *Milius*, in operis Chymico-medici Tractatu primo, quem *Basilicam medicam* appellat,

pellat, Lib. 2. Cap. 2. & *Duncanus*
in *Artis Medicæ* Lib. 3. Cap. 1.

CAPUT VI.

Quercetani Opinio.

TERTIA superest Opinio *Josephi Quercetani*, *Henrici* itidem *Quarti Gallorum* Regis Consilarii & Medici ordinarii, Viri in utraque Medicina, Dogmatica & Hermetica sive Spagyrica, Clarissimi. Hic in Tractatu quem de Arthritide & Calculo ad *Riverium* ejusdem Regis Archiatrum scripsit, in morborum Hæreditariorum origine expiscanda novâ incedit viâ, novîsq; insistit fulcris in Dogmaticorum Schola non nisi nuper cognitâ. Tria ponit summa morborum genera, Sulphurea, Salina & Mercurialia, tribus rerum omnium, ut Spagyricis placet, principiis hypostaticis, Sali, Sulphuri & Mercurio correspondentia. Spagyricorum autem
Sal,

Sal, Sulphur & Mercurius Mineralia illa non sunt quæ à mercatoribus vulgò venundantur, sed tres sensu perceptibiles substantiæ, quæ Chymicæ analyseos beneficio ex qualibet substantia corporea elementata erui possunt. Mineralium autem istorum nomina illis imposita sunt, tum quòd illis analogæ sint; tum quòd inter se essentiâ, proprietatibus & actionibus tantum differant quantum Mineralia in suo genere inter se. Mercurius primum est quod in Chymica corporum resolutione apparet, liquor aqueus, aëreus, acidus, permeabilis, & penetrabilis; à quo, secundum *Begnium*, Tyrocin. Chym. Cap. 2. nutritio omnis, sensus, motus, colores, vires & præproperæ senectutis retardatio. Aëri assimilatur, quòd caloris vi in auras facillimè abeat. Aquæ, etiam elemento confertur, quòd fluidus sit, nec proprio, sed alieno termino, dum in sua est natura, facile contineatur, quæ humidus est apud *Aristotelem* definitio, 2. de Generatione, textu 23. Sulphur oleaginosum

T

quid

quid est, viscidum, pingue & resinofum, proximúmque post Mercurii liquorem à corporibus destillatoria Spagyricorum arte extrahitur; & Igni comparatur, quòd facillè flammam concipiat & ardeat, quemadmodum & quæ de ejus natura participant, ut resinosa & pingua omnia. Sal ultimum est, quod post Mercurii & Sulphuris extractionem in destillatorii vasis fundo residet, siccum & falsum corpus, mixta à putredine defendens, rebúsque omnibus determinationem, soliditatem, sapores, nec non varias dissolvendi, coagulandi, detergendi & evacuandi facultates impertiens. Analogiâ respondet Terræ; non quòd frigidum & siccum sit, uti Terra esse dicitur, sed quòd firmum atque fixum sit principium, & calidâ agendi facultate præditum: Cunctarum quippe rerum generationi inservire creditur. Tria hæc in unoquoque mixto reperiri variis exemplis seu experimentis probat idem *Beguinus*, loco jam citato. Unum hic recensere non pigebit. *Ligna*, inquit, *viridia clementur: egredietur primò*

primò Aquosum quiddam, quod ignis flamma concipienda est planè inidoneum, & in fumum conversum, si colligatur, in Aquam resolvitur, diciturque Mercurius. Deinde exhibit Oleaginosum quiddam facile inflammabile, quod in vapores resolutum, si cohibeatur, in Oleum abit, vocaturque Sulphur. Tandem remanet siccum & Terrestre, quod ex cineribus aquæ beneficio extrahitur, inque humido & frigore solvitur, calore autem concrefcit, Salisque nomen obtinuit. Modum præterea quo tres hæ naturæ simul consistere, & mixtum atque perfectum corpus constituere possunt, & quid altera alteri præstat, Quercetanus in Tractatu de Internis Signaturis in hunc modum explicat. Cum humiditas, inquit, Mercurialis, volatilis ac spiritualis cum parte terrena corporea atque fixa, Sale scilicet, propter ingentem discrepantiam & contrarietatem utriusque consociari facile non possit, opus fuit medio seu quodam sequestro, qui utriusque, hoc est tam spiritualis quam fixi, participatione

T 2

utrumq;

utrumque conjungeret : atque hic est Sulphur seu Oleum, quod inter fixum & volatile medium quiddam tenet : nunquam enim tam facile nec tam citò distillatur oleum ac aqua. Accedit quòd Sulphuris sive oleaginosi corporis substantia tenax sit; ideòque aptissima ad combinationem reliquorum duorum, ad efficiendam bonam, equabilem & perfectam mixtionem. Quod & exemplo confirmat. Nunquam, inquit, tenax atque laudatum cementum fit ex sola aqua atque arena; sed calce in super opus est, quæ utraque illa tamquam oleum ac gluten quoddam connectit. Sine Sale reliqui duo humores, fluxiles & suâ naturâ mobiles, fixum, firmum & solidum corpus constitutere nequeunt. Humor denique Mercurialis reliquorum est tamquam vehiculum, ad penetrationem & mixtionem facilitandam inserviens.

His pro fundamento positis, cùm Sanitas nihil aliud sit Medicorum omnium confessione quàm debita Principiorum ex quibus unumquodque Vivens componitur eorùmque actio-
num

num proportio & symmetria, atque Morbus eorundem Principiorum actionumve ametria, inferunt Hermetici morbos omnes vel Mercuriales esse, vel Salinos, vel Sulphureos. Si tres hæ substantiæ debitè pro ratione Viventis permixtæ sint, singulæque debitas suas operationes proportionaliter exercent, hinc Sanitas Longævitæque. Si verò illarum aliqua vel omnes proprios excedant cancellos & limites, ac suo quæque non fungatur officio pro cujusque subjecti exigentia, infinita emergunt Morborum genera, alia Sulphuris, alia Salis, alia Mercurii vitio. Singulorum proprios morbos defectusq; *Quercetanus*, Libro de Recondita rerum natura, & Tractatu de Internis rerum Signaturis, recenset; ad quæ loca qui accuratè illos scire cupit ablegamus, nobis hîc sat esse existimantes, ejus de Morborum Hæreditariorum Causis opinionem dilucidè explicare. Posito igitur Morbos omnes vel Salis, vel Sulphuris, vel Mercurii naturam participare, concludit *Quercetanus* in Consilio antè citato,

T 3   morbos

morbos eos qui Salis fiunt vitio, ut Lepa, Arthritis, Calculus, fixas habere radices, proindéque Hæreditarios plerumque esse; reliquos autem morbos, quia principiorum fluxibilibum & volatilibum, ut Mercurii & Sulphuris, culpâ procedunt, quales sunt Catarrhi omnes & Febres, haud itâ facilè ad posteros pertingere; nam nec semina sua firmiter figunt, nec tam altas agunt radices, quòd tenaciùs impressas non habeant tincturas. Salis atque etiam Sulphuris fixi energiam in morborum transplantatione, similitudine à Plantarum radicibus & seminibus ductâ, sic probat. Si, inquit, *Plantarum radices vel semina transplantantes, facillimè novas agunt radices & regerminant, adeoque novos edunt fructus; quod neutiquam fiet de floribus aut foliis, in quibus aut Mercurius volatilis, aut Sulphur & Oleum volatile semen habent. Sal autem fixus perpetuò in radice continetur, & in quibusdam caulibus & surculis medullosis, & Sulphur fixum in semine: quapropter ex his transplantantur*

tantur omnia vegetabilia ; at à Mercurialibus , quæ facile evanescent , non item ; quemadmodum nec à Sulphure volatili præditis , cujusmodi sunt flores , & nonnullorum folia .

CAPUT VII.

De Principiis Chymicis Sententia
Authoris.

HÆc quæ ex *Quercetano* de rerum Principiis Morborumque Causis retulimus , quòd ex *Hippocratis* , *Aristotelis* aut *Galen*i monumentis non sint deprompta , tamquam inania & absurda doctissimi quamplures , & vulgares plerique omnes tam Medici quàm Philosophi , rejiciunt , necnon eorum nonnulli scriptis aculeatâ virulentia refertis in eundem *Quercetanum* aliòsque *Spagyricos* immaniter sæviunt . At ego , ut liberè quid sentiam fatear , quamquam Veterum , præcipuè *Hippocratis* & *Galen*i in Medicina , *Aristotelis* in Philosophia decretis semper ferè insistendum , ab eorumque doctrina rarissimè receden-

dum firmiter teneam ; negare tamen non audeo , ejusmodi substantias seu principia hypostatica , quæ analogiâ quadam Sal , Sulphur & Mercurium repræsentant , in omni corpore mixto reperiri. Et miror profectò quâ fronte quisquam experientiæ (scientiæ omnis & cognitionis inventrici) repugnare præsumat, nisi pro ratione sufficiat, multos & pudere & pigere quidquam de novo admittere , quod confirmatæ eorum opinioni adversetur, à qua nè latum quidem unguem recedere sustinent , nè priùs non rectè sapuisse videantur : multos tanta cum fatuitate, nè dicam Idololatria, *Hippocratem*, *Aristotelem* & *Galenum* venerari videas , ut quicquid ab illis non dictum, non dicendum , quicquid ab illis incognitum , non cognoscendum putent. Sed quàm longè decipiantur ex eo constat , quòd ipse *Galenus Hippocratem* & *Aristotelem* multis in locis redarguat : quòdque Artium singularum (Medicinæ maximè) ambitus ità sit infinitus , ut nemo à mundi origine ad hunc usque diem omnia quæ
in

in Arte ulla cognitu sunt necessaria
perfectè & usquequaque cognoverit.
Nulla præterit post *Hippocratem*
mundi ætas, nullum lustrum, nullus
ferè annus, qui nova experimenta
Therapeuticæ inservientia non protu-
lit, quorum quamplurima à Mulier-
culis & Idiotis casu & fortuitò fuerunt
inventæ. Quid igitur mirum ingeni-
osos Medicos & Philosophos, ratione,
diligentiâ & quotidianâ experienciâ
ducibus, antiquorum monumenta
multis ditasse documentis, multis
adauxisse incrementis? Equidem si
Hippocratis, *Galen*i & *Aristotelis*
manes corporibus quæ olim induti e-
rant reunirentur, & in terras revoca-
rentur, animo obstupescerent & mag-
nopere gestirent artem Medicam tot
hodie ornamentis illustratam conspice-
re; tot novis inventis ditatam, tot miri-
ficis operationibus locupletatam, quæ
eorum temporibus & multis post secu-
lis in *Cimmeriis* erant tenebris sepulta.
Galenus, 1. de Simplicium medica-
mentorū facultatibus, c. 18. diver-
sas in aceto substantias agnoscit, partes
scilicet

scilicet alias calidas , alias frigidas, quarum separandi artem ità deperibat, ut pro ea comparanda omnes subire labores, omnibus objici periculis se promptum & paratum dixerit. Quod verò *Galenus* tanti æstimabat , & tantopere callere exoptabat, nullus jam vel trimestris Chymicus ignorat. Afferit *Aristoteles* myrrham, thus & cætera quæ lacrymæ appellantur, terrea esse , & quæ ejusmodi sunt, negat exhalare, cum non liquentur: quare in ejus opinione illorum destillatio frustra tentabitur; quod falsum esse experimur, cum ex omni mixto aquam destillari posse videamus, licet in majore copia ex uno, in minore ex altero, pro diversa cujusque natura. Non sunt igitur Veteres usqueadeo suspiciendi, ut nihil illis adjici, nihil adimi posse videatur; neque Neotericorum Inventa ideo rejicienda, quòd Veteribus fuerint incognita.

Sed hîc duo Misochymicorum argumenta removere decet. Clamant primò, Spagyricos, Sal, Sulphur & Mercurium rerum Principia astru-
entes,

entes, negare oportere tum prima omnium Principia, *Materiam, Formam & Privationem*, tum quatuor Elementa, *Ignem, Aerem, Aquam & Terram*, ex quibus unumquodque mixtum componitur, & in quæ ultimò resolvitur. Omnia ergò, inquit, & Peripateticæ Philosophiæ & Dogmaticæ Medicinæ fundamenta destruunt, convellunt & evertunt. Huic quidem calumniæ non levem occasionem præbuit Chymistarum quorundam ignorantia & protervitas, qui Chymicorum Principiorum cum *Aristotelicis* consensum & conformitatem vel nesciebant, vel dissimulabant. Doctiores verò & prudentiores Spagyrici admittunt *Aristotelica* Principia, *Materiam, Formam & Privationem*, quæ verè prima sunt generationis corporum principia, sed noëtica potius quàm hypostatica. Admittunt & quatuor Elementa, cum quatuor primarum Qualitatum conjugationibus, (in quæ, ut in priora, Sal, Sulphur & Mercurius resolvuntur:) hæc, inquam, ut Principia

cipia agnoscunt, sed non proxima, & in quæ si fiat resolutio, omnes mixti virtutes & proprietates intereunt, ipsæque tamquam in nihilum evanescentia amplius non apparent. Præter autem duo hæc Principiorum genera tertium agnoscunt, proximum & sensibile, tria nimirum illa, Sal, Sulphur & Mercurium, ex quibus proximè mixtum unumquodque componitur, quæque ab invicem chymicè separata manifestè sensibus apparent, & mixti virtutes omnes integras conservant.

Vociferantur præterea unumquodque mixtum absque ullius artis ope in constituentia Principia resolvi posse; Chymicorum verò Principia non nisi Chymicâ analysi & Vulcani ministerio è mixto extrahi, ac proinde in mixto non contineri, sed ignis potius effectus quàm rerum Principia dici debere. Vociferari sanè hoc, non ratiocinari: falsum planè supponunt: separantur sine Artis auxilio Principia Chymica, quamquam id vix appareat, tum propter resolutionis illius tarditatem,

tem, tum propter Sulphuris & Mercurii volatilitatem, quæ ideo in naturali resolutione unà plerumque à Sale sub fumi vaporosi specie fecernuntur. At dubium non est quin in principio resolutionis solus fumus seu Mercurius, vel cum minimo saltem Sulphuris admixto, egrediatur; deinde Sulphur, Salem inter crassas fæces relinquens. Cujus rei non aliâ opus est demonstratione quàm ipsâ Chymicâ resolutione: cùm enim Ars nihil aliud sit quàm Naturæ simia & iunitatrix, quâ posset illa Principia ex mixto separatim extrahere, nisi in mixto continerentur, & naturâ suâ ab invicem separabilia forent? Continentur profectò in mixto, & non caloris aut ignis vi de novo producuntur, alioquin sequeretur ex mixtis omnibus æqualis magnitudinis æqualem Salis copiam Chymico igne extrahi; quod est contra experientiam: Quædam enim corpora plurimum præbent Salis, parùm Sulphuris aut Mercurii; alia plus Sulphuris, alia plus Mercurii.

CAPUT VIII.

*De Chymica Pathologia Sententia
Authoris.*

Qui Chymica rerum Principia negant, Spagyricam etiam Pathologiam & Therapeiam cane pejùs & angue, ut dicitur, abhorrent, non secùs ac si Dogmaticam de Affectuum causis, naturà & cura Doctrinam funditus everterent. At sanè qui rem penitiùs perpendere volet, utriusque Sectæ Dogmata non usqueadeo inter se discrepantia comperiet: imò ex elegantibus & artificiosis Spagyricorum topiariis multos salutiferos flores depromptos ingentem incultioribus Dogmaticorum hortis splendorem addidisse intelliget, ità ut Hermeticam Scholam Dogmaticæ augmentatricem potiùs quàm evertricem judicet. Eadem enim medicamenta tum Dogmatici tum Chymici ministrant; sed ab
his

his magis pura, minus cruda & crassa, & ad operandum efficaciora effecta exhibentur: quod cum Dogmaticorum nonnulli suo parum felici in multis per vulgaria remedia medendis successu animadverterent, in Spagyricorum Gazophylacium excurrere, indeque varia furtim delata Medicamenta suis ægris propinare, suisque Scriptis inferere coacti sunt. *Fontanus*, quamvis acerrimus *Paracelsistarum* hostis, (ut patet ex iis quæ 3. Method. gener. Cap. 1. aliisque in locis scribit) in praxi tamen ad Chymica Medicamenta multoties recurrit. Ad Pulmonum infarctum tabellas præscribit ex floribus Sulphuris & Saccharo in aqua Tussilaginis soluto. Contra eundem affectum aquis & eclegmatis pectoralibus oleum Sulphuris admiscet. In Hepatis & Lienis obstructionibus Crocum Martis & Cremorem Tartari exhibet. Ad Epilepsiam tollendam aquas chymicè distillatas ex Cranio humano & radice Pæoniæ; Salem item Pæoniæ & oleum Vitrioli laudat. *Rinodæus* pariter Medicus *Parisiensis*, licet

licet in Institutionum pharmaceuticarum Lib. 2. Cap. 2. præparationes Chymicas sæpe satius scire quàm experiri dicat; eodem tamen ipso Capite Chymicorum remedia à Pharmacopolio non ableganda censet, eorúmque multa ad contumaces solvendo affectus eximiæ esse virtutis ait. Et ejusdem libri Cap. 23. de Extractis in hunc modum scribit. *Ejusmodi Extractum parvâ mole vires habet eximias; illiusque drachma non minoris est efficacia quàm uncia medicamenti totâ suâ substantiâ crassiore exhibitâ: solent verò his Extracta dari quorum nauseat Ventriculus super Pharmacopœorum Medicinis.* Quibus ex verbis colligere licet, vel ipsorum Dogmaticorum confessione Chymica medicamenta communibus Pharmacopœorum præparationibus gratiora, tutiora & efficaciora esse. *Weckerus* denique, celeberrimus Scholæ Dogmaticæ alumnus, innumeras habet in suo Antidotario descriptiones, & Spagyricos extrahendi modos diversorum Salium aperientium, detergentium

um & purgantium , diverforumque Liquorum, tam Sulphureorum quam Mercurialium, herbarum, florum, seminum, radicum, aromatum, aliarumque rerum vegetabilium ; quæ omnia & singula olea, sales & aqueos spiritus, plurimorum morborum propria esse & specifica remedia testatur. Hanc autem efficacitatem Chymica medicamenta non aliunde quam ex laboriosiore, magisque artificiosa præparatione acquirunt. Sunt enim eadem (ut antè dictum) quæ Dogmatici exhibent.

Quod ad Therapeiam ergò attinet, in solis medicamentorum præparationibus Chymici, saltem prudentiores, à Dogmaticis differunt. Neque sanè majus est eorum in Pathologia discrimen. Non inficiantur Hermetici quatuor dari in humano corpore Humores, Sanguinem, scilicet, Pituitam, Bilem & Melancholiam, eosque variis cum suis, tum insitis tum acquisitis, qualitatibus infinitorum morborum causas esse: morborum autem productionem non ipsis Humo-
U ribus

ribus quatenus Humores sunt , sed quatenus in se Sal , Sulphur & Mercurium continent , attribuendam aiunt : morbificas siquidem qualitates & qualescunque alias non ab Humoribus , sed à tribus illis Principiis procedere volunt. Nec assertio ratione destitui videtur : quandoquidem humiditate omni vi caloris evaporatâ , Sal remanens pristinas servat virtutes & qualitates , quas si ab humiditate accepisset , unâ cum humiditate perdidisset. Afferere ergò hypostatica illa principia ex quibus constamus esse morborum causas , non est absurdum , neque Dogmaticorum doctrinæ Pathologicæ multum repugnat.

CAPUT

CAPUT IX.

*De morbosa Hæreditatis Causa
Sententia Authoris.*

IN Hæreditario Jure quod in Morbis reperitur describendo, ejusque Causâ enodandâ, solum *Quercetanium*, ex omnibus quorum Scripta vidisse mihi contigit, laudem promeruisse arbitror. Cùm enim Medicina Practica sit Scientia, non Speculativa, ejusque Finis sit Opus, non Contemplatio; ità Medicum de Morbis differere decet, ut omnis ejus discursus ad Curationem tendat, easque oportet rimari morborum Causas è quibus Therapeutica aliqua Indicatio desumi queat. At five Sanguinis, five Seminis, five utriusque vitio morbos fieri Hæreditarios dicamus, nulla indè Indicatio elicietur, nisi quid sit vitium illud, quo mediante & Semen & Sanguis hæreditariam foecunditatem morbis imprimunt, detegamus.

tegamus. Solus *Quercetanus*, quòd sciam, generale ejusmodi vitium assignavit; Sal sc. fixum, de cujus natura quicunque participant morbi ad Posteriores pervenire solent. Nihil tale nobis à Dogmaticis patefactum; vixque ex eorum Doctrina tale quidquam elici potest: quandoquidem enim morbos ferè omnes morificasque qualitates ab Humoribus dimanare contendunt, & morbi cujusque Hæreditarii causa fixum quid sit & terrenæ naturæ, non quoad qualitates primas, Siccitatem & Frigus, sed quoad soliditatem fixamque substantiam, Humorem verò nullum præter Melancholicum terrenum illi agnoscunt; ex eorum sententia inferri posset, morbi omnis Hæreditarii causam esse melancholicum humorem. Cæterum ipsi concedunt unum morbum Hæreditarium, verbi gratiâ, Arthritidem, aliquando sanguineum esse, aliquando biliosum, aliquando pituitosum, aliquando, sed omnium rarissimè, melancholicum. Quæ igitur vera sit radix morbosæ Hæreditatis ex Dogmatica
tica

tica Pathologia vix intelligitur.

Nos ergò, ut duabus primò propositis Quæstionibus tandem respondeamus, cum *Quercetano* dicimus, Sal morbosum morbosæ Hæreditatis causam esse, nullumque morbum fieri Hæreditarium qui de natura Salis non participat, ac proinde morbos in specie hæreditarios non esse, quandoquidem non omnes de Salis natura participant. Dicere etiam possumus, (ut ambas inter se Sectas conciliemus) impuritatem illam Seminis & Sanguinis quæ Juris hæreditarii in morbis est origo, nunc sanguineam, nunc bili-
osam, nunc pituitosam, nunc melancholicam esse, aliquid tamen in se substantiæ salinæ & tartareæ continere. Varia enim & diversa Salium genera in corpore humano gignuntur, quæ in variis efflorescunt humoribus. Sal gemmæ & commune in Pituita falsa apparet; Sal armoniacum acetosum in Pituita acida, & in quadam specie Melancholiæ acidæ; Sal vitriolatum æruginosum in Bile æruginosa; Sal aluminosum pungens & stypticum

in Pituita vitrea ; Sal nitrosum amarum in Bile amara ; Sal dulce saccharinum in Pituita dulci ; Sal arsenicale & septicum in humoribus malignis & pestilentibus : ex quorum omnium coagulationibus innumeri oriuntur morbi, ut Arthritides, Calculi, Scirrhī, & variæ Obstructionum species , pro variis Salium & Tartarorum naturis ; quemadmodum & ex iisdem resolutis complures nascuntur morbi ; ex corrosivis , verbi gratiâ , distincta Dysenteriarum genera ; ex acribus & falsis ardores Urinæ ; ex acetatis ores Ventriculi, ex arsenicatis Anthracēs, Ulcera cancroſa, Phagedænica, Dyſepulota, & similia ; & ex stypticis quædam Colicæ species quæ tandem in Contracturas degenerat.

CAPUT X.

An possint Parentum Morbi in Nepotes transferri, intactâ intermediâ Prole.

INter alia quæ de Morbis quæri possunt Hæreditariis, speculatu non est indignum, An possibile sit Parentes transmittere morbos suos ad Nepotes aliósvē Posterós, absque eo quòd proxima & immediata Proles ejusmodi morbis corripiatur. Negativæ parti sequentes duæ Rationes favere videntur. Cùm Agens omne per contactum agat, ut ab *Aristotele* docetur 7. *Physic. Cap. 2.* impossibile est Agens aliquod in Patiens agere remotum, quin priùs agat in propinquum; eadèmq; actione eundem producat effectum in propinquo quem produxit in remoto: Imò ut in propinquum quàm remotum fortiùs agat necesse est, modò propinquum & remotum ejusdem sint naturæ: quod-

libet enim agens certam & determinatam habet suæ activitatis sphaeram, in cujus omnes partes non agit æqualiter, sed in propinquiores fortius, in remotiores debilius, si propinquiores partes illius effectûs sint æquè capaces ac remotiores. Aliter verò contingit cum diversa sunt patientia, & propinquius eandem cum remoto alterationem subire non potest; ut videre est in Lumine Solari, quod calorem in sublunaribus corporibus procreat, non autem in inferioribus Planetis, quamvis longè propinquioribus, propterea quòd Cœlestia corpora alterationi non sint obnoxia. Sic Magnes occultâ virtute Ferrum distans cum quadam violentia attrahit, interjectas verò paleas, ligna, lapides, aliâque non minùs quàm ferrum mobilia, nullatenus movet; ideo quia sympatheticam Ferri cum Magnete qualitatem non habent, quâ mediante vim à Magnete moventem acciperent. At Nepotum reliquorûmque posteriorum nulla est ejusmodi disparitas cum proxima prole respectu morborum

farum Parentis impressionum ; omnes siquidem in Parentum morbos incidere possunt. Cùm igitur Parentum nihil nisi mediante Prole proximâ ad Nepotes transire possit , necesse est ut parentale vitium & priùs & fortiùs proximos Natos quàm Nepotes inficiat.

Alterum Argumentum sumitur ex *Aristotele* , primi de Demonstrat. Cap. 2. Quod efficit tale id ipsum est magis tale : At proximi filii Parentum morbis subsequentes posteros inficiunt : Ergò ipsi eosdem habent morbos.

His tamen Rationibus non obstantibus , contrariam partem vel ipsa probat Experientia. Complures enim morbis cruciantur Hæreditariis quorum proximi Parentes nihil unquam tale sunt perpeffi. Sed Empirici est nudis insistere Experimentis ; Philosophi verò & Medici , certam & evidentem cujusque rei cognitionem ex Causis expiscari ac demonstrare. Placet ergò modum explicare quo in multos multi Avorum & Proavorum cadant

cadant morbi, quos intermedii Parentes nunquam senserunt. Id tribus præstabimus Theorematis.

Primò, Afferimus morbosam Hæreditatem non à solo Patre, sed etiam & à Matre procedere: licèt enim maternum Semen paterno debilius plerumque sit, activum tamen est, quicquid contra Peripatetici clament. Quòd si etiam nulla activitas inesset materno Semini, ipsius Uteri & Sanguinis menstrui impuritas ad infauſtam hanc Hæreditatem Soboli communicandam sufficeret: sicut enim Tritici semen, quamvis alioqui bonum & laudabile, si in solo non bono seminetur, in zizanias abit, aut certè in frumentum illaudatum; sic sanum, vegetum & laudabile Patris Semen malignam concipit indolem morborum Matrem affligentium, unde morbida Proles morbisque Hæreditariis obnoxia procreatur. Secundò, Affirmamus è contra, fieri posse ut à Patre morboſo vitioſumque conferente Semen sana, integra & vegeta Proles nascatur; materno nimirum salubri,

bri, valido & laudabili Semine, Sanguine & constitutione paterni Seminis vitia prorsus abolente, ita ut paternæ morbositatis vitiorumque vestigia nulla in prole appareant, nullæque supersint reliquæ. Unde prudenter agere censendi sunt, qui Conjuges corpore rectè valentes, virtutibusque tum suis tum majorum insignes, potius quàm divitiis abundantes, Liberis suis providere satagunt. Tertium Theorema est, Unius Seminis impuritatem rarissimè ab alterius, quantumvis sani, commistione tolli penitus, sæpe autem ita corrigi, ut in foetu qui ex illa commistione consurgit nullus illius impuritatis fructus appareat; mali tamen radix viva fortasse quoad vivit lateat, unaque cum Semine (quod hominis est quasi extractum) in ejus Liberos transferatur, in quibus alterius Seminis, quamvis non morbosi, imbecilli tamen, nullâ aut exiguâ resistantiâ cohibita, infauستا producit germina infelicisque stolones, Hæreditarios nimirum morbos, quorum nec vim nec sympto-

mata

mata Pater unquam fuerit perpeffus, licèt eorum in feipfo caufam fixam, fed fopitam, & quafi *Prometheum* vinculis conffrictum, per totam habuerit vitam : non fecùs ac fertiles Vites in glacialibus plantatæ plagis aut nullos, aut acerbos edunt fructus ; fed in benignius folum transplantatæ ad priftinam redeunt fertilitatem, dulcèsque ac vinofas præbent uvas : aut quemadmodum Aqua, quæ naturâ gelida eft, igni fuperpofita calorem concipit, ac inffrigidare nequit ; igne verò remoto nativum frigus refrigerandique poteftatem recuperat.

Ex his facile eft contraria folvere Argumenta. Ad Primum refpondetur, Agens omne per contactum agere five mediatum five immediatum, & per confequens Parentis morbos priùs imprimi Natis quàm Nepotibus quoad Caufam : cui tamen caufæ aliquid in Natis (alterius nimirum Parentis valida & fana conffitutio) refiftit, quod fortaffe non fit in Nepotibus ; unde aliquando contingit ut Caufa illa Effectum quem non

non potuit in Natis, in Nepotibus fortiaur.

Secundo item Argumento idem satisfacit responsum : Conceditur enim Filios in se continere Causas morborum quibus Nepotes inficiunt, non semper autem ipsos morbos. Dispar siquidem est aliquando morbificarum causarum actio in Natis & Nepotibus : in his libera interdum & fortis sine ulla resistantia, in illis à resistente contrario debilitata. Possunt ergo Majorum morbi in remotis Posteris jure Hæreditario elucescere, licet propinquos aut intermedios non molestant. *Morbis hic*, inquit Valefcus de Taranta, in Philonio, Cap. de Elephantiafi, *inter Hæreditarios reponitur, & aliquando ad posteros transit, mediis salvis.*

CAPUT

CAPUT XI.

An Morbi Hæreditarii sint curabiles.

Difficultatum omnium quæ in Morbis medendis occurrunt nulla, quæ pluribus sit communis, medentium magis terret animos, magisque de incepto desperare facit opere, quàm si quos curandos susceperunt Morbos ægris Hæreditario jure advenisse intelligant: quamplurium enim Medicorum opinio est, imò omnium ferè, Morbos nullos Hæreditarios radicitus extirpari. *Cùm*, inquit *Fulius Palmarius*, Medicus *Parisiensis*, in opere de Morbis contagiosis, Tractatu de Elephantiasi, Cap. 4. *ex Elephantico semine vitium est contractum, de agri salute spes omnis abjicienda.* Idem confirmat in ejusdem Tractatûs Cap. 7. rationemq; addit. *Elephantiasis*, inquit, *qua Hæreditario jure successit, vel inveterata*

inveterata est, nullo unquam remedio penitus exscinditur. Hæreditaria natura & Seminis fit vitio, quod Ars nulla emendare potest. Eadem est Frambessarii opinio de Hæreditaria Arthritide, in Appendice ad libros Canonum medicinalium, distinctione secundâ, Canone 5. Quibus, inquit, Hæreditaria est Arthritis, vix unquam planè liberantur, quemadmodum nec quibus nodosa evasit: illis enim connatum est, & vita principiis insitum infixumque malum, &c. Cum Frambessario conveniunt Fontanus, Paræus, & Avicenna in Hæreditariæ Arthritidis prognosi. Quando, inquit, Gordonius, in Lilio, Capite de Epilepsia, aliquis est generatus tempore menstruorum, aut ex immundis spermatibus, aut Parentes sunt Epileptici, deinde genitus incurrit Epilepsiam, talis non videtur curabilis. Epilepsia, inquit Bruellus, inveterata incurabilis, uti ea qua abortu comitatur. Sed quid pluribus autoritatibus opus? Quicunque de morbis Hæreditariis scripserunt eandem

dem de illis prognosin omnes tradiderunt, eorúmque una omnium ratio & idem fundamentum, Naturæ scil. vitia Arte non tolli : morbos Hæreditarios Seminis & Naturæ vitio fieri; nullis ergò remediis curari.

Tot ego tantisque Philosophis & Medicis ut prorsus dissentire nolim, sic nec in hac re usquequaque consentire possum. In hoc autem cum illis consentio, morbos Hæreditarios aliquando incurabiles & plerumque curatu difficiliores aliis omnibus qui Hæreditarii nunquam fuerint : In hoc dissentio, quòd illi curandi difficultatem Hæreditario juri, seu parentali in natis sympathiæ, tribuant, non verò illius Hæreditatis radici & causæ, substantiæ scilicet salinæ & tartareæ, difficulter mobili & difficulter dissipabili. At meâ opinione fixitas & terrestreitas tum feminalis impuritatis, tum materni Sanguinis vitii, radix est morbosæ Hæreditatis, & causa cur hi morbi incurabiliore sint morbis sulphureis. In eo præterea quòd dicunt Naturæ & Seminis vitia Arte
tollit

tolli non posse, partim assentior, partim discrepo. Assentior, si Artem nudam, omnique Naturæ auxilio destitutam, intelligant: adeò verum est illud *Hippocratis*, *Naturæ morborum medicatrices*; & irrefutabile illud *Galen*i, *Aequalis intemperiei nulla cura*. Discrepo, si de Natura loquantur nondum victa, nec adhuc malis penitus succumbente. Ejusmodi enim Naturæ vitia quæ ab ipsa sola Natura expelli nequeunt, ab eadem Natura ab Arte adjuta tolluntur. Nullus est morbus suâ specie lethalis, nullus incurabilis: neque jus Hæreditarium ex illis est epigenomenis aut supervenientibus symptomatis, quæ morbos alioqui curabiles incurabiles reddunt. Imò verò è contrà, videmus morbos qui in Parentibus incurabiles aut saltem curatu difficiles sunt, facili negotio in Natis aliquando curari, licet Hæreditarii sint in utrisque. Morbi namque Hæreditarii radix aliquando firmior est & fortior in Patre quàm in Filio; ac proinde medicamentorum actioni magis resistit

in Patre quàm in Filio, nisi Filius aliunde quàm à Patre nova morbi germina acceperit. Si quæras unde illa virium morbosæ radicis disparitas in Patre & Prole; Dico primò, Morbosam radicem nihil aliud esse quàm feminis & sanguinis impuritatem, & prolem ex utriusque Parentis Semine & materno Sanguine constare, ac ortum trahere, ideoque cum unius Seminis impuritas ab alterius Seminis vel Sanguinis salubritate corrigitur & debilitatur, (ut quandoque contingere potest) necessarium esse ut morbus qui ex debilitata illa impuritate confurgit in Nato faciliùs eradicari possit, quàm Parentis morbus ex impuritate non debilitata emanans.

Dico secundò, Morbo omni Hæreditario certum & præscriptum esse suæ durationis terminum, ità ut vel ipso quasi senio confectus absque ullius artis ope tandem definat: quemadmodum enim morbi acuti certa habent initii, augmenti, statûs & declinationis tempora, certo dierum vel mensium numero distincta; sic morbi
Hæ-

Hæreditarii suum habent initium, augmentum, statum & declinationem, quæ non diebus neque mensibus, sed potius annis, lustris, & aliquando seculis inter se distinguuntur. Morbus ergò qui Parentem in augmento vel statu affligebat, si Natum in declinatione corripiat, debiliior erit in hoc quàm in illo; & per consequentiam curatu faciliior. Jus ergò Hæreditarium nihil Morbis addit quod eos incurabiles reddat, & consequenter Morbi Hæreditarii non sunt incurabiles.

CAPUT XII.

Generalis Morbosæ Hæreditatis Therapeia.

Morborum in quos Jus cadit Hæreditarium magnus est numerus, diversæ naturæ, & varia ac repugnantia symptomata, quare multæ

& dissimiles sunt speciales eorum Therapeuticae indicationes ; una autem omnium communis & generalis, abolitio scilicet radicis & causæ à qua morbosa Hæreditas dependet. De hac sola hîc nobis erit sermo.

Diximus antè, Hæreditariam morborum radicem nihil aliud esse quàm crassam quandam impuritatem, quam Chymici Salem aut Tartarum morbidum appellant, solidæ alicui Parentis parti infixam, & vel Seminis vel materni Sanguinis vi Liberis communicatam. Hæc ut amoveatur, duo sunt à Medico observanda. Primò, specifica oportet invenire remedia Tartarum dissolventia & evacuantia. Secundò, debita in remediis administrandis observanda methodus. Specificorum defectu & ignoratione contumaces affectus, quales sunt ex Tartaro oriundi, à Medicis ignarîs incurabiles plerumque redduntur : ut videre est in vulgari Arthritidis cura, quæ si à frigidis crassisque humoribus orta judicatur, materiam morbificam calidis potentérque siccantibus medicamentis

camentis attenuare & discutere pleriq;
Medicorum aggrediuntur. Sed quo
successu ? Non modò humorem non
attenuant, neque discutunt, sed in
gypseam potiùs duritiem, in tophos
& nodos convertunt: partibus enim
tenuioribus vi caloris evaporatis, re-
liqua materia in lapideam quandam
soliditatem cogitur. In dolorosa pa-
riter & pungente Arthritide, in qua
rubor, tumor & calor apparent, refrige-
rantium medicamentorum (quorum
alia ἀπορροήσιν sive repellentia, alia
narcotica sive stupefacientia appellan-
tur) usu dolorem quidem aliquantisper
sedant, morbum autem incuratum, si
non incurabilem, relinquunt, Tartaro
nimirum, Arthritidis omnis causâ, in-
dissoluto; cujus certè dissolutio non
in vi caloris attenuante, multò minùs
in frigoris facultate condensante, sed
potiùs in specifici remedii virtute spe-
cificè dissolvente consistit. Tot autem
sunt specifica dissolventia quot Salium
& Tartarorum genera: & quæ unius
generis Salem aut Tartarum dissol-
vunt, alia alterius generis & naturæ

dissolvere nequeunt. Ut videmus, quod Aurum solvit non solvere Argentum, & vicissim quod Argentum dissolvit Aurum non dissolvere; & quod magis mirandum est, Chrysulcam illam Aquam quæ & Fortis appellatur, & durissimorum metallorum dissolvendi vim habet, dissolvere non posse Sulphuris exiguum, quod tamen in paucis Oleo facillimè dissolvitur.

Magna est lis inter Dogmaticos & Spagyricos, quomodo se habeant dissolventia specifica ad sua dissolubilia, an contraria sint, an similia: Hoc Spagyricis placet, illud Dogmaticis. Dogmatici nullam actionem nisi inter contraria concedunt: Spagyrici contra nihil nisi in simile agere aiunt, idque probant quibusdam Experimentis. Gummi quæ aquea sunt & Mercurialia, ut gummi Arabicum, Tragacanthinum, gummi Prunorum & Cerasorum, in aqua, non in oleo dissolvuntur: at Mastix, Thus, Lacca, Sulphur, quoniam oleosa sunt & de natura Sulphuris, in oleo solvuntur, nunquam in aqua: quæ autem gummi
partim

partim sulphurea sunt, partim aquosa, & de natura Sulphuris plurimum participant, ut Ammoniacum, Sagapenum, Galbanum, neque in oleo neque in aqua solvuntur, sed in aceto, quod vitriolici Salis spiritum, partim etiam sulphureum, partim mercurialem, in se continet.

Lis hæc magna quidem in verbis, in re nulla est. Dissolvens & dissolubile, morbifica causa & specificum remedium, oportet similia sint & contraria; similia in substantia & genere, contraria in qualitate & actione. Arthritis à Salibus generatur tartareis, acribus & corrosivis; à Salibus etiam curatur, sed lenitivis & consolidativis. Calculus fit à Tartaro seu Sale coagulato; curatur à Sale resolvente & penetrante. Febris excitatur à Sulphure inflammatorio; extinguitur à Sulphure acido & vitriolato, quod summè refrigerat, sulphureosque spiritus commotos coagulat & compescit. Contraria igitur necesse est esse remedia; ut sint autem specifica, debent esse similia; quorum inquisitioni

tioni Medicos omni ingenio incumbere decet : illa enim sunt quæ morbos averruncant, si dexterè & cum methodo administrentur ; sine methodo verò parùm prodesse possunt. Hinc fit quòd Empirici & Mulierculæ, quamvis optima & specifica morborum remedia nòrint & habeant, morbis tamen vel rarissimè medeantur, propterea quòd methodum ignorent quâ in remediis administrandis uti decet. Neque Empirici soli, sed & Medici complures, aut ignorantes aut negligentes, mortem & perniciem ægris, dedecus & ignominiam sibi persæpe pariunt.

Methodus hæc, pro varia morborum diversitate varia, est multiplex : imò idem specie morbus in variis ægris, ætate, aut temperamento, aut regione, aut sexu, aut consuetudine, aut anni tempore non convenientibus, variam postulat curandi methodum. Generalia autem ejus Capita, & quæ in omni morbo ferè observanda, sequentes comprehendunt Canones Duodecim.

Duodecim

Duodecim principes generalis methodi Canones.

Canon Primus. In omni Morbo toti corpori per universalia prius remedia quàm parti affectæ per particularia & topica prospiciendum : aut saltem particularia nunquam exhibenda, quin universalia vel præcesserint, vel simul administrentur. Secus facientes Empirici & indocti Medici, in frigidis v. g. Hepatis affectibus, dum calida imprimis topica parti applicant, omnes pravos corporis humores illuc attrahunt, & morbum augent.

Secundus Canon sumitur ex Galeno, Com. 5. Sect. 1. lib. 6. Epidem. Quandocunq; catharsi & Phlebotomiâ utendum, a Phlebotomia tutius est incipere : sanguine namque detracto, obstructions auferuntur, unde facilius medicamenti per venas meatus, & natura parte oneris levata ad medicamentum cooperandum in corruptis humoribus excludendis alacrior & robustior

stior redditur. Est tamen advertendum, quòd quando ventriculus peculiari humorum pravitate laborat, vel Emetica vel Cathartica Phlebotomiæ præmittenda sùnt, nè venæ post sanguinis detractionem vitiosos è ventriculo humores fugant. Conveniens etiam est, si morbus inducias concedat, ante venæ sectionem emolliens injicere Enema, nè sæculenti humores in intestinis stabulantes ab exhaustis venis attrahantur.

Tertius Canon. Morbifica materia primò præparanda, deinde evacuanda. Aphor. 22. l. 1. Qui secùs faciunt duo invehunt incommoda. Primò, calorem præparantem & coquentem resolvunt: secundò, movent & non purgant, variâque mala symptomata excitant. Si tamen nimia adsit plethora, primò omnium portio uncula leniter adiuvenda per phlebotomiam, si sanguinea, per vomitum aut secessum, si sit cacochymica: Alioquin periculum est nè medicamenta præparantia materiæ morbificæ corruptionem & contagium contrahant,
natu-

naturamque potius opprimant quam levent.

Quartus Canon. A Causæ mor-
bificæ remotione post præparationem
Curatio auspicanda, nisi id sympto-
matum violentia impediat: aliquando
enim ob periculum à symptomate im-
minens Causam aliquantisper deferere
cogimur, & mitigationi symptomatis
incumbere.

Quintus Canon. Cum morbus
à pluribus Causis sibi invicem subor-
dinatis dependet, à remotiori initium
ducendum: ut si Epilepsia procedat
ab Uteri strangulatu, strangulatus à
retentione menstruorum, menstrua
autem supprimantur ab humorum
crassitie quæ fluxui est inepta; ante
omnia humores sunt attenuandi; tum
menses movendi, & uterus purgandus,
postremo Cor & Cerebrum corrobora-
nda.

Sextus Canon. Cum diversorum
graduum medicamenta sunt exhiben-
da, ut in contumacibus & Chronicis
affectibus fieri solet, benigniora pri-
mò administranda: Natura enim non
est

est nimiùm commovenda, antequam materia peccans ità correctà & minorata fuerit, ut uno quasi imperu expelli possit.

Septimus Canon. In Chronicis & contumacibus morbis plùs prodest optima victùs ratio quàm crebra medicamentorum exhibitio : neque iisdem remediis semper utendum, sed ad similia interdum debet fieri mutatio; fastidiosi namque ægrotantes è nova remediorum forma plus auxilii expectant, eàmque alacriùs amplectuntur.

Octavus Canon. Complicatos & implicitos morbos, qui naturà & curâ conveniunt, aut non nisi parùm dissentiant, & simul & seorsim sanare licet : cùmque id seorsim fit, ab utrovis incipere conceditur : sed si unus alterum superet, magisve urgeat, illi cautiùs prospiciendum, altero non neglecto, ex consilio *Galen*i, Cap. 9. lib. 1. de Sanitate tuenda.

Nonus Canon. Implicitarum affectionum, quæ aut omnino dissentiant, aut partim consentiunt, partim dissentiant, ab ea auspicandum cujus curatio alteri

alteri non officit, & quæ alterâ præcedente compleri nequit: ut si Ophthalmiæ jungatur Albugo, illa primum tollenda, deinde hæc detergenda. Ophthalmiæ curatio Albuginem non lædit; Albuginis verò deterfio, quæ acribus fit medicamentis, novam fluxionem accerferet, unde Ophthalmica phlegmone exasperaretur.

Decimus Canon. Biliosa corpora vomitu tutius evacuantur, teste *Hippocrate*, Aphorismis 4, 6, 17, & 18. lib. 4. nisi quid impediat, ut si Tabes adsit: nam tabidos per superiora purgare prohibet *Hippoc.* Aphor. 8. sect. 4. Prohibent & moderni plerique practicanes vomitionem in omnibus terè pectoris-affectibus. Ego tamen *Rulandum* imitari malim, qui feliciter cum successu vomitoria ministrat in Tussi, Asthmate, utraque Pleuresi & Angina, ut ex ejus Curat. Empir. Cent. patet.

Undecimus Canon. Humores crassi per alvum purgari volunt. Aphor. 4. lib. 4. Cavendum tamen ab hac evacuatione in dysentericis doloribus:
humor

humor enim noxius per affectam partem nunquam derivandus. Cavendum præterea nè hypochondria sint extenuata, ex Aphorism. 35. lib. 2.

Duodecimus Canon. Materiæ fluenti & fluxuræ revulsio & diversio debetur per vacuationem ex parte opposita ejusdem lateris; materiæ quæ fluxit & non impacta est, derivatio ex parte propinqua secundum communicationem vasorum; materiæ quæ fluxit & jam impacta est, evacuatio ex ipsa parte affecta.

Epilogus ad Lectorem.

Aliæ quamplurimæ sunt in Morbis medendis observandæ Regulæ generales, de forma nimirum, quantitate & tempore exhibendorum medicamentorum, sed quarum unaquæque quamplurimas patitur exceptiones; quæque in specialibus morborum curativis historiis cautiùs tradi possunt. Eas igitur nos hîc silentes, & alibi, modò Deus vitam & opportunitatem concefferit, latiùs tradituri, has
pauca

paucas totumque Opusculum bene-
volo Lectori grato animo offerimus,
quæ si boni consuluerit, nobis ad
majora animos addet.

FINIS.

Elenchus Caputum.

- Cap. I. *Quid sit, & an sit Morbus
Hæreditarius.* pag. 241
Cap. II. *Quæ sit Morbi Hæreditarii
Causa: & an omnes Morbi sint Hæ-
reditarii.* Fernellii *Opinio.* p. 247
Cap. III. *Fernellianæ Opinionis Con-
futatio.* p. 251
Cap. IV. *Laurentii Opinio.* p. 258
Cap. V. *Confutatio prædictæ Opini-
onis.* p. 261
Cap.

- Cap. VI. *Quercetani opinio.* p. 268
Cap. VII. *De Principiis Chymicis
Sententia Authoris.* p. 275
Cap. VIII. *De Chymica Pathologia
Sententia Authoris.* p. 282
Cap. IX. *De morbosa Hæreditatis
Causa Sententia Authoris.* p. 287
Cap. X. *An possint Parentum Morbi
in Nepotes transferri, intactâ in-
termediâ Prole.* p. 291
Cap. XI. *An Morbi Hæreditarii sint
curabiles.* p. 298
Cap. XII. *Generalis Morbosa Hære-
ditatis Therapeia.* p. 303
-

E R R A T A.

IN Præf. ad Tract. de Morb. Hæ. p. 1. l. 8. lege
disfractorum. p. 246. l. 5. lege *agnoscamus.*

Et si quæ alia inter legendum occurrunt, orandus
est Lector ut ignoscat candidè.

A